Karkerên Hemû Welatan û Gelên Bindest Yekbin!

SERKETIN

Aylık Siyasi Dergi Mart 1992 Sayı: 1 Fıyatı: 8000 TL

BIJÎ NEWROZ

* DEĞİŞEN DÜNYA VE KURTULUŞ MÜCADELEMİZ

* NEWROZ,GÜNCEL DURUM VE GÖREVLER

* DEMOKRATİKLEŞME Mİ FETİH HAREKATI MI ?

*DERSİM İSYANI (1937-38)

arsivakurdi.org

WELAT RA ZU DEWE A KEMAL ASTAREY'YÎ DE DÊRSIM

Tayê keşî estê zaf qesey kenê ya zaf nûsnenê, hama senik çî vanê. Yanê bara ditoxî be wendoxî ra tede senik a. Naye lêwe de tayê camêrd kî estê dayma qesa xo ca de vanê, ya nûsnenê. Destê na ostayan de qese jê kemera qorî yo, se ke fek ra vecîya cayê xo cêno. ressamî kî nîyarê, tayê xêle boyax kenê, xêle kuras u xetan, qelem u boyaxan xerç kenê... Axirê îsan cira çîye fam nêkeno. Hama tayê hûnermendî kî se ke firçe erze nêtira, mordem fam keno û se vano, îndî rengî kunê tê dima, her jû cayê xo de huyîno.

Kemal Astare na hûner mendanê peyenan ra o, "Welat ra Zu Dewe" firçê xo eve ostayên gurêno, pêznê kesare ra vêrdê ra rind resm kerdê. A zu dewe , têde dewanê Dêrsimî ana ra zan, jê aynewode şêmên xem u kederê na mintiqa ma wes musnena ma.

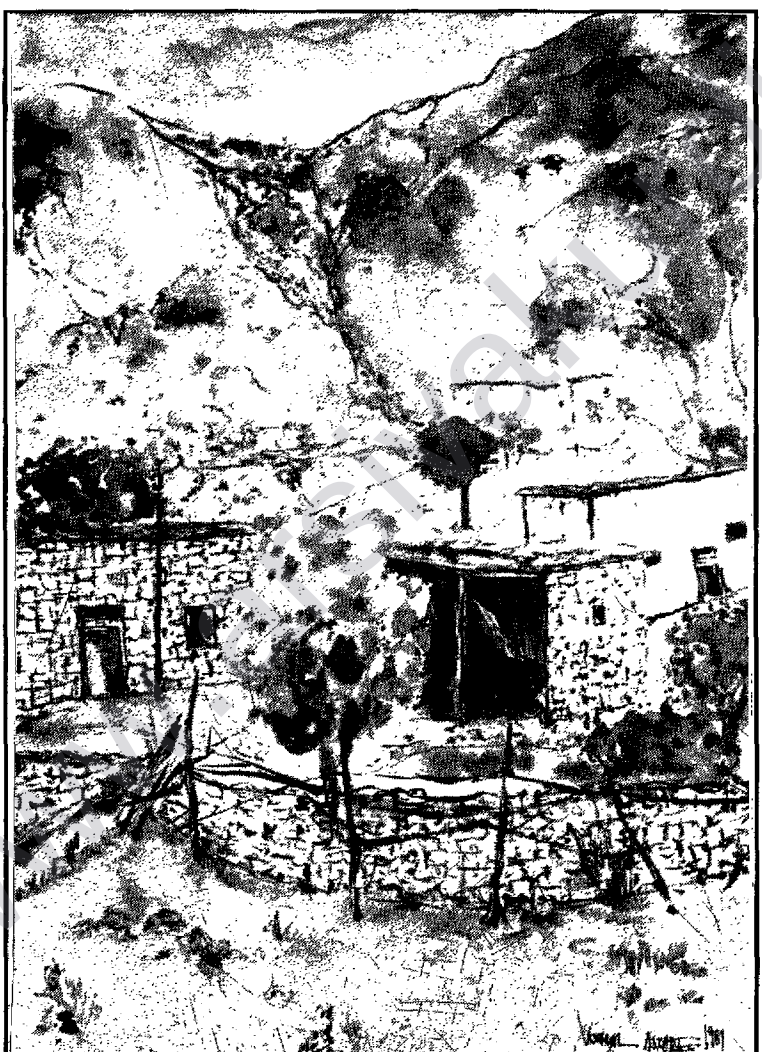

Welat ra Zu Dewe - Kemal Astare

Îmîskarênî (Saîrênî) ya Kemal Astare'yî ra xeverdar o; mi hem çekû yê eyî wendê u hem kî çekûyê eyî fekê eyî ra gosdê. Hona xêle xort o, hama îmîskarode wes o. Bêgûman ûwo wertê xem u kederê miletê ma de sûr bo, pocîyo, bivêso. Dêrsim de bîyayîe, Dêrsim ra bîyayîne ci ka jû dîna helvet û kî zano u zerê xo de hesneno. Roze be roze vengê xo tenêna berz bo, ber be ber u dang be dang şêro.

Mordem ke na dês u dîaranê "Welat ra Zu Dewe" de nîyadano, heto zu ra zerê îsanî vêseno, kelegîr beno, feqîrênîya xo vîneno. Hata na çax de ma hendê peyde mendîme ya kamî ma hende têpîya eştî me? Heya na karta Astare'yî de zaf çî esto, zaf çî aseno. Heq qewete ci do u va ebe hezaran tablo virazo welatê mara.

Sarê Dêrsimî hem hetê fikirî ra hem hetê hunerî ra rakerde wo. Nika ra xêle îmîskarî, resamî be hunermendê bînîestê. Îndî welatê xo sero vanê, dar u kemerê xo, derd u kulê xo anê ra zan. Na serranê peyenan de kî welatê ma sero tayê hewrê şîyay fetelînê, hama îndî nêterşîme, nêterseme! Mesela Dêrsim ra îmîskar.

Şînewar kî Dêrsimê xo nîya neqesneno:

DÊRSİM

Dêrsım welatode berzo
Dorme kowû çerexno
Koyê xo purrê eskevtûno
Kowo Sûr o, Jêl a, Tuzıko..

Dêrsım welatode weso
Cayê yazi ya, cayê zıme wo, cayê kaso
Hardê xo purrê burrûno
Darê xo qıracer a,azgêle wo, mojeno...
Dêrsım welatode rındeko
Sewq dano, wê tîji bereqîno
Neqeşiyayê o jê cazımo
Cayê sûr o, caye hewz o,
cayê kesko...

Dêrsım welatode awiyo
Wayirê zaf çımûn o, çemûno
Lopêda xo dermanê derdûno
Çemê Seymamûdan o, Harçık o, Muzıro...

Dêrsım welatode hirao
Cêr Xarpêt o, cor Erzın gano
Wayirê heşt sûkan o, purrê dewûno
Mameki ya, Mazgêrd o, Xozato...

Dêrsım welatode ceneto
Hardê xo zaf gırano
Wayirê hirê se u şeşti ewliyawûno
Golê Çetan o, Gelxeran o,
Duzgıno...

Dêrsım welatê cengûno
Sarê xo zaf çêr o, bêterso
Purrê şêran o, sevkanûno
Silê Pıtl yo, Gul Hesen o,
Silê Sûriyo...
Dêrsım Dêrsım Dêrsımo
Dêrsım welatê mıno
Ewrû bınê bandıre der o
Zulım o, xezev, o, xasmo.

Bu sayfa BERHEM dergisinden alınmıştır.

SERKETIN

ZÊL
Basım-Yayın San. ve Tic. Ltd. Şti.

Adına Sahibi:
Zeynel AYDIN

Yazı İşleri Müdürü:
Şahin GÜL

Yönetim Yeri:
Gençtürk cad. Mahmudiye çeşmesi sok.
Şamdancı İş hanı No: 18/ 6
Şehzadebaşı-İstanbul
Tel : 511 75 30

Teknik Hazırlık : **Zêl Yayıncılık**
Baskı : **Aydınlar Matbaası**

ABONE KOŞULLARI
Yurt İçi:
6 aylık : 40 bin
1 Yıllık: 80 bin

Yurt Dışı:
6 Aylık: 25 DM
1 Yıllık: 50 DM

Hesap Numarası:
Zeynel Aydın Yapı Kredi Bankası
Beyazıt Şub. Hesap No: 0100393-8

İÇİNDEKİLER

2 ☆ Çıkarken

4 ☆ Değişen Dünya Ve Kurtuluş Mücadelemiz.
M.Zilan

11☆ Newroz Güncel Durum Ve Görevler.
C. Seydo

15 ☆ Demokratikleşme mi? Fetih Harekatı mı?
F. Baran

20 ☆ TC, ABD'nin Orta Asya Taşeron'u
Piro Zarêk

23 ☆ Şehidbuna Halebçe Dı Diroka Tekoşina Kurdistana Başur Da Despeka Rupelek NÛ Ye.
Azad Xemgin

26 ☆ Yeni Hükümetin "Eski" Ekonomik Paketi.
Ali Haydar Laçin

31 ☆ Sermaye Madencileri Diri Diri Ocağa Gömdü.

32 ☆ DERSİM İSYANI (1937-1938)
Piro Zarêk

44 ☆ Kavramlar Gerçekler: "Kürt sorunumu Kürdistan Sorunumu?"
F. BARAN

47 ☆ K.Kürdistan Sosyalistlerinin Program ve Birlik Tartışmaları - I - PYS - Tartışma Tezleri Üzerine Görüşler.
H. Jêhat/ M. Şevder / C. Haydar

58 ☆ Ulusal Soruna Yaklaşımda Yanlış Olan Lenin Değil, Onun Çarpık Yorumlanmasıdır.
Merdan Xêbat

64 ☆ Rusya'da Zamlara ve Yeltsin Hükümetine Karşı Komünist Yürüyüş.

arkivakurdi.org

Çıkarken

Yeni bir dergi daha yayın hayatına başlıyor. Biliyoruz, bunu duyan "Bezginler": "Bir tane daha mı? Ne gerek var." diyeceklerdir. İlginçtir her sosyalist-devrimci-yurtsever dergi çıktığında bu tür yakınmalarla karşılaşmıştır. Daha da ilginci yakınanların çoğuda en az okuyanlardır.

Varsın, "Bezginler","Baykuşlar" ve "Leş Kargaları" çevremizde öte dursunlar. Bizim söylemek istediklerimiz, halkımıza, Dünya'ya duyurmak istediklerimiz var.Kürt ve Kürdistan sorununun uluslararası düzeyde tartışılıdığı ,ulusal direniş in her gün dahada boyutlanıp gelişitiği koşullarda,söylemek istediklerimizin başında;Kürt ulusal direnişinin toplumsal kurtuluşu da içeren sosyalist bir perspektifle birleştirilmesinin gerekliliğidir.Ve biz dergimizi de bu alanda işlev görecek bir iletişim aracı olarak görüyoruz. Bize göre yeni bir dergi yeni bir sestir. **SERKETIN** 'da yeni bir sestir.Biliyoruz ki,bu tür yeni sesler,ülkemizde aydınlanmayı geliştirecek ve demokratik bir kültürün oluşmasına katkıda bulunacaktır. Bununla beraber bizi yasal bir dergi çıkarmaya yönelten şartları ve dergimize yüklediğimiz işlevi açıklamayı yararlı görüyoruz.

Hiç bir çağda insanlık, çağımızda olduğu gibi uygarlık ve barbarlığı bir arada ve bu kadar yüksek seviyede yaşamadı. Çağımızda teknoloji, bilim, sanat vb.. en yüksek seviyede gelişmiştir. İnsanoğlu bugün uzayın derinliklerini keşfe yöneliyor ve atomu parçalayabiliyor.Evet uygarlık bu düzeyde gelişmiştir.Ancak bu madalyonun bir yüzüdür.

Madalyonun diğer bir yüzü daha vardır. O yüzde de; Afrikalı, Asyalı, Latin Amerikalı açlar, ezilen halklar, dünya'nın alım gücü gittikçe düşen proleterleri, diğer emekçileri, işsizleri, ileri kapitalist ülkelerin fakirleri, eroinmanları, fahişeleri, sapıkları, köprü altı insanları ve hayvanlaştırılmış sürüleri vardır. İşte bunlarda tek ayaklı dünya uygarlığının, diğer ayağının yerini alan barbarlığın ürünleridir. Hiç bir çağda insanlar bu kadar zenginleşmemişlerdi ve hiç bu kadar sefilleşmemişlerdi.

Dünya'nın efendisi olan bir avuç emperyalist-kapitalist ülke, tekel ahtapotu, borçlandırma, meta ihracı aracılığı ile dünya proletaryasının ve ezilen halklarının kanını emmektedir. Kapitalistlerin o şatafatlı, lüks dünyalarının kaynağında işte bu kanlar yatmakdır.Ancak durum bu iken emperyalist-kapitalist ülkeler yine de kendilerini dünya halklarına; "Özgürlüğün", "Demokrasinin" simgeleri olarak gösterebilmişlerdir. Bu çok dramatik bir durumdur. Dünyamızdaki kötülüklerin ana kaynağı olan emperyalist-kapitalist sistem lanetleneceğine övülüyor ve kutsanıyor.

Bunun nedenleri nelerdir?

Elbette bunun birinci nedeni; Emperyalist-Kapitalist sistemin dünya üzerindeki ekonomik, siyasi ve askeri üstünlüğüdür. Çünkü bu "ormanda" güçlü olan aynı zamanda "haklıdır."

Hiç küçümsenmeyecek bir neden daha vardır. O da kapitalist tekellerin basın- yayın-iletişim alanında sahip oldukları olanaklar ve bu olanaklar sayesinde gerçekleştirdikleri beyin yıkayıcı,yalancı-şartlandırıcı propaganda operasyonlarıdır.Birinci şıkta saydığımız etkenler daha çok insanların fiziki yapısına yöneliktir. İkinci şıkta belirttiğimiz etkenler ise insanın düşünsel yanına yöneliktir.

Bu tür yalancı-şartlandırıcı propagandanın tek amacı vardır. O da yaşanılan sosyal ve siyasal gerçekleri gizlemek, halkı cahil,kültürsüz ve bilinçsiz sürüler haline getirmektir. Çünkü ancak cahiller bu haksızlıklara boyun eğebilir ve ancak kültürsüz insanlar bu insanlık dışı yaşamı kabullenebilir. Onlar biliyorlar ki; gerçeğin bilindiği, bilimin, bilincin ve kültürün geliştiği yerde insanlık gelişir, isyan gelişir, devrim patlak verir. Bu da onların saltanatını yıkar. İşte kapitalistlerin korktuğu da budur. Onlar gerçeklerin bilinmesinden, bilimin halka yansımasından ve devrimlerden korkuyorlar.

Bugün gazetelerde okuduğumuz, radyo ve TV'de dinlediğimiz-seyrettiğimiz haber ve programların hemen hemen tümünün dünyanın bir kaç büyük basın-yayın tekelinin elinden geçtiğini biliyoruz.Körfez savaşında TV tekellerinin kitle psikolojisi üzerindeki etkisini çok iyi şekilde gördük.

Son yıllarda ise propaganda; "Sosyalizm öldü, Devrimler dönemi sona erdi" sloganı üzerine kurulmuştur. Gerçi tekeller bu propaganda için bolca malzemeye sahiptiler. Doğu Avrupa ve SB'nin çöküşü bu konuda ideal malzemeler yarattı. Ancak kapitalistler bunlarla yetinmiyorlar. Onlar, Sosyalizm ve Devrim idealini tüm insanların kafasından silmeye ve

"Kapitalizmin ebediliğine" insanları inandırmaya çalışıyorlar. Bunun için de dünyanın en ücra köşesindeki küçük bir anti-sosyalist, karşı-devrimci eylemi bile abartarak dünyaya yaymayı ihmal etmiyorlar. Elbette ayakta kalan ve direnen sosyalist ülkelere ve onların önderlerine karşı her türlü iftirayı atmaktan da geri kalmıyorlar. Örneğin; bu günlerde ABD basın-yayın organlarının en popüler kişisi Fidel Castro'dur.

Türkiye'de de burjuva basını yalan ve çarpıtmada tekelci babalarından geri kalmıyor. Hattâ daha da ileri gidebiliyor. Türk burjuva basını sosyalizme, devrime özellikle de Kürt halkının mücadelesine karşı çok lümpen, şoven ve düşmanca bir tutum içerisindedir. Radyo, TV ve gazeteler Kürdistan'daki katliamları, Kontr-Gerilla faaliyetlerini kamuoyuna duyurmamak için kendileri bizzat gönüllü sansür uyguluyorlar. Dahası Kürt halkının en demokratik, en barışçıl hareketini bile, Türk halkında şoven duyguları uyandırmak için abartarak ve çarpıtarak yayınlıyorlar.

Bilindiği gibi, içinde yaşadığımız dönemde ulusal kurtuluş mücadelesi çetin bir seviyede seyrediyor.Koalisyon hükümetinin seçim sonrası vediği;"Demokratikleştirme","Kürt sorununun çözümü","İnsan Hakları" türünden vaatlerin boşlaflar oldukları,çok geçmeden anlaşıldı.Açıkça görülüyor ki,TC'nin "Kürt sorununu" çözmek için baş vuracağı esas yöntem,eskiden beridir kullanılan "zorla bastırma,imha etme" yöntemi olacaktır. Bundan dolayıdır ki;bu gün Kürdistan gerçeği çok daha belirgindir, çok daha kanlı ve çok daha trajiktir.Ülkemizde en ucuz pazar "can pazarı"dır. Ülkemizin dört bir parçasında, ellerinde satırları ile "kasaplar" terör estiriyor.

Ülkemizin gerçeği uzun yıllardır şu dört kelimeyle ifade ediliyor: **Yoksulluk-Zulüm-İsyan-Ölüm.**

İşte dergimiz belirttiğimiz bu gerçeklerin bilince dönüşen sesi olacaktır. Biliyoruz,Emperyalist-Kaptalist sistemin "dev" basın-yayın organları karşısında bizim sesimiz belkide çok cılız kalacaktır.Hatta tüm sol basına karşı olduğu gibi,burjuvazi **SERKETİN**'ın sesinide kısmaya çalışacaktır. Ne ki; **SERKETİN** gerçekleri, ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin sesi olarak,tüm engellere rağmen daha gür haykırmaya çalışacaktır.

Haber ve yorumlarımızla Emperyalist-Kapitalist sistemin, sömürgecilerin ve işbirlikçilerinin güncel politikalarını teşhir edeceğiz, gerçek yüzlerini halka göstermeye çalışacağız.Halkımızın acılarını da dünya kamuoyuna anlatacağız.

Teorik araştırma ve tartışmalarımızla ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelemizin stratejik hedefleri konusunda doğru tespitlere ulaşmaya ve bunları başta işçi sınıfı olmak üzere, tüm halkımıza ulaştırmayı amaçlıyoruz. Elbette bu görevler zor ve kapsamlıdır. Tek başına dergimizin bu görevleri yerine getireceğini idda etmiyoruz. Ancak gücümüz oranında belli bir katkıda bulunabileceğimizede inanıyoruz.

Dergimiz yayın hayatında yukarda belirttiğimiz gerçeklik ışığında şu ilkelere bağlı kalacaktır.

*Kürdistan gerçeğini dünya gerçeğinden, ulusal gerçekliğimizi, toplumsal gerçekliğimizden koparmadan bilince çıkarmak ve açıklamak esas görevimizdir.Bu görevimizi yerine getirirken klavuzumuz **Marxizm-Leninizm** olacaktır.

*İçine girdiği bunalıma rağmen Sosyalizmin hala dünya proletaryası ve ezilen halkları için tek kurtuluş yolu olduğuna inanıyoruz.Geleceğimize yön verirken yaşanılan deneylerden çıkardığımız derslerden yararlanacağız. Ancak; Emperyalist-Kapitalist sistemin Devrimlere, Sosyalist değerlere yönelik azgınca saldırılarına karşı duracağız. Direnen Sosyalist Ülkeleri,Devrimci hareketleri var olan gücümüzle destekleyeceğiz,gerektiğinde dostça eleştireceğiz.

*Sadece dergimizin yukarda saydığımız görevlerle yükümlü olmadığını biliyoruz. Gerek Kürdistan gerek Türkiye solunda aynı görevlerle yükümlü birçok dost yayın organının bulunduğuna inanıyoruz. Hatta Kürdistani yayınlardan bize çok yakın olanlarda vardır. Ancak bu günkü koşullar ayrı yerlerde ses vermemizi gerektiriyor. Elbette bu daha çok subjektif etkenlerin bir ürünüdür. Kürdistan sosyalistleri olgunlaştıkça bu durumun aşılacağına inanıyoruz. Yinede dergimiz tüm Kürdistanlı Sosyalistlere, Devrimci-Yurtseverlere açıktır. Halkımıza ve Sosyalizme düşmanlık içermeyen her yazıyı olanaklarımız ölçüsünde yayınlamayı bir görev biliyoruz. Dergimiz; Türkiye halkına, Sosyalistlerine,Devrimci-Demokratlarına karşı enternasyonalist görevlerinin bulunduğunun bilincindedir. Bu alanda, özellikle şovenizm,ama aynı zamanda burjuva milliyetçiliğine karşı Kürt ve Türk halklarının kardeşliğini güçlendirmeye çalışacağız.

Yinede biz diyoruz ki; söylenen sözlerin değeri pratikle ölçülür.O halde sözü daha fazla uzatmadan dergimizin yeni sayılarında görüşmek dileğiyle .

SERKETİN

DEĞİŞEN DÜNYA VE KURTULUŞ MÜCADELEMİZ

M. ZİLAN

Değişen Dünya

Yaşamın mümkün kıldığı tek mutlak; "Herşeyin değiştiği ve hareket halinde" olduğu yasasıdır. Bu yasa, aynı zamanda Marksizim-Leninizmin doğaya-topluma yaklaşım yöntemi olan Diyalektiğin de temel yasasıdır. Bu yasayı topluma bakışlarının temeli olarak kabul etmiyenlerin toplumsal yaşamı, tarihi ve geleceği kavramaları mümkün değildir. Uçağa binen bir kişi uçaktaki hareketi anlayamazsa; hem uçuş anında bulunduğu durumu, hemde geldiği ve gideceği yeri anlayamaz. Şaşkına döner. İşte, diyalektiğin "hareket yasası" bizi şaşkınlıktan kurtarır, içinde ve birlikte hareket ettiğimiz doğal ve toplumsal yaşamı anlamamızın anahtarı olur.

Peki ama değişim de değişmiyor mu? Evet o da "hareket yasasına" göre değişiyor. İnsanların dünya üzerinde ortaya çıkışları yaklaşık 1 milyon yıl öncedir. Tespit edildiği kadarıyla insanlık, M.S 500'lü yıllara kadar ilkel koninal ve köleci toplum biçimlerinde yaşamıştır. Bundan sonra ise ortalama olarak 100-1300 yıl feodal toplum hüküm sürmüştür. Yaklaşık olarak 200 yıldır da kapitalizm dünyaya hakimdir. Dikkat edilirse toplumsal dönüşüm gittikçe kısa peryodlarda olmaktadır. Çin'de feodal toplum yaklaşık 2000 yıl yaşamıştır. İlkel ve köleci toplumlar ise dünya üzerinde çok uzun süre varolmuşlardır. Kapitalizm 200 yıldır yaşamasına rağmen, gelişiminin son aşamasına girmiş, sosyalist topluma dönüşüm çoktandır başlatılmıştır. Bu dönüşüm diğer toplumsal dönüşümlerden farklıdır. Çünkü tarihte ilk kez insanlar toplumsal sürece kendi iradeleri ile müdahale etmeye başlamışlar, kapitalizmin evirimsel dönüşümünü devrimci dönüşümle tamamlamaya çalışmışlardır. İnsanlar "Sürecin nesnesi (yani toplumsal koşulların sürüklediği şeyler) değil öznesi (yani süreci etkileyen, düzenleyen hatta yönlerdiren şeyler)" olmaya çalışıyorlar.

Sosyalizm savaşımı; insanların bu tür bilinçli ve iradi müdahalesi anlamına gelir. Bilimin, tekniğin 1800'lü yıllarda gösterdiği gelişme, insanlara toplumu anlama ve onu değiştirmede ışık tutacak ideolojiyide kazandırıyordu. Pozitif bilimlerde ve teknikteki muazzam gelişme, nasıl ki çağımız insanını, önceki çağ insanlarından çok üstün bir şekilde doğa üzerinde egemen kılıyorsa, yine bu süreçte ortaya çıkan bilimsel sosyalizm de insanları; toplumsal yaşama egemen olma, onu düzenleme noktasında çok ileri götürmüştür. Marx'ın **"çağı yorumlamak yetmez artık onu değiştirmek gereklidir"** belirlemesi bu süreçte insanın bilinç birikiminin düzeyini de gösteriyor.

Sosyalizm dönüşümü diğer toplumsal dönüşümlere benzemez dedik. Bu dönüşümü sağlayan toplumsal güçte bundan önceki güçlere benzemiyor. İşçi sınıfı bu güne kadarki sınıflardan ideoloji, ekonomik ve siyasi çıkarlar açsından farklı özelliklere sahiptir. Bu nedenle işçi sınıfı, sosyalizm kuruculuğunda iradi gücün toplumsal temelidir. İşçi sınıfının eylemi M-L birleştiği zaman söz konusu iradi güç oluşur. Bu iradi güç özel mülkiyeti ve sınfları ortadan kaldırdığı için tüm insanlığı kurtarır.

Buraya kadar anlattıklarımızdan çıkan sonuç şudur. Her aşamada ve her toplumda genel anlamıyla bir değişim vardır. Ancak, süreçler boyunca yaşanan değişimler; nitelik dışında, nicelik olarak ta (niceliği değişim hızı, yada zaman ölçüsü olarak ele alıyoruz) farklılıklar taşır. İlkel, köleci ve feodal toplumlardaki toplumsal hareketlilik ve değişim hızıyla, kapitalist toplumdaki hareketlilik ve değişim hazını aynı göremeyiz. Kapitalizmin 200 yıla sığdırdığı gelişmeyi binlerce yıllık insanlık tarihi yaşamıştır. Bu nedenle çağımızdaki "değişimin" önüne "hızlı" sıfat ekini getirmek, dolayısı ile çağımızdaki değişimi **hızlı değişim** olarak nitelendirmek daha doğru olacaktır. Özellikle son on yılda dünyanın yaşadığı olaylara bakılırsa, ne demek istediğimiz daha iyi anlaşılacaktır. Şunu belirtmekte doğru olacaktır. Uçak örneğinde hareketi hiç tanımayan bir insanı örnekliyorduk. Söz konusu örnek metafizik yönteme göre düşünenler için geçerlidir. Ancak birde dünyadaki ve toplumdaki hareketi/değişimi bildikleri halde son on yılın değişim hızına, değişimin niteliğine şaşıranlar vardır. Bunlarda mekanik diyalek-

tikçilerdir. Onlar değişim ve hareketi düz bir çizgi, sürekli aynı frekansta ilerleyen, gelişen bir olgu olarak ele alırlar. Dolayısıyla bu şekilde düşünenler geri dönüşlerde, duraklamalarda ve sıçramalarda şaşkına dönerler. Bugün SSCB ve Doğu Avrupadaki çöşükle birlikte umutsuzluğa düşen ve safları terkeden "sosyalistler" işte bu türe örnek oluşturuyorlar. Ancak gerçek bir Diyalektikçi için üzüntü vericide olsa, hiç bir olay sürpriz olmamalı, şaşkınlık yaratmamalıdır. İşte biz, sosyalistler değişen dünyaya ve günümüz dünyasına bu biçimde yaklaşmalıyız.

Marx gibi bizde değiştirmek için öğrenmeliyiz. Gerçek bir sosyalist her zaman için bir öğrencidir. O hareketten/değişimden öğrenir, ondan dersler çıkarır. Eskiyen yanlarını atar, eskinin karşıtlığıyla kendisini yeniler, yeniyi üretir. Ama bununla kalmaz öğrendikleriyle hareketi ve değişimi etkilemeye, onu düzenlemeye kısaca değiştirmeye çalışır.

İşte; önümüzde bir harabe gibi duran sosyalist bloğa, bu harabenin karşısında zafer çığlıkları atan ve dünden daha güçlüymüş gibi, hatta ezeliymiş gibi duran emperyalist-kapitalist sisteme, bu anlayışla bakamazsak, dizlerimizin bağı çözülür ve kapitalizme teslim oluruz. Yada yaşamdaki değişimi bilerek, yenilgiden dersler çıkarıp kendimizi yenileriz ve düşmanın üzerine bir daha yükleniriz.

Sosyalist Kampın Çöküşü Ve Yeni Dünya Düzeni

Son on yıl içerisinde dünyanın yaşadığı hızlı değişişimler, teorinin, aklın sınırlarını zorluyor.

Sovyetler'de Gorbaçovla birlikte başlatılan süreç, başlangıçta kapitalizme doğru olan yönelimini gizliyordu. Ancak, "Prestroyka", "Glostnost" olarak adlandırılan reform politikaları öz olarak kapitalizme yönelimi ifade ediyorlardı. Nitekim çok geçmeden tercih açıkca telafuz edilmeye başlandı. Kapitalizmle entegrasyonun adı olan "Yeni düşünce" gittikçe, palazlanan burjuvazinin açık iktidar naralarına dönüşüyordu. 1991 Ağustosunda başarısızlıkla sonuçlanan darbeyle birlikte burjuvazi, emperyalitlerin de desteği ile hızlı bir şekilde iktidarı ele geçirdi. Çoktandır işlevsiz kalmış olan SBKP, Yüksek Sovyet vb. kurumlar kapatıldı . SSCB'de fiilen yok oldu.

Ne yazık ki Ekim devrimi Rusya'da yenildi. Acıdır ki; ilk proleter devleti kurmakla, ilk sosyalist inşayı gerçekleştirmekle övünen Rus halkı, bugün açtır ve yardıma muhtaç, geri Afrikalı halkların durumuna düşmüştür. Sosyalizmin bu çöküşünün nedenleri nelerdir? İleri bir toplum olarak görülen Sosyalist toplum neden kendi gelişmesinin ve var olmasının güvencelerini yaratamadı? Bu sorulara cevap iki bakış açısına göre verilebilir.

Birincisi; Toplumlardaki değişimi, hareketi kavramayan, geçmişi ve geleceği bugün gördükleri ve duyduklarından ibret sayan bakıştır. Bu bakışa göre "Kapitalizm" yada "serbest piyasa" ezelidir. Bu açıdan bakıldığında; sosyalizm, "Kendini bilmez bir filozofa inanıpta yaşamı rotasından saptırmaya çalışmak" şeklinde yorumlanır. İkinci bakış diyalektiğe göre düşünen sosyalistlerin bakışıdır. Bu bakışa göre, sosyalizm tarihin akışının zorunlu bir durağıdır. Var olan toplumsal koşullar sürdükçe ve insanlık, "insanlığını" yitirmediği sürece, sosyalizmi atlayarak ilerleyemeyecektir. Sosyalistler sadece bugün olan veya görünene göre değil, aynı zamanda geleceğin, ve geçmişin yönelimini göz önünde bulundurdukları için, dönemsel gelişmeleri veya çöküntüleri abartamazlar, stratejik hedeflerinden yani sınıfsız, sömürüsüz, savaşsız bir dünya hedeflerinden vazgeçmezler. Yine onlara göre; Ekim devrimi dünya devriminin sadece bir parçasıdır. Devrimler Ekim'le başlamadı Ekim'le bitmeyecek. Ayrıca Ekim devrimi yok olmadı, sadece yenildi. O Enerjisini bütün dünyaya yaydı. Dünya üzerinde Ekim devriminin etkisi hala bitmemiştir. Bağımlı ve sömürge ülkelerin hemen hemen tümü artık bir Rusya'dır. Bununla birlikte Ekim devrimi sosyalizmin kapitalizme karşı mücadelesinde ileri bir mevziydi. Bu mevzinin kaybedilmesi elbette, sosyayist güçlerde siyasi-ideolojik, ve moral açısından bir tahribat yaratacaktır. Ancak bu düşüşün dip noktası vardır. Ve bu noktadan sonra hiçbir sosyalist dalganın bağımlı ve sömürge ülke devrimleriyle birlikte yükseleceğine inanıyorum.

Çöküntünün nedenleri üzerinde titizlikle ve bilimsel bir yaklaşımla durmak gereklidir. Yazımın esas konusu bu olmamakla birlikte,bugün açık olarak tespit edilebilecek bazı eksiklikleri burada belirtmek istiyorum. Gerçekte SB'deki sosyalizm modeline eleştiriler yeni değildir. Bu modelin pek çok eksikliği daha önce de doğru olarak tespit edilebilmişti.

Çöküşün elbette tarihsel kökleri vardır. Ancak bilindiği gibi; toplumdaki çelişkiler değiştikçe sınıf savaşımı, buna bağlı olarak sosyalist toplumun işleyişi, sosyalistlerin mücadele anlayışı ve yöntemleri de değişir. Örneğin; NEP dönemindeki sosyalist mücadele ile 2. dünya savaşı sonrası sosyalist mücadele nitelik olarak aynı olsada çok farklı yanlara da sahiptirler. 1950 sonrası dönemin sosyalist mücadele anlayışı ise öz olarak bir değişim yaşamıştır. Sosyalist kuruculuğun devrimci yolu terk edilmiş revizyonist-reformist bir yola girilmiştir. Bu politikalar etkisinde yaşanan 30-35 yıllık süreç sosyalizmin hastalık süreci, yada sosyalizmin frenlenmesi sürecidir. Çeşitli kapitalist ülkelerle girilen ekonomik ilişkiler, ülkede gizli açık özel mülkiyetin gelişmi, kafa-kol emeği arasındaki çelişki, bürokrasi, sosyalist demokrasinin özüne aykırı yasaklar vb. uygulamalar öncü partinin revizyonist politikaları ile birleşince, sistem işleyişinde parazitler oluşmuş ve parazitler zamanla bünyeyi sararak onun gelişimini durdurmuş sonunda da onu öldürmüştür.

Bu süreçte SBKP'nin uyguladığı; "Barışçıl yoldan devrim", "Barış içerisinde bir arada yaşama" ve "ekonomik yarışla kapitalizmi yenme" teorileri evrimleşerek bu gün kapitalizmle entegrasyon anlamı taşıyan "yeni düşünce" ye dönüşmüştür.

Soviyet ve dünya kominist leri bu darbeyi haketmişlerdi. Çünkü onlar önceki kominist kuşağın yarattığı teorik ve pratik birikim üzerine oturmuşlar, bu birikimi değişen şartlara göre ilerleteceklerine, mekanik olarak onu izlemişlerdir. Sonucunda da eskinin birikimi bugünü taşıyamaz olmuş ve yapı çökmüştür. Öz olarak; dünya sosyalist hareketinin öncü kesimleri devrimci olarak kalmayı başaramamışlardır.

Emperyalizmin Yeni Dünya Düzeni

Sosyalist kampın çöküşüyle, emperyalist-kapitalist kamp rakipsiz kaldı ve dünyayı kendi çıkarları doğrultusunda yeniden biçimlendirmeye başladı. Emperyalizm, daha önce SB'nin engellemesi nedeniyle yapamadığı pek çok şeyi, artık hiç bir güçlük çekmeden yapabiliyor. Sosyalist kampın çöküşünden önce hemen hemen dünyanın yarısı kapitalist pazarın dışında kalmıştı. Bu durum kapitalizmi sınırlayan bir faktördü. Bugün ise, hem bu pazarlar kapitalizme açılmıştır, hem de dünya üzerinde ona karşı koyacak güçlü bir siyasi güç kalmamıştır.

İşte bu rahat koşullar emperyalistlerin kar hırslarını dahada arttırıyor. Onlar daha fazla sömürü, daha fazla kar için; hem pazarlarını genişletmenin hemde dünya proletaryasını ve ezilen halklarını daha fazla sömürme telaşı içindeler. Orta Doğu'ya dayatılan emperyalist planlar, devrimci odakların zorla veya entrilakalarla bastırılması, Küba gibi sosyalist ve demokratik ülkelere karşı uygulanan devirme operasyonları bütün bunlar emperyalistlerin dünyayı "dikensiz bir gül bahçesine" dönüştürme çabalarının ürünleridirler.

Ancak dünya üzerinde; emek-sermaye, emperyalizmle-sömürge ve bağımlı uluslar arasındaki çelişki hala varlığını sürdürüyor. Kapitalistler, özel mülkiyetten ve emperyalist sömürgecilik politikalarından vazgeçmedikleri sürece bu çelişkiler bitmeyecektir.

"Yeni dünya düzeni" dünya halkları ve proleteryası özerindeki sömürü ve baskıyı artıracağı gibi, onları, çok daha geniş bir şekilde emperyalist-kapitalist sisteme karşı birleştirecektir. Diğer yandan, emperyalistler arasındaki çelişkide gittikçe artacaktır. Şimdiden Avrupa-ABD ve Japon emperyalistleri arasında kavgalar şiddetlenmiştir.

Emperyalist-kapitalist sistem dünyanın sorunlarını çözmemiştir ve çözemeyecektirde. Tam tersine bu sorunlar kapitalizmin egemenliğiyle birlikte dahada artmıştır.

İnsanlığın ve dünyanın sorunlarını, proletaryanın ve ezilen halkalrın devrimleri üzerinde yükselecek olan sosyalizm sağlayacaktır.

Değişen Kürdistan

1514'lere kadar Bizans, Pers ve Arap istilalarına uğramakla birlikte tam olarak dize getirilemeyen Kürdistan, bu tarihten itibaren uzun sürecek sistemli bir sömürgeleşme sürecine sokuldu. Anadoluda, yıkılan Bizans'ın kalıntıları üzerine kurulan Osmanlı İmparatorluğu ile İrandaki Safevi İmparatorluğu Kürdistan'ın paylaşılması amacı ile, 1514'te Çaldıran'da savaşa tutuşmuşlardı. Bu savaş sonucunda galip gelen Osmanlı İmparatorluğu, Kürdistan'ın büyük bir kısmını egemenliği altına almıştır. Ancak yinede Kürdistan'ın bir kısmı Safevi İmparatorluğu'nun egemenliğinde kalmıştır. Kürdistan'ın parçalanmışlığını sağlayan ilk ciddi adım işte bu savaşla atılmıştır. Savaştan sonra Osmanlılar, İdris-i Bitlisi'nin de yardımıyla, Kürdistan'da gevşek bir idari mekanizma oluşturmuşlar, merkezi devletin otoritesini süreç içerisinde geliştirmişlerdir. Böyle tedrici bir yol izlenmesinin birinci nedeni, Osmanlı imparatorluğunun o dönemde esas olarak Avrupa'ya yönelmesidir. Ancak, Viyana önlerinde Osmanlı ordularının bozguna uğraması ve Avrupadaki ilerlemenin durdurulmasıyla, Osmanlılar bu kez Doğu'ya yönelmişler ve İmparatorluk sınırları içerisindeki Kürdistan parçasında merkezi otoriteyi sağlamlaştırmaya başlamışlardır. 1639'da İran ve Osmanlı İmparatorluğu arasında yapılan Kasr-ı Şirin antlaşması ile Kürdistan'ın parçalanmışlığı resmileşmiş ve Osmanlı egemenliğindeki Kürdistan parçasında sömürge sistemi esas yanları ile oturtulmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılması, ardından TC'nin kurulması ve bu süreç sonunda 1923'te imzalanan Lozan antlaşması ile, Kürdistan bu kez dört parçaya bölünmüştür. İran ve Türkiye'den sonra yeni kurulan Irak, Suriye devletleri, Kürdistan'ın birer parçasını egemenlikleri altına alıp, sürekli geliştirilen bir sömürge boyundurluğuna sokmuşlardır. TC'de Kuzey Kürdistan'da otoritesini 1938'lere kadar tam olarak sağlamıştır.

Ancak, Osmanlı-İran döneminde olduğu gibi, yeni parçalanma döneminde de sömürge boyundurluğuna karşı Kürt halkının isyanları zincirleme bir şekilde gelişmiştir.

Esas olarak Güney ve Doğu Kürdistan'ı etkileyen Şeyh Ubeydullah, Sımko, Mamud Berzenci ayaklanmaları, Kuzey Kürdistan'da ise; Koçgiri, Şeyh Sait, Ağrı, Dersim isyanları sömürgeciliğe karşı başlıca ulusal başkaldırılardır. 1938 Dersim isyanından sonra Kuzey Kürdistan 1960'lı yılların sonuna kadar siyasi olarak durağan bir dönem yaşamıştır. Ancak Doğu ve Güney Kürdistan bu süre zarfında daha da

hareketlenmiştir.

Doğu Kürdistan'da 1946'da Mahabat Kürt Cumhuriyeti kurulmuş ancak bu cumuhriyet çok fazla yaşamamıştır. Fakat aynı tarihlerde kurulan KDP (Kürdistan Demokrat Partisi) Kürdistan genelinde ulusal-siyasi bir yapılanmaya dönüşmüş, daha sonra Güney ve Doğu Kürdistan'da oluşturulan ayrı ayrı örgütler vasıtası ile silahlı ulusal hareketlerin yürütülmesine zemin oluşturmuştur.

Molla Mustafa Barzani önderliğindeki I-KDP, çetin mücadeleler vermesine rağmen Güney Kürdistan halkını yenilgiden yenilgiye sürüklemiştir.

I-KDP aşiret temelinde örgütlenmiş burjuva-milliyetçi ve feodal etkiler taşıyan bir ideolojiye dayanmıştır. Bu parti Kürdistan halkının özgücünden çok, pragmatik bir yaklaşımla hep dış güçlere umut bağlamıştır. 1975 Cezayir antlaşmasının imzalanmasıyla Şah'tan aldığı dış yardım kesilince yenilgiye uğraması, işte bu politikanın sonucudur.

Aynı durum İ-KDP için de geçerlidir. Bu hareketler, geleneksel Burjuva-feodal yapıyı aşamamış, dargörüşlü burjuva-milliyetçi çizgiden öteye gidememişlerdir. Onlardaki askeri radikalizm siyasi radikalizmle birleşmemiş, dolayısı ile reformculuğa dayanan siyasi gerililik, her zaman askeri radikalizmi güdükleştirip yenilgiye uğratmıştır. Bu ve daha önceki Kürt halk hareketleri Kürdistan tarihine değerli kazanımlar eklemişlerse de, çağdaş olmayan siyasi-ideolojik ve örgütsel yapıları nedeniyle Kürt halkını zafere götürememişlerdir.

Bu durum yanlızca önderliğin subjektif konumuyla ilgili değildir. Yaşanılanın temelinde objektif nedenler de yer almaktadır. Yüz yıllarca süren sömürgeci talan ve baskı, Kürt toplumunun ekonomisinin geri kalmasına neden olmuş, sosyal yaşamda demokratikleşmeyi ve örgütlenmeyi engellemiş, halkı kültürsüzlüğe ve cahilliğe mahkum etmiştir. Böyle bir sosyal-ekonomik yapının çağdaş ulusal hareketler geliştirmemesi bir açıdan normal karşılanabilir. Ancak bu objektif durum hiç bir zaman siyasi önderliğin geriliğini haklı çıkarmaz. Çünkü halkın düzeyinde olan bir "önderlik" gerçek bir önderlik olamaz. Kendilerini "halk önderi" ilan edenler, ya halktan gerçekten ileri olmalıdırlar yada, önderlik iddiasından vazgeçmelidirler.

Günümüzde de; Doğuda İ-KDP, Güneyde I-KDP ve KYB önderliğinde yürüyen bir ulusal hareket vardır. Doğu Kürdistan'da, 1979'da Şahlığın yıkılması ile büyük bir gelişme gösteren ve ülkenin önemli bir kısmını kurtaran İ-KDP, (O dönem Komela da ulusal harektin içerisindeydi) daha sonra bu bölgeleri Humeyni güçlerine kaptırıdı. Sonradan kendisini kısmen toparlasa da bugün umut verici bir durumda değildir. Ayrıca, İ-KDP Genel Sekreteri Abdurrahman Kasımlo'nun katledilmesi de bu partiye önemli bir darbe indirmiştir. Fakat İ-KDP'nin halk üzerinde derin bir etkisi vardır. Dolayısı ile uzun süreçte ulusal hareket İ-KDP'nin önderliğinde yürüyecektir.

Güney Kürdistan ise, son yıllarda çok trajik olaylara sahne oldu. Önce, Irak-İran savaşı, daha sonra Körfez savaşı Güneyli Kürtlere kısmi bir rahatlık sağlamış, ancak onlar bu fırsatları ya başkaları hesabına savaşmakla yada pineklemekle geçirmişlerdir. Her savaşın sonunda; ya umut bağladıkları dış güçlerin oyununa gelerek ayaklanmışlar ve ayaklanmaları kanla boğulmuştur. Yada Saddam'ın gazabının üzerlerine çökmesini beklemişlerdir. Halepçe katliamı, diğer parçalara sığınmalar bu süreçte yaşanılan en dramatik olaylardır. Bu gün Güney Kürdistan'ın sosyal ve ekonomik yapısı tamamen tahrip edilmiş, halk ise sefalete mahkum edilmiştir.

Halkı sürekli savaş içinde olan toplumlarda ekonomik ve sosyal yapı gelişmez yada tek yanlı gelişir. Bu durum çağdaş sınıfların oluşumunu engeller dahası, varolan sınıflar arasındaki çizgileri belirsiz kılar, toplumsal gelişmeyi de yavaşlatır. Uzun yıllardır Güney ve Doğu Kürdistan parçalarında insanca yaşamaktan alıkonmuş insanlarımızın gerçeği işte burada yatmaktadır.

Bu süreçte de, emperyalistlerle Saddam arasında var olan çelişki nedeniyle Güney Kürdistanda bir otorite boşluğu oluşmuş, I-KDP ve KYB bu boşluktan yararlanarak, Güneyde etkinlik sağlamışlardır. Yapılan özerklik görüşmeleri çıkmaza girmiştir ve görüşmelerin geleceği açısından bütün umutlar ortadan kalkmıştır. Şimdi ulusal güçler kendi başlarına bir süreç başlatmaya çalışıyorlar. Nisan ayında yapılacak ulusal parlamento seçimleri bu konuda bir adımdır. Görülen diğer olumlu gelişme, ulusal güçlerin ekonomik ve teknik örgütlenmeye yönelmeleri ve bazı siyasi-kültürel yapılanmaları oluşturmalarıdır. Ancak yine de bu güçlerin gözü dışardadır. TC-ABD ve Avrupa devletlerine son günlerde yapılan geziler "İcazet" kokusu yayıyor. Kısacası Değişen dünyada Güney, Doğu ve Güney Batı Kürdistan parçalarında önemli değişiklikler yaşanmış, ancak bu parçalardaki Kürtlerin yaşamında olumlu yönde pek bir değişme olmamıştır.

KUZEY KÜRDİSTANDA DURUM

Diğer parçalara nazaran hızlı değişimlerin yaşandığı parça Kuzey Kürdistan olmuştur. 12 Eylül askeri darbesi ile başlayan süreç, 1984 yılında PKK'nın gerilla mücadelesini başlatmasıyla yeni bir aşamaya girdi. PKK gerila hareketini 8 yıldır sürdürüyor ve eylemlerini hemen hemen bütün Kuzey Kürdistan'a yaydı. Göze çarpan diğer bir nokta; gerilla hareketinin içerde ve dışarda (Avrupada) giderek siyasi bir güç olması, Kürtlerin önemli bir kısmının desteğini almasıdır. Bu durum PKK'ye

haklı bir meşruluk kazandırmıştır. Nitekim; PKK parlamento seçimlerine bile etkide bulunmuş ve bu etki de Türk siyasi çevrelerince istenmeye istenmeye kabul edilmiştir. PKK hareketinin K.Kürdistan'da önemli sosyal ve siyasal gelişmelere ve değişimlere neden olduğu bir gerçektir. K.K'da kimlik sorunu artık aşılmış, Kürt kimliği sahibini bulmuştur. Türk hükümeti de bu işten "kazançlı" çıkmış, "Doğuda" Kürt diye bir "topluluğun" yaşadığını tespit edebilmiştir.

K.K.'da Ulusal hareketin gelişmesi belli oranda uygun olmayan koşullar içerisinde olmuştur. Elbetteki gerilla savaşı, onunla birlikte yürüyen siyasi mücadele, çok hızlı bir şekilde kitleleri eğitir. Lenin deyimiyle; "Devrim kitleleri eğitir." Ancak unutmayalım ki; gerilla savaşı özgün bir savaşım yöntemidir. Yani, Lenin'in bahsettiği devrimlerin mücadele yöntemlerine pek benzemez. Eğer gerilla savaşı daha önceden kitle içerisinde oluşturulmuş iyi bir politik temele, yada örgütlülüğe dayanmamışsa iş biraz zorlaşır. Dünyadaki pek çok gerilla hareketi (Örneğin: El salvador, Peru, kısmen Filipin gerilla hareketleri) bu sorunla karşı karşıyadır. Bu hareketler çoğunlukla şehirlerde iyi bir örgütlülüğe kavuşamamışlardır. Şehirler devletin denetiminde, kırlar gerillanın denetiminde kalmış ve bu durum uzun süre bozulmadan denge halinde sürmüştür. Bunun nedeni en başta şehirde devrimin temel dinamiği olan işçi sınıfının kazanılmaması ve politik mücadeleye sokulamamasıdır. Bu alanda gerilla savaşımı verilen diğer ülkeler Kürdistandan daha ileridirler. Bizde ulusal kurtuluş hareketi sözkonusu olduğu için şehirlerdeki kitlenin daha rahat kazanılması gerekir. Bu, küçük burjuvazi açısından sağlanmıştır. Ancak işçi sınıfı ve diğer şehir emekçileri hala ulusal harekete aktif olarak katılmamışlardır. Bunda K.Kürdistan proletaryasının nicelik ve nitelik geriliği, sömürgeci kurumların faşist baskısı önemli rol oynasada, belirleyici etken sosyalist ve yurtsever hareketlerin tavrıdır. Sosyalistler ve yurtseverler işçi sınıfını ve diğer emekçileri ne sendikal-demokratik, nede politik kurumlarda örgütlemeyi önlerine koymamışlardır. Gerçekte bu öncelikli bir görevdir. Bu eksiklik; ulusal mücadele ile toplumsal mücadele arasındaki bağın iyi bir şekilde kurulamamasından kaynaklanıyor. Herkes "devrimin kitlelerin eseri olduğunu" biliyor. Ancak kimse kitlelerin devrim hareketine, kendi politik kurumları yanında sendikal-demokratik örgütleri ile katılacağını görmüyor, yada bilsede önemsemiyor. Ne yazık ki, söz konusu yönelim hala geçerlidir.

Bu gerçeklik ışığında bu günkü ulusal hareketle ilgili şu özellikleri tespit ediyoruz.

* Ulusal hareket alan olarak çok genişlemiş ancak nitelik olarak cılız kalmıştır. Sorun; kimliğin bilincine varma, bu kimliği devlete kabul ettirme ve devlet zulmünün bitirilmesi çerçevesine indirgenmiştir. Önderliğin subjektif niyeti ne olursa olsun halkın eyleminin içeriği bu çerçevededir. Kaldı ki önderlikte bu konuda çok ilerde değil, SHP-HEP ittifakının desteklenmesi ve bazı "uzlaşma" önerileri bunu gösteriyor.

* Halkın mücadeleye katılımı hemen hemen tümüyle önderliğin yarattığı siyasi örgütler vasıtasıyla oluyor. Kitlelerin demokratik-sendikal örgütleme düzeyi geri olduğundan cepheye, mücadeleye katılım ulusal boyutuyla kalıyor. Elbete halkın bugünkü örgütlülük düzeyi dünden kat ve kat üstündür. Yeni oluşturulan kültürel ve siyasi kurumlar, aydın, gençlik, kadın örgütlenmeleri yadsınamaz. Ama bu yapılar gerçekten gerilla hareketinin düzeyine, yada devrimci-demokratik mücadelenin niteliğine uygunmudurlar? İşte bu nokta tartışılır bir durumdadır. Ne yazık ki bu soru, en üst siyasi örgütlenmelerden biri olan ulusal kurtuluş cephesinide kapsıyor.

Gerçekte bizim devrimimiz ulusal ve demokratik olmak üzere iki bileşenlidir. Bu iki bileşen kopmaz şekilde biribirine bağlıdır. Ulusal sorun aslında demokratik bir sorun olmakla birlikte, özgül bir demokratik istem olduğundan diğer demokratik sorunlardan ayrılır. Ancak bu istem genel demokratik istemlerle birleştirilmezse, bu uğurda verilen mücadele güdükleşir ve cılız kalır. Ülkemizde varolan diğer demokratik sorunlar; Toprak sorunu, Kadın sorunu, ulusal azınlıklar ve mezhepler sorunu, işçilerin ve diğer emekçilerin (ücret, sendika gibi) sorunları, sınıfların ve kişilerin siyasal örgütlenme ve düşünce özgürlüğü gibi sorunlardır. En başta kitleler bu haklarının bilincine varmalı, daha sonrada bu hakları yine kendi mücadeleleri sayesinde, bizzat kendi politik-demokratik-sendikal örgütleri ile alacaklarının bilincini kazanmalıdırlar. Bu tür örgütler kitleleri mücadeleye daha kararlı ve yığınsal şekilde sokar. İşte bu demokratik yan ulusal kurtuluş mücadelesiyle birleştirilirse "Ulusal Demokratik Devrim" o zaman gerçek anlamını bulur.

K.Kürdistan'da hatta diğer parçalarda gerilla savaşları (yada Peşmerge savaşları) önceden oluşturulmuş devrimci-demokratik yığın örgütlerine dayanmamışlardır. Genellikle politik kitle temeli gerilla savaşı sürecinde oluşturulmaya çalışılmıştır. Bizim "uygun olmayan koşullar"dan kastetiğimiz işte bu durumdur. Bazı arkadaşlar bu "tersliği"; "Kürdistandaki sömürgeci baskının çok ağır" olması ile, yada "Kürdistan çok özgün bir ülkedir. Diğer ülkelere benzemez." Veya, Sayın İsmail Beşikçin ifadesiyle "Kürdistan sömürge bile değildir." türünden tespitlerle açıklıyorlar. Bence bu belirlemeler, Kürdistana aşırı "özgüncü" bakışın ürünleridir. Bunlar ve benzeri teorileri esas aldığımızda, Kürdistan neredeyse "toplum biliminin ilkelerinin işlemediği bir ülke" gibi görünüyor. "Özgüncü" bakışın en tehlikeli tarafı; temele "özgünü" oturttup, her şeyi genel

ilkelerden soyut bir şekilde, "özgün"lükle açımlamaktır. Bu evrensel bilim birikiminden yoksunlaşma ve tabiki yenilgi anlamı taşır. Bunları söylerken ağır sömürge koşullarını unutuyor değiliz. Ancak devrimciler kendilerini koşulların mahkumu olarak kabul etmezler. Ayrıcada koşullar her zaman çok kötü de olmamıştır. Örneğin; 1980 öncesinde yukarda bahsettiğimiz politik kitle temeli yaratılamaz mıydı? Bizim bildiğimiz o dönemde sadece DDKD'nin 10 binlerce üyesi vardı. O halde "tersliği" sadece koşullarda aramamalıyız, aynı zamanda kendi politik yönelimlerimizi ve eylemlerimizide sorgulamalıyız.

Ancak bu durum geride kaldı, şimdi farklı koşullar yaşanıyor. Artık yaşama "zorunluluklar" hükümediyor. Yine de; süreç tersinden de işlese, kitleler örgütlü hale getirilmelidir. Elbette bu örgütler en başta politik olmalı ancak demokratik-sendikal örgütler de kesinlikle ihmal edilmemelidir. Bu örgütler yeni toplumda da gereklidir. Hatta şunu söyleyebiliriz; bu günden yeni toplumun öncül kurumlarını yaratamazsak, kuracağımız toplum da yeni olmaz. Burada şu bahane ileri sürülebilir. "Mücadele çok şiddetlidir ve çok üst boyutta sıçramıştır, saydığınız örgütler bu boyutun gerisinde kalır. Bizim o geri işlerle uğraşacak zamanımız yok." Bu bahne kısmi bazı gerçekleri içersede yinede önümüzde duran; başta işçi sınıfı olmak üzere tüm halkı örgütlemek görevini ortadan kaldırmaz, sadece erteler.

K.K'DA ULUSAL VE TOPLUMSAL KURTULUŞ MÜCADELESİNİN GELECEĞİ

Sömürgecilerin bütün geri bıraktırma çabalarına rağmen tarihsel zorunluluk olarak Kürdistanda kapitalizm gelişmiştir. Özellikle K.Kürdistan için konuşursak; 1970'lerdeki yarı-feodal yapı 1980'li yıllarda (TC'nin gittikçe uluslar arası pazara açılması nedeniyle) hızlı bir şekilde kapitalist yapıya dönüşmüştür. Bu dönüşümü en çıplak şekliyle, tarımda makinalaşma, şehir nüfusunda artış, kır nüfusunda erime ve işçi sayısının artışında görebiliyoruz. K.Kürdistan uluslararası kapitalist pazarın bir halkası olmuştur. Dolayısıyla kapitalist topluma özgü sınıflar K.Kürdistanda oluşmuşlardır. K.K nüfusu artık emekçi ağırlıklıdır ve ayrıca kent-kır nüfusu hemen hemen eşitlenmiştir. Bu değişimde ekonomik nedenlerin yanında siyasi nedenlerde rol sahibidir. Bugün Kürt toplumunun önemli bir kısmı emeğini satmadan geçinemiyor. Proleter, yarı-proleter (yoksul köylüler, mevsimlik işçiler) Kürdistan nüfusunun çoğunluğunu oluşturmaktadır. Diğer yandan gittikçe eriyen küçük köylüler ve şehirlerdeki küçük esnaf, serbest meslek sahibi bazı kesimler, yüksek dereceli memurlar da Kürdistanda kalabalık bir küçük burjuva sınıfını oluşturmaktadırlar. Bu sınıflar Kürdistan'ın ezilen, sömürülen sınıflarıdırlar. Bu nedenle de **Ulusal Demokratik Devrimin** temel güçleridirler. Yine ülkemiz kırında zenginleşen köylüler, şehirde bazı müteahitler, tüccarlar, sanayiciler, kalabalık olmayan bir yerel (milli) burjuva sınıfı oluşturmaktadırlar. Bu sınıf sömürgeci talan ve baskıdan etkilendiği için belli bir yere kadar ulusal mücadeleyi destekleyebilir. Ancak bu sınıf; UDD'nin demokratik yönde gelişimi, devrimin emekçi temele oturması, sınıf farklılaşmasının dahada netleşmesi nedeniyle, devrime karşı gittikçe kararsızlaşır. Bu nedenle, ulusal kurtuluş mücadelesinde bu sınıfla ittifak taktik düzeyde olmalıdır.

UDD'in hedefi olan işbirlikçi tekelci burjuvazi; sömürgeciliğin ülkemizdeki temel dayanağıdır. Bu burjuvazi çoğunlukla devlet uzantısı şeklindedir. Ancak, devletle işbirliği halinde ve Prusya tipi bir geçişle kapitalistleşen eski büyük toprak ağalarını da bu sınıf içerisinde görmek gereklidir. Dolayısı ile emperyalizm, sömürgeci tekeller ve onların ülkemizdeki işbirlikçileri, ülkemizin toplumsal ilerlemesinin karşısında yer alırlar ve bu nedenlede UDD'nin hedefi olurlar. Bunların yanısıra, feodal kalıntılar ve diğer gerici kurumlar da kimi zaman sömürgecilerle içiçe geçebiliyorlar.

Sömürgeciler, ülkemizi zorla işgal edip, halkımızın siyasi hükümranlığına son vermişler, ülkemizin ekonomisini tamamen kendi çıkarları doğrultusunda işletip, ulusal irademizi, kimliğimiz ve kültürümüzü tahrip etmişlerdir. Bu ağır sömürge koşulları dışında ülkemiz 4 parçaya bölünmüş, böylece ulusal toplumsal gelişmemiz önüne yeni bir engel konulmuştur.

Ülkemizde düşünce, örgütlenme, yönetime katılma, insanca çalışma hakları yoktur. Kısaca belirtirsek; ülkemizin-toplumumuzun Bağımsızlık-Demokrasi ve Birleşme sonurları vardır. Bu sorunlar çözülmeden ülkemiz ve toplumumuz özgürce ekonomisini, kültürünü geliştiremez, insanca yaşayamaz. Ülkemizde toplumsal ilerlemeyi hızlandırmanın birincil koşulu; yukarda saydığımız, Bağımsızlık-Demokrasi-Birleşme sorunların çözümüdür. İşte UDD bu sorunları çözmekle yükümlüdür. UDD ülkemizin kutuluşunun birinci adımıdır. Bu adım bizi sömürgeci tekellerden, emperyalizmden ve işbirlikçilerden kurtaracaktır.

UDD esas yanıyla politik bir devrimdir ve öncelikle ülkemizin politik sorunlarını çözer. Bilindiği gibi politik sorun gerçekte iktidar sorunudur. Gerçektede halkımızın bu aşamadaki birincil sorunu; kendi özgücüne dayanan, demokratik olarak oluşturulmuş bir iktidara sahip olamamaktır. Halkımızın bugünkü geriliğinin temel nedenlerinden biride, kendisini iktidar (yada devlet) olarak örgütleyememesidir. Halka dayanan demokratik bir

iktidar olmadan, demokratik bir toplum örgütlemenin olanağı yoktur. Bu nedenle yaşadığımız aşamada halkımızın hedeflemesi gereken iktidar; **Devrimci-Demokratik Halk İktidarı** olmalıdır. Günümüzde ulusal kurtuluş hareketinin programı öz olarak "DDHİ'nın kurulması"yla ifade edilibilir. Buraya kadar anlattığımız ulusal kurtuluş adımı, kurtuluş sürecimizin, yada tam olarak özgürleşmemizin ilk aşamasıdır. Yukarda belirttiğimiz gibi K.Kürdisan geri de olsa kapitalist bir yapıya sahiptir. Bu nedenle ülkemizde kapitalizme özgü yeni sınıflar, bu sınıflarla birliktede yeni bir sınıf mücadeleleri süreci oluşmuştur. Ülkemizin toplumsal yapısı artık emek-sermaye çelişkisi üzerinde yükseliyor. Proleterya ve diğer emekçilerin burjuvaziyle olan çelişkileri ve mücadelesi hergün biraz daha gelişiyor, biraz daha berraklaşıyor. Ülkemizde de emek-sermaye çelişkisi çözülmeden, üretim araçları üzerinde özel mülkiyete ve sömürüye son verilmeden toplumun gerçekten özgürleşmesi/kurtuluşu sağlanamaz. Dünya proletaryasının ve ezilenlerinin nihayi kurtuluşunu ifade eden bu istem, Kürdistan proletaryasının ve ezilenlerinin de nihayi istemidir. Bu istem birliği; tüm dünya proleterlerini ve ezilen halklarını emperyalizme-kapitalizme karşı ulusal-toplumsal kurtuluş cephesinde birleştirir.

Özetlersek, toplumumuzun gerçek kurtuluşu sadece ulusal kurtuluşla sınırlı değildir. Aynı zamanda toplumumuzun kapitalist yapısından gelen, emek-sermaye çelişkiside çözülmeli, hertürlü sömürü ortadan kaldırılmalıdır. Gerçek kurtuluşa ancak bu noktada ulaşılabilir. Bilindiği üzere emek-sermaye çelişkisi toplumsal bir devrimle, yani sosyalist devrimle çözülür. Kürdistanda sosyalist devrim, UDD zaferi sonrası göndeme gelecektir. Bu iki devrim bir zincirin iki halkasıdır. Kürdistan bağımsız bir ekonomik ve siyasi yapıya sahip olmadıkça, sosyalizme geçiş de sağlanamaz. Gerçektende bugün sömürgecilerin açık işgali sürdükçe, Kürdistanda özgür bir yaşam örgütlemek mümkün olmayacaktır. Bu nedenle sosyalizm gibi bir özgürlük toplumu oluşturmak için, öncelikle sömürgeci yapının tasfiye edilmesi gereklidir. UDD bu görevi yerine getirecek ve Sosyalist Devrimin yolunu açacaktır. Ondan sonra gelen görevimiz, nihayi kurtuluş için, UDD'i kesintisiz bir şekilde Sosyalist Devrime dönüştürmektir. Bu görevi ancak proleterya sınıfının siyasal eylemi ve onun bağımsız sınıf partisi aracılığıyla yerine getirebiliriz.

Proleter Sosyalist Parti ve Ulusal Kurtuluş Cephesi

UDD'in zafere ulaştırılmasında temel sorun bir avuç işbirlikçi dışında, tüm ulusu sömürgeciliğe karşı bir cephede birleştirebilmektir. Tüm sınıflı toplumlarda olduğu gibi, Kürdistan toplumunda da farklı sınıfların farklı ideolojileri ve politik davranışları vardır. UKC bu farklı sınıfların ortak çıkarlarının üzerine oturtulmuş politik bir örgüttür.

Cephenin kendisi gerçekte çok sesliliği ifade eder. Devrimle karşı-devrim arasındaki mücadele keskinleştiği zaman, sınıf hareketlerinde, yada sınıfların politik temsilcilerinde bir bloklaşma başlar. Bu bloklaşma sonucunda biribiriyle savaşa tutuşan cepheler oluşur. Ulusal cephe; çeşitli ulusal güçlerin işgalci sömürgeci güce karşı biraraya gelerek, ortak paydaları tespit etmeleri ve bu ortak paydalar temelinde ortak eylem yürütmelerini ifade eder. Proletaryada bir sınıf olarak kendisini, sınıf çıkarları doğrultusurda örgütlemeli, diğer sınıflar gibi kendi partisi aracılığıyla Ulusal Kurtuluş Cephesine katılmalıdır. Sınıf çıkarları gereği UDD'in ve Sosyalist Devrimin temel ve önder gücü olan proletarya, UKC'de yer almalı, aynı şekilde kendi damgasını ulusal kurtuluş mücadelesine ve UDD'ye vurmalıdır. Proletarya ve onun partisinin ideolojik-fiili öncülüğünde gelişecek bir UKM ve UDD, hem en kısa ve kayıpsız yoldan zafere ulaşır, hem de bununla kalmayıp sosyalizme kesintisiz bir şekilde yürür. Bu nedenle toplumsal kurtuluşu hedefleyen sosyalistlerin, UKM'ini sosyalist bir proleter önderliğe kavuşturmaları acil bir görevdir. Bu görevin başarılması için öncelikle Kürdistan poreletaryasının bağımsız sınıf partisinin oluşturulması gereklidir. Proletarya partisi öncülüğü UKM'in yenilgiye uğramasını önleyecek onun kararlı bir şekilde yürütülmesini sağlayacaktır. Proletaryanın önderliği aynı zamanda bu güne kadar ulusal harekete egemen olmuş burjuva-milliyetçi anlayış ve önderlikleri aşacak, toplumu çağdaş kurumlar üzerinden yeniden örgütleyecektir.

Bugüne kadarki ulusal kurtuluş hareketlerine bakıldığında hepisinin burjuva, feodal ve küçük burjuva nitelikli önderliklere sahip oldukları rahatlıkla görülür. Bunun sonucunda ise; yenilgiler, tutarsız iittifaklar ve ağır kayıplar oluşmaktadır. Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi yeni bir tarihsel döneme girmek zorundadır. Bu dönem proletarya önderliğinde yaşanacaktır.

Günümüze de hem proletarya örgütsüzdür, hemde, UKC'i tüm ulusal güçleri kapsamıyor. Kendisine "proletaryanın öncüsü" diyen partiler var ancak proletarya örgütlü değil, yada ulusal kurtuluş cephesi var ama tüm ulusal güçler bu cephede yer almıyor. İşte bunlarda ülkemizin diğer "terslik"leridir. UKC anlayışı "tek parti," "tek çizgi" olanlar, elbette Kürdistan gibi sınıflı toplumda ne işçi sınıfını örgütleyebilirler, nede tüm ulusal güçleri birleştirebilirler.

Bize göre bugn sosyalistlerin birincil görevi sosyalist bir proletarya partisi yaratmaktır. Bu yaratılıp politik alanda söz sahibi olmadıkça U.K.C'inde gerekli görevi yerine getirmek mümkün olmayacaktır.

İyiliğin, Güzelliğin, Dostluğun yanı sıra, Bağımsızlığın ve Özgürlüğün Meşalesi Olan Newroz'a Girerken.

NEWROZ, GUNCEL DURUM VE GÖREVLER

C. SEYDO

Bazı olaylar vardır ki; halkların tarihinde yer edinmişlerdir ve belli bir tarih kesitinde halkların kaderinde belirleyici bir rol oynamışlardır. Bu olaylar, nesilden nesile aktarılıp anılmış ve yaşatılmışlardır. Her yıl 21 Mart'ta kutlanan Newroz, Kürdistan halkı için bu tür bir olaydır. Yaklaşık 2500 yıl önce yaşanmış bir özgürlük hareketi olan Newroz, zulüme, zorbalığa ve baskıya karşı kurtuluşun simgesi olmuştur. Newroz'un Kürt halkı için ulusal baskıya karşı özgürlüğün me-şalesi olarak gelenekselleşmiş olması, başka bir biçimde açıklanamaz.

Newroz, Kürdistan halkı için iyiliğin, güzelliğin, dostluğun ve barışın bir sembolü olmasının yanı sıra, ulusal kurtuluşun da sembolüdür. Kısacası Newroz; Ulusal bağımsızlık ve özgürlük günüdür. Kürdistan halkı, Newroz'u her koşul altında bu anlamıyla kutladı, bu anlamıyla nesilden nesile aktardı.

Kürdistan işgal ve Kürt halkı sömürgeci boyunduruk altına alındıktan bu yana; Newroz bağımsızlık ve özgürlük için mücadele günü olarak daha bir anlam kazandı. Uzun yıllar boyunca sömürgeci güçler Kürt halkını ortadan kaldırmanın çabası içinde oldular. Bu amaçla Kürt halkı yüzlerce kez katliamlara, sürgünlere tabi tutuldu. Dili, kültürü ve ulusal kimliği yok edilmek istendi. İşgalci güçler, halkımızın ulusal bağımsızlık ve özgürlük sembolü olan Newroz ateşini de söndürmeye çalıştılar. Ne ki, halkımızın dilini, kültürünü ve ulusal kimliğini unutturmak ve ortadan kaldırmak amaçlarına ulaşamadıkları gibi, Newrozun özgürlük, güzelllik ve barış için her 21 Mart'ta yakılan ateşini de söndüremediler. Halkımız canı pahasına da olsa Newroz ateşini yaktı ve canlı tuttu. Ulusal baskıya karşı hep direniş içinde oldu.

Fakat, uluslararası koşulların yarattığı olumsuzluklar, hareketin başını çeken güçlerin konumu, parçalanmışlık ve sömürgeci güçlerin askeri üstünlüğü gibi başka birçok nedenden dolayı, bu ulusal direnişler başarıya ulaşamadılar. Ancak ulusal direnişler ve isyanlar hep var oldular.

Bugün gelişen ulusal hareket karşışında, Kürt halkının inkarına dayanan anti-Kürt Kemalist ideoloji iflas etmiş durumdadır. TC devletinin resmi ağızları, Kürt ve Kürdistan gerçeğini yürekleri yana yana kabul etmek zorunda kaldılar. Kürt ve Kürdistan gerçeğini bir türlü sindiremeyen ırkçı Kemalist ideologlar, bu kez de Kürt hakının ulusal kurtuluş geleneği Newroz'un bir "Türk Ergenakon geleneği olduğunu" zırvalamaya başladılar. Tarihi tarafsız tarihçilerden okuyan herkes bu iddianın bir ucube olduğunu bilir. Nasıl ki, "Türkiye'de Kürt yoktur. Herkes Türk'tür" ırkçı tezinin kuru bir yalan olduğu anlaşılmışsa, Newroz üzerine Kemalist ideologlar tarafından ileri sürülen tezin de kuru bir yalan olduğu çok geçmeden anlaşılacaktır.

Newroz özünde İrani (yani Kürtler, Persler, Afganlar ve Beluci) halkların, yüzyıllardır kutladığı bir bayramdır. Anlamı da "Yeni Gün"dür. Ancak Kürtler için Newroz'un zulümden ve zorbalıktan kurtuluş günü gibi bir anlamı ve geleneği de vardır. Bu gelenek, Kürtlerin atalarının, liderleri Cemşid ve Demirci Kawa önderliğinde Asur devletine karşı isyan etmeleri ve özgürlüklerine kavuşmalarından gelmektedir.

Irkçı Kemalist ideologlar, Newroz'un Kürt halkı için taşıdığı anlamı çarpıtmak, içini boşaltmak amacı ile bu ucubeleri üretmekteler.Ancak Kürt halkı bu ucubeleri boşa çıkartmasını bilecektir.

Yeni Bir Newroz'a Girerken Durum ve Görevler

Yeni bir Newroz'a girerken ülkemizde, kitlesel direniş ve protestolar giderek yaygınlaşıyor. Hareket ulusal çapta gelişmeye gebe bir durumda. Ayrıca, Kürt ve Kürdistan sorunu uluslararası bir sorun olarak tartışılmakta.

Bu gelişmeler karşısında SHP-DYP koalisyon hükümeti ve devletin birçok kurumu; bir yandan "Kürt gerçeği"ni kabul ettiklerini ve bu yönde çözüm önerileri getirdiklerini iddia ederken, diğer yandan Kürt halkına karşı baskı terör ve katliamlar pervasızca tırmandırılıyor. Gün yok ki yeni bir cinayet işlenmesin, ya da bir yurtsever kaçırılıp kurşuna dizilmesin. Ülkemizde "karanlık" örgütler (Konrt- Gerilla, Hizibi-Kontra vb.) açık ve gizli terör faaliyetleri içindeler. TC devleti, baharda top yekün bir saldırı için gerekli ortamı ne pahasına olursa olsun hazırlamaya çalışıyor. Bu saldırılar, dağdaki gerilla ile sınırlı kalmayacak, Kürt halkının sosyalist-yurtsever-demokrat bütün güç ve insanlarına yönelik olacaktır. Son altı ayda "fali meçhul" (daha doğrusu faili belli) işlenen cinayetler ve yaratılan provakasyonlar bunun bir işaretidir. Kısacası, SHP-DYP hükümeti Kürt halkına "zeytin dalı"nı silahın ve terörün gölgesinde uzatıyor.

Koalisyon Hükümeti'nin; **"demokratikleşme", "Kürt halkına AGİK prensipleri doğrultusunda haklar tanıma"**, ve **"insan hakları"** gibi söylem ve vaatlerinin içi boş birer propaganda sloganı oldukları geçen üç aylık sürede ortaya çıkmıştır.Kaldı ki, Koalisyon hükümeti Kürdistan'a ilişkin bazı adımları atmak istese bile, bu kağıt üzerinde kalacaktır. Çünkü Kürdistan'da karar sahibi olan tek güç Milli Güvenlik Kuruludur. MGK-'nun onayından geçmeyen hiç bir karar hayata geçmez. Böylece, Kürt ve Kürdistan sorununun çözümünde, devletin temel politikasının bütün ulusal güçlere ve Kürt halkına karşı şiddet uygulamak ve zorla imha etmek olduğu bir kez daha ortaya çıkmıştır. Bugün devlet, Kürt sorununun çözümü için verdiği vaatlerin yerine getirilmesinin hazırlığı içinde değil, aksine Kürt halkına karşı topyekün bir saldırı hazırlığı içindedir.

Devletin plan ve yönelimleri bu iken, halk hareketinde ulusal bilinç ve direniş giderek boyutlanıyor. Hareketin bugünkü düzeye gelmesinde gerillanın büyük payı olmasına karşın, 80 öncesi ve sonrası Kürdistanlı bütün siyasi güçlerin çeşitli alanlarda ve biçimlerde yürütüğü mücadelelerin katkısının oldugunu kabul etmek gerekir. Her gücün kendi çapında buna katkısı söz konusudur.

Öte yandan, ulusal hareketin boyutuna ve örgütlülük düzeyine bakıldığında, var olan mevcut yapılanmaları aştığı görülmetedir. Hareket **Bağımsızlık, Demokrasi, Birleşme ve Sosyalizm** talepleri doğrultusunda yön verebilecek güçlü yapılanmalardan yoksun durumdadır. Kürdistanlı sosyalistler böyle bir siyasi yapıyı yaratma görevi ile karşı karşıya bulunuyorlar.

Yığın hareketinin talep ve istemlerinin, amaca hizmet edecek biçimde, açıkça dile getirilmesi, amaca varmak için önemlidir. Bu, yığınların ne için mücadele ettiklerinin bilincini geliştirirken, onların insiyatif almada yetkinleşmesini de beraberinde getirir.

Talep ve istemlerde, yığınların eylemliliklerinde şahsiyetlerin ve bazı yapılanmaların (ne kadar hak etmiş olurlarsa olsunlar), başat slogan haline getirilmeleri asıl amaç olan ulusal ve toplumsal kurtuluş talep ve istemlerini bulanıklaştırır. Siyasi yapılanmalar, şahsiyetler sömürgeci işgalin tasfiye edilmesi ve bunun toplumsal kurtuluşla tamamlanması amacına ulaşmada birer araçtırlar.

Bugün Kürdistan'daki kitlesel eylemlerde atılan sloganlara ve taleplere bakıldığında, asıl amaç olan ulusal ve toplumsal kurtuluş şiarı'nın geri planda kaldığı görülür. Başka bir deyişle, araçlar amacın önüne çıkarılıyor. Ulusal hareketi bu handikaptan kurtarmak gerekir. Bu görev de başta devrimci sosyalist güçlere düşüyor.

Ulusal hareketin gelişip güçlenmesinde, dikkat edilmesi gereken başka bir olgu da; sömürgeci devletlerle girilen çarpık ilişkiler ve bu devletlerin hareket içine sokmak istedikleri düşmanlıklardır. Buna karşı uyanık olmak zorundayız. Kürdistan ulusal Kurtuluş hareketinin yakın tarihine baktığımızda, düşmanın hareketi parçalamak, bölmek ve yönetmek için bu çatışmaları ustaca yarattığını ve kullandığını görürüz. Ulusal hareketin başarıya ulaşamamasının temel nedenlerinden birisini de bu olgu teşkil ediyor. Emperyalizmin "böl-yönet" politikası, ülkemizi işgal eden devletler tarafından, Kürdistan ulusal hareketine karşı çok becerikli bir şekilde uygulanmıştır. Ancak unutmamak gerekir ki, bu kozu, ulusal hareketin öncülük misyonunu üstlenen güçlerin kendisi düşmanlarımızın eline vermişlerdir.

Son yıllarda ulusal hare-

ket içindeki düşmanlık en aza indirilmiş durumda. Hatta düşmanlık ve çatışmalar yerini dostluğa ve birbirine destek olma yönünde bir ilişkiye bırakmakta. İlikşkilerin, siyasi bir düzeyde dahada geliştirilip sağlam temellere oturutulması ve giderek dört parçayı kapsayan ulusal bir otoritenin yaratılması Kürdistanlı bütün siyasal güçlerin zorunlu görevleri içindedir. Kürdistan'ın ulusal ve toplumsal kurtuluşunun başarısı için olmazsa olmaz bir koşuldur bu.

Sömürgeci devletler ve emperyalistlerle kurulmuş olan ilişkiler, ulusal hareketi iki konuda bu güçlere bağımlı kılıyor.

1-Bu tür ilişkiler, ulusal hareketin bağımsız bir politika geliştirebilmesini ve önüne çıkan fırsatları olumlu yönde değerlendirebilmesini engelliyor. Onu sömürgecilerden medet umar hale sokuyor. Örneğin; İran'ın Güney Kürdistan'daki ulusal hareketle ilişkileri ve ona "desteği" Irak'la olan sınır anlaşmazlığı vb. çelişkilerin üzerine kurulmuştur. Yine Irak'ın Doğu Kürdistan'daki ulusal harekete "desteği" ve ilişkisi aynı çelişkilere dayanmaktadır. Bu ilişkiler, Kürt ulusal hareketine hiç bir yarar sağlamadıkları gibi, onun yenilgi üzerine yenilgi almasına neden olmuştur.

2 - Bir parçada verilen ulusal kurtuluş mücadelesi, diğer parçalardaki ulusal hareketlerin desteğini yitirmekle kalmayıp, bazı parçalardaki ulusal hareketler arasında(Örneğin, 1980 sonrası I-KDP ile İ-KDP ve YNK ile I-KDP arasındaki çatışmalar) onarılması güç düşmanlıkları ve çatışmaları doğurmuştur.

Bugün, Irak ile Türkiye, Suriye ve Türkiye, Irak ile Suriye, Türkiye ile İran ve İran ile Irak sömürgeci devletleri aralarındaki sınır, su, ekonomik ve siyasi çıkar çelişkilerden dolayı; Kürt hareketlerini birbiri karşısında "desteklemekte"ler. Ancak, amaçlarına ulaştıkları gün bu "destek"lerini çekmekle kalmayıp, anlaşarak birlikte ulusal hareketi ezmişlerdir. ABD destekli İran, ve Irak devletlerin, Cezayir antlaşması (1975) ile birlikte Barzani önderliğindeki G.Kürdistan ulusal hareketini ezdikleri gibi. Bu her dört parçadaki ulusal hareketler için geçerlidir. Çünkü, Kürdistan'ın her hangi bir parçasında ulusal hareketin zaferi, ne Kürdistan'ı işgal edene devletlerin, ne de emperyalizmin çıkarınadır.

Ulusal güçler, dost ve düşmanını belirlerken, tek parçalı bir perspektifle soruna yaklaşmayı bırakıp, dört parçanın bütünü üzerinde dost ve düşmanını belirleme perspektifine sahip olmak zorundadır. İttifak ve ilişkileri de bu temelde geliştirmek, sömürgeci devletlerin ve emperyalizmin dayattığı politikalardan ulusal hareketi arındırmak, özgüce dayanan ve dört parçayı temel alan, bağımsız bir mücadele perspektifini ve stratejiyi savunma zaferin anahtarıdır. Ancak, bu gerçeğin bilinciyle sömürgeci devletlerin ve emperyalizmin oyunlarını boşa çıkartabiliriz.

Kürdistan, son iki Newroz'a Güney parçasında ulusal ayaklanma, Kuzey parçasında ise ulusal direnişlerin yükseldiği bir dönemde girdi. G.Kürdistan ulusal hareketi, savaştan aldığı yenilgi sonucu zayıflayan Saddam diktatörlüğü karşısında ve uluslararası koşullar yardımıyla yakaladığı tarihsel fırsatı iyi değerlendiremedi. Bu, bağımsız bir Kürdistan Cumhuriyeti ilan etme fırsatı idi. Ancak, bağımsızlık için oluşmuş fırsat yitirilmiş olsa da, hareket tümüyle yenilmiş değildir. Bu tarihsel fırsat ta tümüyle kaçırılmış değildir. Irak siyasi ve askeri olarak hala tecrit durumundadır. Kürdistani Cephe, Kürtlerin ve Kürdistan'daki diğer halkların büyük desteğine sahiptir. 3 Nisan'da yapılması planlanan seçimler bu gerçeği ortaya çıkartacaktır. Seçimlerin ortaya çıkaracağı sonuçlar, Cephe'nin atması gereken adımı tümüyle olmasada belli oranda belirleyecektir.

Seçimle iş başına gelen ulusal meclis en kısa zamanda toplanıp ülke idaresindeki bazı eksikleri gidererek, seçilen yerel komitelerin sorumluluk ve yetki alanı genişletmelidir. Böyle bir adım demokrasinin yerleşmesi açısından çok önemlidir. Bu yapıldıktan hemen sonra atılması gereken adım; "G.Kürdistan Federatif Cumhuriyeti"ni ilan etmek olmalıdır. Ve gerek görülürse bu ilan kısa bir tarih içerisinde halk oylamasına sunulmalıdır.

Elbette böyle bir adım karşısında tepkiler sözkonusu olacaktır. Herşeyden önce burnumuzun dibindeki üç sömürgeci devlet başlıca tehdit unsurunu oluşturacaklar ve Cumhuriyeti ezmek için bütün olanaklarını kullanacaklardır. Fakat bütün bu olumsuzluklara rağmen, GKFC'nin yaşama koşulları vardır. Çünkü, sömürgeci üç devletten (TC, İran, Suriye) her hangi birisinin Cumhuriyet'e saldırısı, bir devletin özgür seçimlerle işbaşına gelen başka bir ülkenin meşru iktidarına karşı savaş ilanı anlamına gelecektir. Bu durumda saldırgan devlet, dünya kamuoyu önünde Irak'ın durumuna düşme ve dünya tarafından dıştalanma tehlikesiyle karşı karşıya kalabilir.

Diğer yandan, her dört sömürgeci güçte, içlerinden bi-

risinin G.Kürdistan'ı işgal etmesini ve bölgede güçlenmesini ekonomik, siyasi vb. birçok nedenden dolayı istemeyecektir. Ayrıca böyle bir girişim emperyalizmden de destek görmeyecek; çünkü böyle bir girişim bir bölge savaşı tehlikesini yaratacaktır. Emperyalizm, savaşlara karşı olduğundan dolayı değil, Ortadoğu'da böyle bir savaşın onun ekonomik ve siyasi çıkarlarını zedelemesinden dolayı karşı çıkar. Ayrıca, bugün Kürt halkı son dört yılda yaşanan gelişmelerin sonucu olarak, tarihinde hiç sahip olmadığı ölçüde dünya halklarının maddi ve manevi desteğine sahiptir. G.Kürdistan Cephe'sinin lehine olan başka iç ve dış koşullar sayılabilir.

Olumsuz anlamda geriye bir ihtimal kalıyor. O da; her dört sömürgeci devletin ortak bir askeri operasyonla Cumhuriyeti yıkmaları ve mevcut statükonun yeniden kurulması üzerinde anlaşma sağlamalarıdır. Ancak böyle bir ihtimal bile kendi içinde birçok sorunu beraberinde getirecektir.

Ne ki, Federatif bir Cumhuriyetin ilanı için, böyle bir mücadele perspektifine sahip olan bir örgütlenmenin var olması gerekiyor. G.Kürdistan'da bu yönde adım atacak bir insiyatif yok şimdilik. Kürdistani Cephe, stratejik hedefinin otonomi olduğunu her basın toplantısında açıklıyor. Cephe, ne bağımsız ne de federatif cumhuriyeti amaçlayan bir mücadele perspektifine sahip olmadığı gibi, buna karşı olduğunu her fırsatta beyan ediyor.

Diğer ilginç bir durum da; bir yıla yakın bir süredir Saddam'la yapılan otonomi görüşmelerinin bir türlü sonuçlanamaması ve savaşın hala sürüp gitmesidir. Belli ki, Saddam zaman kazanmak istiyor, ve zaman geçtikçe de Kürdistan sorunu dünya kamuoyu nezdinde aktüelitesini yitiriyor. Bu da Saddam'ın işine geliyor ve giderek güç kazanıyor.

Kürdistani Cephe, artık bir gerçeği kabullenmelidir ve politikasını da ona göre çizmelidir.

Şöyleki; Körfez savaşı öncesindeki konumuna yeniden düşmek istemiyorsa;

a) Güney'deki ulusal hareketin 20-30 yıllık **"Irak'a demokrasi Kürdistan'a otonomi"** stratejik hedefi ile kazandığı ve yenildiği savaşların, imzaladığı ama büyük oranda Irak sömürgecilerinin uyumadığı antlaşmaların tarihsel bir dökümünü şöyle bir irdeleyip kazancının ve kaybının bir bilançosunu yapmalıdır. Bunu yaptığında otonominin çözüm olmadığını çok açık bir şekilde görecektir.

b) Cephe, Kürdistan sorununu Irak'ın bir iç sorunu olmaktan çıkarıp, ülkesi işgal edilmiş olan bir ulusun sorunu olarak görmeli ve uluslararası düzeyde de soruna böyle yaklaşılmasını sağlamak için gerekli pratik, politik adımları atmalıdır.

c) **G. Kürdistan Federatif Cumhuriyeti**'ni ilan etmek, sorunu barışçı yollarla hallettmek istediklerini dünya kamuoyuna açıklamak, ve bunun ilk adımı olarakta aynı anda Irak'ı, üçüncü bir ülkede görüşmelere çağırmak, Bağdat'ta görüşmeleri kesinlikle reddetmek, BM'den görüşmelerde taraf ve antlaşmalrda garantör olmasını istemek.

Açık ki, Kürdistani Cephe, 20-30 yıldır yüzbinlerce insanımızın kanı pahasına yapılan başarısız otonomi antlaşmalarına bir yenisini eklemek istemiyorsa, stratejik hedefini, mücadele perspektifini ve örgütsel yapısını yukarda verdiğimiz şıklara cevap verebilecek düzeye uyarlamalıdır. Aksi durumda, Cephe'nin G.Kürdistan'da zafer şansı olmayacaktır. Ancak sorunu yukarda anlatmaya çalıştığım düzeyde ele alacak güçlerin doğacağına olan inancım tamdır.

Sonuç Olarak:

Geçen iki Newroz'u K.Kürdistan'da ulusal direnişlerin verdiği coşkuyla kutladık. Kürdistan halkı artık bağımsızlık ve özgürlük sembolü olan Newroz'a sahip çıkmak ve kutlamakla kalmıyor, Newroz'un içeriğinin tüm Kürdistan'da yaşamsallaşması için mücadele veriyor. Kuşkusuz bu, yüzyıllık işgale, sömürüye ve zulme karşı isyan ve ulusal diriliştir. Bu, Kawa'dan bu yana nesilden nesile aktarılan bir bağımsızlık ve özgürlük kıvılcımıdır.

Halkın direnişi karşısında ne yapacağını şaşıran düşman, ülkemizde terörü pervasızlaştırarak Newroz kıvılcımlarının bağımsızlık ve özgürlük yangınına dönüşmesini engellemeye çalışıyor. Bu engeli aşmak ezilen yığınların örgütlü mücadelesinden geçecektir. Bu kıvılcımları toplumsal kurtuluşla da bütünleştirerek daha da yaygınlaştırmak gerekiyor. Ayrıca bugünlerde, temkini elden bırakmamak ve mücadeleyi gerçekçi adımlarla sürdümekte büyük bir önem taşıyor.

Düşmanı bu emellerinden alıkoymak, halkın direnişini **"bağımsızlık, demokrasi, birlik ve sosyalizm"** şiarının saflarına çekmek görevi devrimci sosyalistlerin omuzundadır. Newroz'u, bu görevin bilinciyle anmak ve kutlamak, onu daha bir anlamlı kılıyor.

3 Mart 1992

DEMOKRATİKLEŞME Mİ FETİH HAREKATI MI?

F. BARAN

DYP-SHP Koalisyon hükümeti, gerek açıklanan ortaklık protokolüyle, gerekse de kurulduktan sonra gerçekleştirdiği küçük bazı icraatlarla tüm halkı umutlu bir beklentiye itmiştir. Ancak çok geçmeden halk yine hayatın gerçekleri ile yüz yüze gelmiştir. Bu özellikle Kürt halkı için geçerlidir. Peki iktidarın hedefi nedir? Halkın beklentilerinin nedenleri nelerdir?

Beklenti psikolojisi ve nedenleri.

Genel bir kuraldır: Baskı koşullarında yaşayan toplumların, en çok ezilen sınıf ve katmanları, "Demokratikleşme" vaadiyle hükümet olan güçlere güvensizlik içerikli bir umut bağlarlar. "Ya çıkarsa" örneğinde olduğu gibi kitleler yeni hükümetin eskinin bir başka varyantı olduğunu anlayıncaya kadar, bir takım yeni sıkıntılara da katlanarak bekleme psikolojisine girerler.

Bu durum, birçok hükümet değişikliği yaşayan toplumlar için hala geçerliyse, içinde bulunduğu mücadele sürecinde ilk hükümet değişikliğini yaşayan K.Kürdistan halkı için pekala geçerlidir.

Böyle dönemeçlerde; başlıca sorunu rejimi stabilize etmek olan yeni hükümet, "Demokratikleşme" demogojisinin içeriksiz olmadığını kanıtlamak gibi bir görevle karşı karşıyadır. Kuşkusuz bir takım yüzeysel düzenlemelere gidilir ama esas görevin ifası hiçbir zaman yığınların istekleri ve ihtiyaçları doğrultusunda cereyan etmez; onların duygularını okşamaktan, içine girdikleri bekleme psikolojisini pekiştirmekten öteye geçmez.

Ezilen sınıf ve tabakalar bu beklenti içinde tutulurken, burjuvazi bir yandan kesin hesaplaşma günü için organize olur, diğer yandan kendi organizasyonunu "Demokratikleşme" diye piyasaya sürer.

DYP-SHP koalisyon hükümetinin kurulmasıyla birlikte cereyan eden durum aşağıyukarı bu genel çerçeve içindedir. İçinde bulunduğu durum ve tarihten aldığı dersle Kürdistan halkı, hükümetten köklü çözümler beklemiyor ama yüzeysel bazı iyileştirmelerin yapılabileceği umudunu taşıyor. Sürmekte olan imha politikasına karşın "Demokratikleşme" vaadinin belli bir süre daha bu umudu yaşatacağı görülüyor.

Bu beklentinin veya asgari umudun iki nedeni vardır. İlki, mücadele içinde olan bütün toplumlar için geçerlik arzeden, vurgulanagelen genel durumdur. Hükümet değişikliği, "Demokratikleşme" vaadi ve bazı yüzeysel girişmler halkta umut yaratıyor. Diğeri ise, 20 Ekim seçimleri öncesinde gündeme gelen ve HEP-SHP ittifakına dayanak yapılan politikadır. Bu politika bilinen yurtsever hareketçe benimsenmiş ve DYP-SHP ortaklığının kurulması sürecinde de güdülmüştür. Seçimler öncesinde halkın enerjisi, gerici-şoven bir hükümetin kurulmasını önlemek amacıyla SHP-HEP ittifakına (ki bu gerçek anlamda bir ittifak değildi) daha sonra ise, HEP kökenli milletvekillerinin de içinde bulunduğu hükümete akıtıldı. Burjuvazinin vaadlerinden çok, halkı umutlandıran bu politika olmuştur.

Umut bağlanan "Demokratikleşme"nin içeriği:

"İyileştirme" vardır; toplumsal ilerlemeyi hızlandırır, mücadelenin önünü açar ve zafere ulaşmanın uzun yolunu kısaltır. "İyileştirme" vardır; toplumu, mücadeleyi vardığı düzeyden alır onlarca yıl gerilere götürür, zafere açılan yoldaki barikatları pekiştirir. Doğal olarak kendiliğinden işleyen, insan iradesinden bağımsız gelişen bir süreç değildir bu. "İyileştirme"nin kaderi, onu gerçekleştirenlerle muhatapları arasındaki siyasal tutum ve pratik mücadeleye bağlıdır. Mücadeleci güçlerin talepleri ile "iyileştirme" arasında paralellik olursa ve "iyileştirme" yeterli görülürse, uzun vadede kazanacak olan burjuvazidir. Tersi

durumunda, "iyileştirme' ile talepler arasında paralellik olsada, siyasal önderlik esas talepleri doğrultusundaki mücadeleyi elden bırakmıyorsa, her iyileştirme kazanılmış bir mevzi, daha ileri sıçramak için ayaklar altına alınmış bir basamak olur.

Bundan dolayı her "iyileştirme" ye hak ettiğinden fazla değer vermemek esastır. Onu abartmak kadar görmezden gelmek de yanıltıcı olur. Bir diğer husus, öz ve biçim sorunudur. "İyileştirme" mevcut sorunların çözümü doğrultusunda mı yoksa farklı bir politikanın motifi olarak mı gündeme geliyor?

Rejimin reorganizasyonu, yalnızca geleceğe yönelik ve savunma amaçlı hazırlık olarak algılanmamalı. Reorganizasyon ikili işleve sahiptir. Bir yandan geleceğe hazırlık iken, diğer yandan mevcut muhalif güçlerin ehlileştirilmesini, yeniden düzeninsınırları içine çekilmesini amaçlar. "Demokratikleşme"nin reorganizasyona motif kılınması bu bakımdan anlamlıdır.

Kürdistan boyutundan "Demokratikleşme" ye bakıldığında esas ve tali, öz ve biçim olarak iki olguya rastlanır. Bu olgulardan biri; "İyileştirme" diğeri rejimin "reorganizasyonu"dur."Demokratikleşme"nin Kürdistan'daki uygun karşılığı olan "iyileştirme", Kürt diliyle konuşmayı, yazıp çizmeyi ve şarkı-türkü söylemeyi, tarihsel ve kültürel araştırmaların yapılabilmesi için vakıf, enstitü vb. kurumların açılmasını içeriyor. Bir başına ele alındığında, geleneksel ırkçı-şoven politikaya göre bu ilerleme olarak görülebilir. Ama bu "iyileştirme"yi içinde bulunulan durumdan bağımsız ele almanın olanağı yoktur. Birincisi, devlet bu adımları ulusal mücadelenin büyük oranda yaygınlaştığı koşullarda atıyor. İkincisi, geleneksel politika fiiliyatta iş göremiyor. Üçüncüsü, ulusal mücadelenin uluslararası boyutu TC'yi dışa açılamaz hale getiriyor. Demek oluyor ki, devlet, içinde bulunduğu açmazdan kurtulmak için uyguladığı bir takım "iyileştirme"leri büyük bir "Demokratikleşme" olarak sunuyor. Dolayısıyla "Demokratikleştirme" iktidarın esas amacı gibi görünse de gerçekte bu tali olan yandır. Esas olan devletin reorganizasyonudur.

Hükümet protokolü, hükümeti oluşturan partilerin program ve seçim bildirgeleri ve hükümetin bugüne kadarki icraatları, Demirel'in itiraf ettiği gibi "Dengeleri alt-üst olmuş rejimin oturtulması'na yöneliktir. Bu iki yoldan yapılabilir: Halkın taleplerini karşıya alarak zor yoluyla, yada zorun spesifik kullanımını içeren nispeten "iyileştirme"ler yoluyla. Şimdiki durumda ikinci yol tercih edilmiştir. Bu durum tesadüfi değildir. Bazı geçerli nedenleri vardır. İlki, on yıldır kullanılan zorun sonuç getirmemiş olmasıdır. Bir diğeri, devletin bu saldırı boyunca oldukça yıpranmış olmasıdır. Özellikle Kürdistan'da ideolojik eğemenliği tükenmiş, birçok kurum ve kuruluşu iş göremez olmuştur. Bir başka neden ise uluslararası durum, hemen hemen her şeyin yeniden biçimlendiği konjoktürdür. TC devletinin de, bu konjoktürde, giderek genişleyen ve derinleşen, ulusal-demokratik mücadele ve ekonomik kriz karşısında yeniden yapılanmaya ihtiyacı vardır. Birçok eksikliği bulunuyor; bu yapısıyla yalnızca Kürdistan'ı değil, Türkiye'yi de yitirme riski vardır.Tehlikeyi gören devlet, gelecekteki büyük mücadele için şimdiden tahkimata girişiyor. Bunu yaparken, bugün iş göremeyen, gelecekte yük ve ayakbağı olacağı kesin görülen yöntem ve politikaları bir kenara atıyor. "Demokratikleşme" olarak sunulan budur.

Rejimin reorganizasyonu, yalnızca geleceğe yönelik ve savunma amaçlı hazırlık olarak algılanmamalı. Reorganizasyon ikili işleve sahiptir. Bir yandan geleceğe hazırlık iken, diğer yandan mevcut muhalif güçlerin ehlileştirilmesini, yeniden düzenin sınırları içine çekilmesini amaçlar. "Demokratikleşme"nin reorganizasyona motif kılınması bu bakımdan anlamlıdır. Gelecekte iş görecek olan tahkimat işte bu, muhalefeti yeniden düzen içine çeken "Demokratikleşme"dir.

Devletin bu tarz yeniden örgütlenişi, hiç kuşku yok, Kürdistan sorunuyla doğrudan ilişkilidir. Bu bakımdan, "Demokratikleşme" ve reorganizasyonun Kürdistan boyutundaki karşılığı yeniden FETİH HAREKATİ'dır. Tarihinde ilk kez TC, ideolojisi, dili, kültürü, siyasal ve askeri eğemenliğiyle Kürdistan'da açmaza giriyor. Bu açmaz, hem içerde hem de dışarda en büyük engel olarak devletin karşısına çıkıyor. Kürdistan'ı idare edemeyen bir devlet Türkiye'yi idare edemez. Son günlerde yutulmaya hazır bir lokma gibi görülen Orta-Asya cumhuriyetleri politikası bile, TC'nin Kürdistan'daki kaderine bağlanıyor. Bu bakımdan devlet açmazından kurtulmanın yolunu Kürdistan'ı yeniden FETİH'te buluyor. TC' açısından bu FETİH

Misak-ı Milli sınırları içinde istikrarı sağlamanın ötesinde, Orta-Asya, Balkanlar ve Orta-Doğu'ya hükmetme anlamı taşıyor.

FETİH HAREKATI'NIN POLİTİKASI

Fetih harekatı aslında "Olağanüstü Hal Bölge Valiliği" ve bunun türevi olan kurumlaşma ve uygulamalarla başladı. Ama bugüne kadar hiç böylesine kapsamlı bir politikayla hayata geçirilemedi. Cumhuriyetin ilk yıllarında iş görmüş olan bu yöntem, günümüz koşulalarında devletin arzuladığı sonuçları doğurmadı. Şimdi farklı bir politik içerikle üst düzeyde yeniden deneniyor. "Başarır" veya "Başaramaz" önyargısından uzak durumu anlamakta yarar var. Ancak ondan sonradır ki bir yargıya varılabilir.

DYP-SHP koalisyon hükümetinin devleti temsilen (Genel Kurmay Bakanı'nı da yanına alarak) Kürdistan'a yaptığı ilk gezide; Demirel'in "Kürt realitesini kabul ediyoruz" demesi, bugüne kadarki "kabuller"le bir tutulamaz. Demirel'den bu "kabul"ü beklemeyenler hayretlerini gizlemediler. Ama durumu yine Demirel aydınlığa kavuşturdu. Grubunu ve şoven çevreleri yatıştırmak için kullandığı "bu benim şahsi görüşüm değil, devletin politikasıdır" sözleri adeta; "ne yapayım, mecburen uyacağız." anlamındadır.

Geçmişteki veya Demirel'in "kabul'ünden önceki "kabül" çocuğa uzatılan elmalı şeker türünden idi. İçeriksizdi, 12 Eylül generallerinin Kürtçe konuşma yasağının tam olarak kaldırılması bile göze alınamıyordu. Bugünkü "Kürt realitesi" kabulü, bu aşamanın geride kaldığının itirafıdır. Devlet, olayların akışı içinde ve Körfez Savaşı'ndan bu yana geçen sürede meydana gelen kitlesel kalkışmalarla anlamıştır ki, PKK yalnızca bir gerilla hareketi değildir, aynı zamanda talepleri halkın önemli bir kesimi tarafından kabul edilen siyasal bir harekettir. Gerilla hareketinin tasfiyesi ile bu taleplerin ortadan kalkması arasında eşitlik yoktur. Kürdistan'ın diğer parçalarında olduğu gibi askeri güç yenilgiye uğrasa bile, halk kendi haklarının bilincine varmışsa, sorun çözümlenmiş olmaz. Halkın kazanmış olduğu politik bilinç, mücadelenin her biçimini yeniden doğurabilecek kapasitededir. Sömürgeci güçler bunu görüyor ve "Kürt realitesi" kabulü, buna uygun bir içerik taşıyor.Bu günkü "kabul" en azından bu bakımdan geçmişteki "kabul"den farklıdır.

Bu "kabul'un arkası boş da değildir, nispeten farklı bir taktiğin, farklı bir siyasal bakışın uygulanacağının işaretidir. Geleneksel politika; Kürt gerçeğinin inkarı ve onu dile getirenlerin -burjuvazi olsa bile- zorla bastırılmasıydı. Bu taktik diğişiyor. "Kürt" ve "mevcut yapı içerisnde Kürtlerin kültürel hakları"ndan sözedenlere "hoşgörü"yle bakılacak. Yeni taktik ve siyasal ayrım noktası: Sosyalist ve bağımsızlıkçı güçlerin bastırılması, işbirlikçi ve reformist güçlerin teşfik edilmesine dayanıyor. Yakın bir geçmişe kadar kimliğini yadsıyarak politika yapanlar ödüllendiriliyordu, yadedilmekle birlikte bunların devri kapandı. Yeni ve büyük ödüller, "Kürdüm ama devletime bağlıyım. Ayrılıkçılığa ve şiddete karşıyım." diyenleri bekliyor.Rojname'nin çıkması için sağlanan kolaylık, politika alanına da taşınacak.

Devletin bu tarz yeniden örgütlenişi, hiç kuşku yok, Kürdistan sorunuyla doğrudan ilişkilidir. Bu bakımdan, "Demokratikleşme" ve reorganizasyonun Kürdistan boyutundaki karşılığı yeniden FETİH HAREKATI'dır. Tarihinde ilk kez TC, ideolojisi, dili, kültürü, siyasal ve askeri egemenliğiyle Kürdistan'da açmaza giriyor. Bu açmaz, hem içerde hem de dışarda en büyük engel olarak devletin karşısına çıkıyor.

Bu ayrım noktasının mantıksal sonucu olarak devlet, Kürdistan'da düzen içi bir çözümün başarısı için sınıfsal tercihe yönelerek, Kürt burjuvazisinden ve kendilerine "liberal-demokrat" etiketi yapıştıran, işbirlikçi ve reformist aydınlardan yardım bekliyor. Bir bakıma bunlara görevlerini hatırlatıyor; "Mademki aynı sınıf çıkarlarına sahibiz, halkın elindeki ulusal bayrağı alın, sorunu birlikte çözelim" diyor. Bu, eğer gerçekleşirse, gerçek anlamda bir sınıf işbirliğidir. Devleti buna iten, geleneksel işbirlikçi kesimlerin Kürdistan'daki etkisinin asgariye inmesidir.

Bu işbirliğinin içeriği, F.Işıklar başkanlığındaki HEP'in işbirliğinden farklıdır. F.Işıklar'ın HEP'i düzenden kopmuş halkı yeniden düzene kanalize etmekle görevlendirilmiş güdük bir operasyondu. İyi düşünülmüş ama sonuç getiremeyen bir girişim olarak kaldı. Fethe gidenler fethedildi. Aşağıdan gelen güçlü dalga tepedekileri açık tercihe zorladı. Kitleleri yönlendirmeye gidenler

yönlendirildiklerini anlayınca, kaşla-göz arasında devlete sığındılar. 20 Ekim seçimleri öncesinde gerçekleşen SHP-HEP işbirliği gerçek bir işbirliği olmayıp şartların baskısı sonucu yapılan tercihin ifadesi olan bir ittihaktı.

Burjuvazi bundan ders almışa benziyor. Tepeden inmeci yöntemlerle yol alamayacağını, varmak istediği yere varmak şöyle dursun daha da gerilediğini görüyor. Kürt ulusal burjuvazisi, liberal ve reformist aydınlarıyla işbirliği bu açıdan zorunluluk olarak algılanıyor. Tabandan harekete karşılık tabandan karşı koyuş politikası izleniyor. Son günlerde L.Zana ve H.Dicle şahsında gündeme alınan sindirme politikası, düzen içinde seyretmekle birlikte nispeten bağımsız HEP yöneticilerini ve onun içinde yer alan farklı sınıf ve tabakaları devlet lehine, PKK aleyhine ayrıştırmayı içeriyor. Bağımsızlık karşıtı, anti-sosyalist güçlerin örgütlü politikası, gerek radikal güçlerin tasfiyesinde ve gerekse uluslararası arenada TC'nin çıkarları doğrultusunda iş görecek bir unsur olarak kabul ediliyor. İnönü, Lozan'da Misak-ı Milli'yi kabul ettirmeyi Meclisteki Kürt milletvekillerinin yardımıyla başarmıştı. Bugün de bol miktarda İnönü var, eksik olan, Mecliste "Kürt halkı adına" konuşacak ve TC'ye açık çek verebilecek milletvekilleridir. Bu eksiklik giderilmeye çalışılıyor.

İnönü, Lozan'da Misak-ı Milli'yi kabul ettirmeyi Meclisteki Kürt milletvekillerinin yardımıyla başarmıştı. Bugün de bol miktarda İnönü var, eksik olan, Mecliste "Kürt halkı adına" konuşacak ve TC'ye açık çek verebilecek milletvekilleridir

Bu, FETİH HAREKATI'nın siyasal boyutunu oluşturuyor. Bu politikayla birlikte zorun spesifik kullanımı sözkonusudur. Bugüne kadar olduğu gibi zor elden bırakılmayacak, daha da arttırılacak. Zorun ikincil duruma düşmesi, onun açık bir şekilde açmaza sokulması koşullarında olacak. Oysa devletin tek güvencesi zordur. Onu elden bırakmak istemiyor ve kullanabileceği koşullar ortadan kalkmış değildir.

Özel Tim, Köy Koruculuğu, Kontr-gerilla ve mevcut askeri savaş gücüne ek olarak özel birliklerin oluşturulması doğrudan Kürdistan'a yöneliktir, bu açık. Diğer yandan daha büyük bir hazırlık var: ordunun giderek profesyonelleştirilmesi! Kürdistan'da konuşlandırılacak olan özel savaş gücü, mevcudun işleyemez hale gelmesinin sonucudur. Profosyonel orduya geçiş ise, özel birliklerin başarısına kuşkuyla bakıldığının ifadesidir. Klasik ordu örgütlenmesi, iç savaş koşullarında uzun vadeli direnç gösteremez. Böyle bir direnci ancak, ideolize edilmiş, polis teşkilatı gibi örgütlenmiş profesyonel ordu gösterebilir.

Zorun kullanımı siyasal amacın gerçekleştirilmesi doğrultusunda olacaktır. İşbirlikçi kesimin, devetin gücü olmadan iş göremeyeceği açıktır. Zor bunlar için bir şemsiye olacaktır. Diğer yandan gerillanın, sosyalist ve bağımsızlıkçı güçlerin tasfiyesinde başat olacaktır. Gerilla kayıp verdikçe halk sinecek, devletin şemsiyesi altında politika yapanlara akacak ve böylece reformist-statükoculara bağlanan halk, devlete bağlanmış olacak... Amaçlanan budur.

Sonuç ne olabilir?

Bu sorunun yanıtı, Kürdistan halkının ve özellikle de mücadele içinde olan güçlerin ne yapacağına bağlıdır. TC istiyor diye Kürdistan feth olmaz, "İsteğin" gerçekliğe dönüşmesi koşullara bağlıdır. Eğer koşullar yoksa değil TC, hiçbir güç Kürdistan'ı feth edemez.

Koşullardan biri, halkın tutumudur. Halk fethedilmeye açık mıdır, değil midir? Hükümetin politikasına duyduğu sempati pratikte artıyor mu, azalıyor mu? İkinci koşul; PKK'nın tutumudur. "İyileştirme"lere ne gözle bakıyor? Yeterli buluyor mu? Üçüncü koşul, sosyalistlerin tutumudur. Sosyalistler bir güç merkezi olabilecekler mi? ve ulusal harekette etkinliklerini geliştirebilecekler mi? Dördüncü koşul, devletin devreye sokmak istediği güçlerin tutumu ve etkinlik dereceleridir. Bunlar devletin istediğini yapacak mı? yapmaları durumunda etkinlikleri ne olur?

Son şıkka bakıldığında devlet lehine gelişmeler var. Bu çevrelerin mücadeleyi ilerletmek gibi bir amaca sahip olmadıkları açık. Mevcut statükoyu korumak azmindedirler. "Yeni Dünya Düzeni"nin basit unsurlarıdırlar. Halktan isteyebilecekleri, tek şey bu düzene uymasıdır. Ama bunu istemek, birçok riski göze almayı gerektirir. Bunların riskli işlere girişeceği kuşkuludur. Yeterli güvencelere sahip olmadan dalgalı sulara açılamazlar. Bunların en büyük güvencesi devletin icazetidir. Ama Kürdistan'da politika yapacaklarsa bu, avantaj değil, dezavantajdır. Kürdistan'da

desteğe muhtaç hale gelmiş olan devlet, bunlara nasıl yardım edecek? Kürdistan halkına önderlik parti kurup seçimlere katılmaktan geçmiyor ki! Partileri, gazeteleri, vakıf ve enstitüleri olur; tıpkı İran'da Irak'ta olduğu gibi, ama kendilerini izleyen bir halkları olmaz. Devlet bunlara umut bağlıyor, bunlar da devletin zoruna. PKK ve halk hareketi gerilerse bunlara gün doğmuş olacak, aksi durumda devletin basit uzantıları olmanın ötesine geçemeyecekler.

Halkın tutumuna gelince, giderek gerçekliğe dönüyor. Yapılanları gördükçe söylemleri daha radikal oluyor. Devletin düşündüğü "iyileştirme"ler, halkı tatmin etmiyor. Halkın istediği çözüm, statükoyu hedeflemiyor ama, bu günkü yapısıyla rejimi zorluyor. Sorun, rejimin kendisini yenilemesine bağlıdır. Oysa bugünkü yapısıyla rejim, ufak çaplı "iyileştirme"lerle kendisini halka dayatıyor. Halk bunu kabul edecek mi?

Bu noktada PKK'nın tutumu önem kazanıyor. Çünkü halk hareketinin dinamizmi gerilladır. PKK ile devlet arasında bir uzlaşma olmadıkça gerilla hareketi durmaz. Gerilla hareketi sürdükçe halk hareketi de sürer. Bugünkü aşamada devlet, PKK ile görüşmeyi göze alamıyor. Ateşkes için PKK'nın öne sürdüğü koşullar devlet bakımından kabul edilebilirdir ama sorun bunlarla çözülmüş olmuyor. Devletin arzuladığı, zor kullanarak PKK'ya silah bıraktırmaktır. PKK'nın buna yanaşmayacağı açık. Çarpışarak yenilen bir gerillanın siyasal etkinliği ile silah bırakan gerillanın siyasal etkinliği kayaslanamaz. Kimi reformist çevreler, "sorunun barışçıl çözümü" için gerillanın silahı bırakmasını istiyor. Gerçekte ise reformistler bile gerilla sayesinde politika yapıyor. Bugüne kadar hep reformlardan yana politika yaptılar ama hiçbir reformun öznesi olamadılar. Ama bugün yapılan reformlar bile, onu tasfiye amacı da taşısa, gerilla sayesinde yapıldı.

Sosyalistlerin tutumu ise bugün için çok önem arzetmiyor gibi görünebilir. Gerçekte de bugün için sosyalistlerin Kürdistandaki politik etkinlikleri çok zayıftır. Ancak bugünkü durum onların işi paydos etmelerini getirmez. Tam aksine sosyalist bir güç merkezinin oluşması, hatta bu gücün ulusal hareketin önderliğine yönelmesi hala büyük önem taşıyor. Pratik politika alanında sosyalistlerin tavrı; ulusal hareketi destekleme onu dostça eleştirerek daha sağlıklı bir çizgiye çekme doğrultusunda olursa, sanıldığından da büyük bir etken olur.

Sonuç olarak görünen odur ki, yakın bir gelecekte ne devlet ne de reformistler umduklarını bulamayacaklar. Devletin operasyonlara kış aylarında girişmesi zorda olduğunu gösteriyor. Saldırıları artarak devam edecektir. Kürdistan halkını bekleyen "Demokrasi" vb. değil, daha yoğunluklu bir savaştır. Savaş istenir bir olay değil, Kürdistan halkının zarar göreceği açıktır, ama özgürlüğün yolu bundan geçiyorsa kabul etmekten başka çare de yoktur.

Vet.Dr. Nuri DERSİMİ

KÜRDİSTAN TARİHİNDE

DERSİM

Türkçeleştirilmiş şekliyle yakında

ÇIKIYOR !

ZÊL YAYINLARI

TC ABD'NİN ORTA ASYA TAŞERON'U

DEMİREL'İN ABD GEZİSİ VE SONRASI:

Piro ZARÉK

Türkiye Başbakan'ı Süleyman Denirel 10-16 Şubat tarihleri arasında, George Bush'un çağrılısı olarak ABD'ye resmi bir gezi yaptı. Gezide, iş adamları, CIA başkanı, Genel Kurmay Başkanı gibi belli başlı yetkililerle ikili görüş-lmeler yapan Demirel, son derece umutlu bir havayla "TC ABD ilişkilerinde yeni bir dönem açtık" diyordu. Gerçek te de ABD-TC ilişkilerinde yeni bir sayfa açılıyor. Ancak bu yenilik süregelen bağımlılık ilişkilisinin çerçevesinin dışında değildir.

TC hükümetlerinin meşruluk kazanması için seçim galibi olmaları yetmiyor. Türk parlamentosundan görev alan hükümet, bir de kendisini ABD'ye ve diğer emperyalistlere kabul ettirmek zorundadır. Bu nedenle, Demirel ABD gezisine büyük önem vermiştir. Bir türk gazetesinin belirttiği gibi "Demirel'in korkusu dış borçlar, hemen öde derlerse ne yapacak?" Evet Emperyalistler hoşlarına gitmeyen hükümetleri dış borç kıskacı ile rahatlıkla devirebiliyorlar.

Gerçi Demirel ile ABD arasında bir sorun yoktur.Ancak Özal gibi iyi bir müttefiğe karşı Demirel'in tercih adilip edilmemesi diye bir sorun vardı. Bu sorunda Demirel'in, "Özaldan daha iyi" olduğunu kanıtlaması ile aşılabilecek bir sorundur. Demirel bunu sağlamıştır. Gezi sonunda söylediği "Hedef vurulmuştur" sözü bunu gösteriyor.

Türk basını Demirelin ABD gezisini adeta " görücüye çıkan bir kızın" durumu şeklinde yanısıttı.Mektuplarda kullanılan hitap kelimelerinden, konaklama, görüşme yerlerine ve gürüşülen kişilere bakılarak, Demirel'in gezisi ile geçmişte yapılan Evren, Özal gezileri karşılatırıldı ve ABD'nin kime daha fazla önem verdiği tespit edilmeye çalışıldı.Bu durum tüm bağımlı ulusların karşı-laştığı durumdur.Kaptalist sistemde patronun olurunu almadan işleri yürütmek mümkün değildir.

Türk halkı sözde kendisini temsil eden ama onurunu dış borçlara karşılık ayaklar altına, alan bu yüneticilere ve basına gereken şeref dersini vermelidir.

ABD, Özal ve ANAP'ı henüz gözden çıkarmamıştır. Ancak Özal'ın ve ANAP'ın kitle desteğini kaybettiğini gören ABD, bu mütefiklerinin daha fazla yıpranmaması ve yeniden hükümet olmaları için güç toplamaları gerektiğini görümştür. Nitekim daha seçimden önce ANAP kendisini muhlefet olmaya hazırlamıştı. Ayrıca belli bir kitle desteğine sahip olan DYP-SHP de hükümetine dayanarak iş yapmak, bu gün için ABD'ye daha yararlıdır.

Öyle görülüyorki ABD, ekonomik-siyasi ve askeri alanda TC'ye kapsamlı ortak projeler önermiştir. Bu projelerin birincisi Orta Asya projesidir. TC ve ABD bu konuda anlaşmışa benziyorlar. İkinci proje Irak ve Güney Kürdist-an'a yöneliktir. Bizce, TC bu konudada ABD ile anlaşmış-tır. Ancak bunun için bazı şartlar ileri sürmüştür.Demir-el'in, PKK ve diğer Kürt ulusal hareketlerine karşı destek, Suriye'ye baskı yapılmasını istediğini gezi sonrası gelişmelerden çıkarabiliyoruz.Sadamın devrilmesi konusunda ise yöntemde anlaşma-ya bilirler.Bu da aşılabilecek bir sorundur. TC, Saddam'dan sonra bölgede bir otorite boşluğunun oluşmasını ve kürt ulusal hareketinin güçlenmisini istemiyor.TC açısından tek sorun budur.

TC -- ABD ORTAKLIĞI VE TC'NİN YENİ ROLÜ

İşbirlikçiler'le Emperyalistler arasındaki ilişki tüm dünyada homojen değildir. Bu ilişkilerde göreceli ve zamana bağlı olarak değişen farklılıklar bulunabilir. Bağımlı bazı ülkelerin , Emperyalizme karşı konumları daha sağlam, pazarlık güçleri daha yüksek olabilir. TC için-de aynı durum söz konusudur. Bazı dönemlerde iç ve dış şartlara bağlı olarak Emperyalistlere karşı konumu sağlamlaşabiliyor veya çok daha zayıf duruma düşebiliyor.

Bu günkü dış konjöktür TC'nin bu konumunu güçlendirir niteliktedir.Özellikle bölgedeki iki önemli gelişme TC'ye bu konuda hayli avantaj sağlamıştır. Bu gelişme-lerin ilki; Ortadoğu'da Saddam'ın İran'a saldırması, ardından da Kuveyt'i işgal ve ilhak etmesiyle başladı. Bilindiği üzere bu gelişmeler sonucunda ve emperyalistler ABD'nin önder-liğinde Kör-fez'e askeri müdahalede bulunmuş, Körfez savaşı sonucunda da Saddam yenilmiş ve Emperyalistler Ortadoğu'da tam kontrol sağlamışlardır. Ancak sorun henüz bitmemiştir.Bölgede henüz kontrol dışı güçler ve önemli ulusal meseleler vardır. Ayrıca da Emperyalistler sürekli bir şekilde Ortadoğu'yu askerleri ile işgal altında tutamazlar. Bu hem askeri, hemde siyasi ve ekonomik açıdan zordur. İşte bu durum Emperyalistleri yeni bir yol bulmaya itiyor. O, yol şudur:

* Ortadoğudaki devrimci odakları önce siyasi manevralarla yanlız bırakma ve uzlaşmaya zorlama, sonradan direnenleri zorla imha etmek,

* Bölgedeki işbirlikçileri güçlendirme ve organize etme bunlar aracılığı ile Ortadoğu'yu kontrol altında tutmak.

Bu iki görevin yerine getirilmesinde TC, İsrail'le birlikte emperyalistlere en uygun mütefiktir. Ancak Türkiye gerek ekonomik gerekse de askeri nedenlerle İsrail gibi atak olamıyor.Bu kendisine güvenmesinden, daha doğru su ekonomik ve askeri olarak çok güçlü olamamasından kaynaklanıyor.

İkinci gelişime; SSCB'nin dağılmasıdır. Bu devletin, dağılmasıyla, kısmende olsa Orta Asya'daki Türk-Müslüman kökenli ülkeler bağımsızlaştılar. Şimdi emperyalistler bütün eski sovyet cumhuriyetlerini tehlikesiz bir şekil-de kapitalist sistemin bir parçası haline getirmeye çalı-şıyorlar. Avrupalı ve Hristiyan kökenli cumhuriyetlerde bu konuda tehlike oluştura-bilecek tek güç işçi sınıfı ve Komünistlerdir. Bu güçlerde şu anda geri çekilmişlerdir. Dolayısı ile yönlerini kapitalist batıya çeviren bu cumhuriyetleri yolundan döndüre-cek önemli bir tehlike şu anda söz konusu değildir.

Ancak Orta Asya cumhuriyetlerinde durum biraz farklıdır. Bu cumhuriyetler hala sosyalizmi tümden yadsımıyorl-ar. Belki de bunda Çin'e yakın olmalarında etkisi vardır.Bu yakınlık aynı zamanda Emperyalistleri de korkutuyor.

Diğer yandan bu ülkeler müslüman ve Türk kökenlidirler. (Türk kökenli kavramını daha çok bir akrabalık ilişkisi olarak anlıyoruz.) Bu durum, Orta Asya cumuhriyetlerini müslüman-Doğulu uluslara yakınlaştırıyor. Bütün bu etkenler Orta Asya cumhuriyetlerinin kapitalizmle entegrasyonu tehdit eden etkenlerdir. Çin ve İran bu ülkelere iki değişik yöne-lim için örnek oluşturmakt-adır. Şimdi emperyalistler, Türki-

yeyi Orta Asya cumhuriyetlerine değişik bir alternatif olarak sunuyor. bu örnek kapitalizme direk ve kısa zamanda geçişin, kapitalizmle bütünleşmenin, emperyalizme bağımlılığın örneğidir. Kısacası ABD'nin TC'ye ihtiyacı vardır. ABD Orta Asya'yı hegomonyasına almak için bir aracıya ihtiyaç duyuyor. Bu aracı bir çeşit "TAŞERON" rolü görecektir. Yani TC, ABD patronluğu altında Orta Asya'da iş görecektir. ABD'nin Orta Asya'ya yaptığı yardım-ları Türkiye üzerinden gön-dermesi, TC'nin bu rolünü güçlendirmeye yöneliktir.

İşte bu gelişmeler TC'nin Emperyalizme karşı pazarlık gücünü artırmış, dolayısı ile aracılık işbirlikçilik fiyatını yükseltmiştir. Emperyalizm pazarını genişletirken, Türk tekelci burjuvazisiside emperyalist sömürüden alduğu payı arttıracaktır.

Emperyalizmin yeni sömürgecilik sistemi, klasik sömürgeciliğin fiili işgale dayanan yapısını aşmış, onu yeniden organize etmiştir. bir ülkeyi askeri olarak işgal etmek hem çok kayıplıdır hemde ulusal tepkiler uyandırır. Yeni sömürgecilik sisteminde işler, işbirlikçiler aracılığı ile yürütülür. Bu sömürü biçimi esas olarak emparyalistlere hem görünüş itibari ile hemde istikrar açısından klasik sömürgecilikten daha rahat olanaklar sağlar.

Emperyalizmin yeni sömürgecilik sisteminde yerel işbirlikçilerin rollerinin güçlendirmesi, dahası alt-emperyalist devletlerin oluşturulması eğilimi vardır. Burjuvazisi tekelci aşamaya ulaşmış, belli oranda sermaye birikimine sahip ayrıca belli oranda tarihsel-sosyal insiyatife sahip ülkeler emperyalizmle bu tür ortaklığa uygundur.

TC'NİN EMPERYALİST EĞİLİMLERİ

Temelinde Osmanlı İmparatorluğu gibi yayılmacı sömürgeci bir devlet yatan TC'nin, uygun koşullar gördüğünde emperyalist politikalar gütmemesi düşünülemez. Gerçekleştirilmesi bir yana, TC sürekli olarak yayılmacı emperyalist bir yönelimde olmuştur. Eski Osmanlı sınırları, Türk şovenleri için hala "ata toprağı" olarak gözüküyor. Osmanlıdan miras aldığı sömürge Kürdistan'a dört elle sarılması TC'nin bu toprak sendromundan kaynaklanıyor.

Günümüzde şartlar kendisine Türk-İslam ideolojisini bayrak edinmiş Türk Tekelci burjuvazisi için daha uygun gözüküyor. İşte yardıma ellerini açmış Orta Asya, işte Balkanlar ve işte Güney Kürdistan. Bu bölgelerde otorite boşluğunun oluştuğu bir gerçektir. Türkiye az çok bölgede bir otoritieye sahiptir. Çin ve İran dışında Türkiye ile boy ölçüşecek bir devlette yok gibidir. Ayrıca Türk tekelleri emperyalistlerle çok iyi bağlara sahiptirler. Bu gün uluslar arası finans çevrelerinde Türkiye'nin prestiji yüksektir. Aynı zamanda Türk tekelleri ellerinde önemli ölçüde bir sermaye bulunduruyorlar.Ancak Türk tekellerinin şu anda emperyalizmden bağımsız bir şekilde, Orta Asbya'da veya Orta Doğuda, Balkanlarda etkinlik sağlaması yada önemli projeler gerçekleştirmesi olanaklı değildir. Bu ekonomik-siyasi-askeri olarak mümkün değildir. Dalayısı ile TC'yi şu anda emperyalist olarak nitelendimek bir zorlama olur. Ama TC emperyalist-yayılmacı emeller taşıyor. Ancak bugün önünde yeni bir rol var, o da bölgede emperyalizmin TAŞERON'luğudur.

TC'nin Önündeki Engeller

TC yeni dönemde, kazandığı avantajlarının yanında dez-avantajlarada sahip olmuştur.Bu dezavantajların başında Kürdistan sorunu gelir. Kürdistan TC ile Orta Asya'nın tam ortasındadır. Ve yaklaşık 10 yıldır Kuzey Kürdistan'da silahlı bir ayaklanma vardır. TC hala bu ayaklanmayı kontrol edememiştir, edeceğe de benzemiyor.Açık olan şu ki; Kürt ulusunun ulusal-demokratik hakları verilmedikçe bu bölgeye barış gelmez.

Diğer bir engel ekonomik bunalım ve siyasi istikrarsızlıktan kaynaklıyor.Belli oranda sermaye birikimi olsada, Türk tekelci burjuvazisi bir işçi aristokrasisi oluşturabilecek düzeyde birikime sahip değildir. Dışa bağımlılık, plansızlık bunu engellemiştir.Bu durum Türk tekellerini attığı her adımda emperyalist tekellere muhtaç hale sokmuştur.

Kısaca: TC'nin istediği pek çok şeyi yapamamasının nedeni; içinde bulunduğu ekonomik ve siyasi istikrarsızlıktır.Bu n edenle TC emperyalizme dayanmadan edemez.Krüdistan sorununun çözümünü bile emperyalizm-

ŞEHİDBUNA HELEBÇE DI DİROKA TEKOŞİNA KurdİSTANA BAŞUR DA DESPEKA RUPELEK NÛ YE.

Azad Xêmgin

Bajarê nomır Halebçe, çend roj beri şehidbûna xwe jı aliyê peşmerge û gelê Kurd yê merxas va hatıbû rızgarkırın. Bı hezaran lêşkerên Iraqê hatıbû esirkırın. Helebçe, bı zarok û xortan, bı kal û pirên xwe hazırıya dilana rızgarbûna xwe û nişana xwelasi ya Newrozê dıkır. Lê çı mıxabın dilana rızgarkırına Helebçê dûr û dırej nebû. Ewel bı riya serokatiya bê pusule û bê birûbawer teslima dagırkerên İran bû û dı 16'e maha Adarê ya 1988 an da ji, jı aliyê rejima kolonyalista Iraq bı çekên kimyawi hat bombardoman kırın. Tu neçû, zerok, jın, pir û kalan nezi 5.000 kes şehid keti bû û 7.000 kes ji bırindar bûn.

Çıma Jenosida Helebçe?

Dema Kurdan bajarê Helebçe rızgar kır, tırs kete dılê rejima Iraqê û hêviyek ji xıst dılê tevgera Kurd û İranê.

Rejima Iraqê şereki nehek bı daxweza dewletên emperyalist lı dıj İranê dest pêkırı bû. Gora wan şer ye dûr û dırej najota u jı bo İran bêhêz bû yê şeri û şûrtên Iraqê qebul bıkra. Lê hesebê mal bı yê Suke va lı hew neha û roj bı roj Iraq dıket tengasiyê. Jı ber vê yekê ji Iraqê dıxast rojekê pêşta aşti dı mabina xwe û İranê da pêk bine. Lê İranê aşti qebul nedıkır û dıgot heyani Saddam lı ser hukm be wê şer ji her berdewembe.

Jı bo vê, Iraqê dıxast bı awaki kemxwesar Çavê İranê bıtirsine kû İran aşti qebul bıke. Jenosida Helebeçe, yê pır jı bo vê pêk hat. Ango, Helebçe bû qurban jı bo ku İran têbıgê kû Iraq dıkare Tehranê ji weki Helebçe bıke. Gelê Kurd bû qurban jı ber ku hım Kurd bêxudi bûn û hım ji Iraqê dıkari bû jı dınê û alemê ra bêje kû "Kurdan pıştgıriya dıjmınê mın dıkır". Her çikes nerastbe ji û şerê Kurdan û Iraqê jı berê û paşêda her hêye ji, lê têkiliya Tevgera Kurdıstana Başûr lı gel rejima İranê bı awaki usa çewt bû kû dema êlebçe rızgar dıbe, leşkerên İranê bı hısani dıkevın hundırê bajêr û kontrolê dıxın destê xwe. Ev yek jı Swedemên kû dınê û alemê dılxweziya xwe bı qim jı Kurdara nişan nedaye; û qatliama Hebeçe dı rojên iroda wek hiroşima, bı nav û deng nebû ye.

Gor hın niviskar û rojnamavanên Ewrupi jenosida Helebçe bû kû, çavê İranê û Kurdan hatın tırsandın û İranê pêşniyara aşti qebul kır. Ango jenosida Helebçe tırs xıste dilê leşkerê İranê û jı hevda xıst. Kurd ji bı teni xwe lı ser pıştê man; axa xwe rızgarkiri disa wendakırın û bûn goçebe lı welatên xwe. Se meh pışti je jnosida Helebçe Iraqê, bombên kimyawi lı ser bajar û gundên mıntıqa Behdinan ji bı kar anı. Jı ber van bomban nêzi 200.000 kes ji Kurdıstana Başûr derbasi İranê û Tırkıyê bû. Lê jıyana Kurdan lı van dewletan ji ne baş bû. Hım dewleta Tırk û hım ji dewleta İranê mûamela esirti û nemırovi bı panabırın Kurd dıkırın.

Jenosida Helebçe, jı bo Kurdan tışteki dın ji zelal kır. Dıve Kurd taktika xwe şer bıghêrın. U gora

berpırsıyarê "Yekiti Nıştımani Kurdistan" yê Swed Muhamed İsmail, "Yekiti"yê pışti 1988; a taktika xwe guherti ye û dest bı xwebata dınav bajaranda kırı ye.

Çıma Helebçe Bı Nav û Deng Bû?

Jenosida Helebçe her çıkas weki Hiroşima nebe ji, lê iro lı dınê pır û hındık tê nasin. Kes lı dınê "paytextê Kırdustanê Diyarbekir", lı Kurdıstan Rojhelat Sınê û lı Kurdıstana Başûr ji Suleymaniyê nenase kû, her yek jı van bajaran pencşeş caran jı bajar Helebçe mezıntır e. Lê dema we navê Helebçe dıbizin, dızanın ku bajareke yan ji gundeke lı navça Kurdıstanê.

Qatliama Helebçe ne cara ewel bû dı diroka Kurdıstana Başûr da. Lê cara ewel bû kû xweberên qırkırına gelê Kurd jı dervayi Sovyet lı hemû dinê bela dı bû. Rejima Iraqê, jı 15'ê meha Nisanê 1987 an da heyani jenosida Helebçe pır caran çekên kimyawi (lı derdorên Suleymaniyê, li Heladen, Bergalu, Kanitu, Cinara, Awazê, Sewran û hwd) lı dij gelê Kurd bı kar anibû. Lê jı ber ku gelê Kurd bêxudi bû; keseki dengê wan 'nedıbihist'. Yên ku dı bihisitin ji, mesala gelê Kurd û zılm û zordariya lı Kurdıstanê, jı ra intresant nedıhat. Pır caran jî, jı ber ku pırsa Kurd û Kurdıstan lı dınê nê zıman, bı zaneti dengên xwe nedıkırın. Yan ji, jı ber ku lı dij menfaata wan bû, ew bı deng dıman.

Lê bı qırkırına Helebçe gelê Kurd cara ewel hebûna xwe û pırsa xwe bı dınê dıda naskırın. Ango gelê Kurd bı xwina we, bı şehıdketına zarokên xwe, yên kû dı hembêza daykên xwe da bı jehra dewleta mêtingehkar ketın xwewê û cardın şiyar nebûn, xwe bı dınê da naskırın. İro pırsa Kurd û Kurdıstanê ne bes pırsa çar dewletanê, bûye pırs-ek navnetewi ye.

Rejima mêtingehkar ya İranê kû Helebçe kırıbû bın kontrola xwe, banga rojnamevanên dınê kır jı bo ku hovıtiya dijminê xwe ya rejima Iraqê bı dınê bıde ispatkırın. İran ne kû ketıbû keyta gelê Kurd, wan dıxast jenosida Helebçe jı bo xwe bı kar bının û bı vi awayi bıghêjın armanca xwe. Bı vi awayi Helebçe lı dınê hat naskırın.

Sucdarên Helebçe Kibûn/Kin e?

Bê guman sucdarê Helebçe yê heri mezın Saddam û rejima Iraqê ya hova. Lê, Saddam û rejima Iraqê sucdarên lı ber çavanın. Sucadrên esasi kû xwe dı taldê "demokrasi" û "medeniyet"ya xwe da xwe vedışırın dewletên Ewrupi, Emeriqa, Sovyet û hın devletên Ereb wek Kuweytê û Suudiyê bûn.

Van salên dawiyê gelek zelal bû kû; gelek şirketên Ewrupi, wek "Karl Kolb û Pilot Plant"lı Alman jı bo çekırına bombên kimyawi meteryal ixracati Iraqê kırıne. Gor kovara "Yekiti Nıştımani Kurdıstan", "Rebazi Niwe"; dı sala 1988; an da nêzi 30 pısporên (expert) Sovyeti, jı bo çekırına bombên kimyawi dı fabrikên Iraqê yên kimyawi da kar dıkırın. Kovar hemû navên pısporên (expert) Sovyeti, ji yek bı yek dınıvisine.

Ev dewletan yên kû jehr û imkan jı Saddam ra peyda kırıne jı bo ku zarok û jınên Kurda bıkuje. Dı dewlemendiya van dewletan da xwina Helebçe û xwina zarokên Kurda heye. Ew gelek behsa demokrasiya xwe, behsa dewlementiya xwe û mafên mıroveti dıkın. Lê demokrasiya wan ji, dewlemendiya wan ji gelek bı qırêj e; ew bı xwina gelên bındest û keda karkeran hati/tê avdan. Demokrasiya wan ji, mafên mırovati ji û delemendiya wan ji bı durûtiyê dıji.

Dema Helebçe şehid ket, serokên wan dewletan wek formalite rejima Iraqê protesto kırın lê, lı aliyê dın, her deri lı şireketên xwe vedıkırın, jı bo ku jehrê bıfroşın Saddam.* Dema Konferans dı derheqê çekên kimyawi da, dı Çılayê paşın ya 1989'ı an da lı Parisê pêk hat, ter bangi Kurdan nekırın. Lê Iraq tıda başdar bû û hin serda ji Iraq weki endam hat qabul kırın, jı bo xwebata kêm kırına çekên kimyawi kû gelek salan berê lı Cenewê destpêkırı bû.

Qırkırına zarokên Kurdan têrê nedıkır, jı bo kû ew mudehela Iraqê bıkın. Wê demê pır qala mafê mıroveti nedıkırın.

Lê dema kû Saddam Kuweyt dağırkır (işgal) û neft (petrol) lı ser an bıriya, ewan behsa demokrai nafên mıroveti, heq û huquqê kırın. Qatliama Helebçe ji, jı bo mafên xwe, car bı car dı anin zıman û bı vê Saddam mahkûm dıkırın. Iraq Şerê xweliçê wenda kır şunda, Kurdan û Şiiyan Seret helda. Kurdan hermû erd xwe rızgar kırın. Lê mehak neçû dı bo Iraq serhıldan Kurdan bıfelşine, Emirqa û dewletên Ewrupa kû ser lı Iraqê dıkırın, destür dan balafır û helikopterin Iraq. Iraqê bı helikopter û balafirên xwe êrîş bır ser bajar û gundên Kurdistanê. Kurdan jı tırsa bombên kimyavi mal û warı xwe bardan û bı çıyan getın, Bı deh xwezaran zarok û zêçê an jı sermê û bırcina ra mırın. Lê ew dewletên kû dı bın navê yeketiya Meletan Kuveyt xwelas kırı. Lı mırına deh xwezaran Kurd, bê mal û Xarın bı milyonan lı serê çiyan mayına Kurdan ra bedeng bûn. Her usaya demokrasi û mat paraztına emperyalistan.

Bı kortayi, bı rıya jenosida Helebçe hebûna gelê Kurd, pırsa Kurd û Kurdıstanê lı hemû deverên dinê hat naskırın. Hın hızên peşverû û yên mafê mırovparêz bı vi awayi tekiliya xwe bı gelê û Tevgera Kurd ra xort kırın û pıştgıriya Kurdan kırın.

Tevgera Kurd têgihşt kû ew pêwistın şıklê xwebata xwe bıghêrın. Lê guhartına xwebatê bes dı Warê taktikida çebû, ne dı warê stratejikta. Ev kêmasiyek. Bû. û ev kêmasi hin damdıke, Disa Tevgera Kurd têgihişt kû, yek rêxistın bı serê xwe nedıkare bıgheje armanca xwe kû bırakûji her xwesare û pewiste hemû rexistın tev dı bın baskê eniyakê da (Cephe) şerê xwe lı dıj rejima Iraqê bıkın. Her weha eniyek dı mabina KDP-Iraq, Yekiti, Komünistan û rexistınên dın da, dı sala 1988 da pêk hat.

Ango mırov dıkare bêje, jenosida Helebçe bû destpêka rûpelek nû dı diroka têkoşina Kurdıstana Başûr da. Her usa heya gelê Kurd ne azad û Kurdistan ne Serbıxwe dujmınên me yê jenosidê wek Helebçe pêk bınin. Dıbe em zanibın kû, Jı bo azadi û serbıxwe bûna welat me stratejik û têkoşinek serbıxwe pewiste, ek her milletı, milletê Kurd ji haqê wi azadi û serxwebûnê heye, Em Kurd, dıbe jı vê tilakê bıle paşva nedın.

* Hım şirketên dewletêten Ewrupa û hım ji pısporen Soviyet, Kriza Xelicê (Körfez Krizi) bı Iraq ra kar dıkırın. Irak jı wan dewlatan hım ekonomik hım ji alikari dıdıt.

YENİ HÜKÜMETİN "ESKİ" EKONOMİK PAKETİ

Ali Haydar LAÇİN

Emperyalizmin, yaşadığı genel bunalım etkisiyle dayattığı 24 Ocak Kararları'nın 12. yıldönümünün yaşandığı günlerde, DYP-SHP hükümetinin ekonomik paketi açıldı. Çeşitli vergi ve mali reformlarla birlikte kronik enflasyonu düşürmek, üretimi arttırmak, emperyalist dünyayla daha iyi bütünleşmek gibi hedefleri de içeren bu paketin, öncekilerden pek farklı olmadığı, konuyla az çok ilgisi olan herkes tarafından kolayca anlaşıldı. Seçim öncesi, şimdiki koalisyon ortağı burjuva partilerinin meydanlarda ve televizyonda verdiği vaatlerin daha hükümetin ilk ikinci ayında kandırmacanın ötesine gitmediği gizlenemez bir şekilde ortaya çıktı."Demokratikleşme" sloganları Kürdistanda uygulanan devlet terörü, sokak infazları ve kayıplardaki artışlarla, "gelir dağılımını iyileştirme" vaadi de temel tüketim mallarına yapılan %20'ler dolayındaki zamlarla boş laflara dönüştürüldüler. Yılsonu enflasyon hedefi yüzde 42 olarak belirlenirken, ilk ay içinde yüzde 10'u aşan toptan eşya ve tüketici fiyatlarındaki artışlar bu hedefe ulaşmanın pek mümkün olmadığını daha şimdiden gösteriyor. Hükümetin kurulma aşamasında Kamu İktisadi Teşekkülleri (KİT) nin özelleştirme yerine özerkleştirme türünden bir reformdan geçirileceği ve sonra özeleştirileceği açıklanırken, ekonomiden sorumlu devlet bakanı Tansu Çiller, devlet bankaları başta olmak üzere KİT'lerin kısa sürede özeleştirileceğini açıkladı. İpragaz-Fransızlara satılarak bu işten nasibini alan ilk kuruluş oldu. SHP'li İzmir ve Kartal belediye Başkanları ise işçi düşmanlıklarını gizleyemez şekilde özelleştirme faaliyetine girişmişlerdir.

Yazının başında belirttiğim tutarsızlıkların biraz özüne inerek ve enflasyon ile özelleştirmenin ekonomik pakette ağırlığını da gözönüne alarak hükümetin ekonomik programını inceleyeceğim.

TÜRKİYE'NİN ENFLASYON ÇIKMAZI

Hükümetin ekonomik programını 18 Ocak'ta açıklayan T.Çiller; *"Amacımız enflasyonu kalıcı bir şekilde düşürmektir. Gelişmiş ülkelerde enflasyon %10'u aşmıyor. Enflasyon sonbahardan itibaren hızlı ve gelir dağılımını düzelten bir düşüşe geçecektir"* diyordu.

Emperyalist ülkelerde enflasyon %10'un (hatta bir çoğunda %5'in) altında seyrederken Türkiye'de neden son 20 yıl içerisinde enflasyon %10'un altına inmiyor? Acaba Türkiye gibi bağımlı ülkelerde de benzer durumun yaşanması bir raslantı mı?

Adı enflasyonla birlikte anılan ANAP hükümetinin yüksek enflasyon nedeni olarak gösterdiği kışın selin, yazın kuraklığın, ilkbaharda ortadireğin fazla para harcamasının, sonbaharda basının enflasyon yaygarası koparmasının, yılda iki kez D.Ç.M (dövize çevrilebilir mevduat)'ların ve Afşin Elbistan termik santralinin gerçektende enflasyon nedeni olabilirliği ne derece doğru?

Türkiye'de enflasyonun temel nedenleri olarak karşımıza çıkan önemli iki nedenden ilki; bağımlı ülkelerin sanayileşme biçimlerinin belirlediği yapısal nitelikler, diğeri ise; enflasyonun en klasik nedeni olarak bilinen kamu açıklarıdır.

İthal İkameci Sanayileşme Modeli

Türkiye gibi bağımlı ülkelerde sanayileşme sürecinin ilk basamağı, genellikle ithal ikamesi yöntemidir. İthal ikamesi, ithal edilen sanayi ürünlerinin bir kısmının ülke içinde üretilmesidir. Pek çok ülkede, öncelikle tüktim malı ihracını sınırlamak ve caydırıcı önlemler almak, bu malların yerli olarak üretimini gündeme getirdi. Yüksek gümrük duvarlarıyla ve ithal kotalarıyla korunan iç pazarı besleyecek dayanıklı ve dayanıksız tüketim malı üretimi, sanayileşme atılımının başlangıcını oluşturdu. İthal ikameci sanayileşmeyle oluşan ekonomik yapı peşinden çeşitli sorunları da beraberinde getiriyordu. Bunlar döviz darboğazı, verimsiz pahalı üretim Tekel ya da oligopol egemenliğinde piyasaların ve sektörlerin oluşumu, son olarakta gelir dağılımındaki çarpık gelişmedir.

İthalatı sınırlandırmak amacıyla kurulan sanayi sonunda, büyük çapta ithalat talebi yaratan bir sektör haline gelir. Girdileri büyük ölçüde ithal malı olan bu sanayi sektörü, tamamen iç pazara yönelik çalıştığı için ayrıcada ihracatı gözardı ettiğinden giderek artan bir döviz açıklığı yaratır. İşçi ihracı ile sağlanan dövizler ve turizm gelirleriyle açıkları kapatmaya çalışma pek başarılı olmadığı için dış borçlanmaya gidile-

rek çözüm bulunmaya çalışılır. Bu da emperyalist sermayeye bağımlılığı dahada arttırır. (ANAP Hükümeti 12 milyar dolar döviz kaynağını yeni hükümete bıraktığını söylesede, aslında bu çeşitli yollardan sağlanan kara paranın aklanması ile oluşan kaynaktır.)

İthal ikamesine süreklilik kazandıran ülkelerde gözlenen ikinci önemli sorun; verimlileğin düşük olması ve pahalı üretimdir. Yüksek gümrük duvarlarıyla korunmuş içi pazara yönelik üretim yapan sanayi, geri teknoloji ile düşük verimde yüksek maliyetli üretim yapar.

Tipik ithal ikamesinde ısrar eden ülkelerde ortaya çıkan enflasyonu besleyen üçüncü sorun; tekelleşme eğilimidir. Yalnızca hacmi sınırlı bir iç pazara yönelik üretim sözkonusu olduğundan, çoğu sektörde en fazla bir iki firmanın çalışmaları sözkonusu olabiliyor. Yani birçok sanayi sektöründe, tekel yada oligopol konumundaki firmaların egemen olduğu bir yapı ortaya çıkıyor. Dördüncü neden olarak ta kaşımıza; tarımsal ürünlerin sunu-istem uyumsuzluğu çıkıyor.Bu durum tarımsal ürünlerin fiyatlarını artırıyor. Tarımsal ürünler, sanayi girdisi olarak da kullanıldıklarından, sanayi maliyetleri tarım ürünleri fiyatlarına bağlı olarak artış gösterir. Bunların sonucunda da bir fiyat artışı zinciri oluşuyor. Kaynaklar çeşitli yöntemlerle tekellere aktarılırken, ücretlerdeki gerilemeyle fatura emekçilere çıkıyor ve gelir dağılımını bozan süreç enflasyonu körükleyen süreç halini alıyor.

İthal ikameci sistemin tıkanması, emperyalist ülkelerdeki kalkınma hızının gerilemesi ve tekelci karların düşüşü, yeni arayışları gündeme getirdi. 70'li yılların sonunda İMF'nin reçeteleri emperyalistlerin dayatmasıyla geri kapitalist ülkelerdeki ithal ikameci iç pazara yönelik modelden, ihracata dayalı üretime yönelimi hayata geçirdi. Başta Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Örgütü (UNIDO) olmak üzere, uluslararası kuruluşlar geri kapitalist ülkelerde ihracata yönelik serbest bölgeler kurulmasıyla bu ülkelerin dış ödemeler dengesinin sağlıklı bir yapıya kavuşacağını, ihracat gelirlerinin artacağını, teknolojik ilerlemenin gerçekleşeceğini, ekonomik bağımsızlığın sağlanacağını yaymaya çalışsalarda, bu ekonomik model sömürünün, bağımlılığın daha korkunç boyutlara ulaşmasında başka bir sonuç doğurmamıştır. Hafif sanayi ürenlerini ihraç eden bu modelin uygulayıcılarından Brezilya, Meksika, Güney Kore gibi bağımlı ülkelerin ödemeler dengesinin gittikçe bozulduğunu, bu üç ülkenin 1983 yılındaki toplam dış borçlarının 200 milyar doları bulduğunu burada belirtmek gerekiyor.

Enflasyonun klasik nedeni olarak açıkladığımız kamu açıkları ise, devlet harcamalarının devlet gelirlerini aşması sonucu oluşan açığın karşılıksız para basılarak kapatılmasıyla oluşuyor. Bu da beraberinde fiyat artışlarını getirmektedir.

Burada kamu açıklarına değinmeden önce devletin gelir kaynaklarından bahsetmekte yarar var. Devlet'in en önemli gelir kaynağı vergilerdir. Vergi sistemi incelendiğinde görülen, vergi yükünün ücretlilerin sırtında olduğu ve 1980'den sonra bunun dahada artmış olmasıdır.

1973'te ücretlilerin milli gelirdeki payları %28,3 iken, gelir vergisi hasılatına katkıları %64'tü. 1987'ye gelindiğinde ise ücretlilerin milli gelirdeki payı 16,3'e düşürken, vergi hasılatındaki katkı payı yüzde 43,6 olmuştur. Burada vergi yükünün ücretlilerin sırtından alındığı ibi bir sonuç çıksada aslında vergi payının gelir payına oranı sırasıyla 2.26'dan 2,67'ye çıkmıştır. Buradan ücretliye yüklenen vergi yükündeki 1980 sonrası artış net olarak gözlemlenmektedir.

Aslında ücretlilerin, özelliklede işçilerin diğer vergilerin katılmasıyla taşıdıkları yük dahada artmaktadır 1987'de ücretlilerin milli gelirden aldıkları pay %16,3 olmasına karşın, ödedikleri verginin milli gelirdeki payı %14,3 olmuştur. Oysa ücretli kesimler dışındakilerden alınan gelir vergisinin milli gelire oranı sadece %3,6 da kalmaktadır. Konsolide bütçenin öteki vergilerininde katılmasıyla ücretlilerin yükü %27,6 diğer kesimlerin yükü ise %13,3 olmaktadır. 1980 den sonra dolaylı vergilerin oranı artmış, hatta 1988'de dolaylı vergilerin toplam vergi yüklerine oranı 2/3' e yaklaşmıştır. Yeri gelmişken yeni hükümetin yürürlüğe koyacağı vergi affı kanununa değinmek istiyorum. Başlangıçta devlete kaynak olarak taze para girdisi sağlayacağı kanısını uyandırsa da, faizleri iptal edilmiş ve anapara değeri de enflasyon karşısında erimiş olan vergi borçlarının tahsiliyle, ücretliden vergiyi sinekten yağ çıkarırcasına alan devlet, vergi ödemeyen sermayeyi ödüllendirme yoluna gidiyor. Seçim meydanlarında, TV'de asgari ücretten vergiyi kaldıracağız palavralarını yayan hükümet ortağı burjuva partileri, iktidara gelir gelmez sermayeyi vergi borçlarından kurtarmayı ilk icraatları arasına soktular.

Bu konuda enflasyonu körükleyen temel olgu ise yukarıda belirttiğimiz, yeni hükümetin affa uğrattığı vergi kaçaklarıdır. Rakamlarla belirtmek gerekirse, gizlenen gelirle beyan edilen gelir farkı 1980 de % 281, 1981 de %253, 1982 de %238, 1983'te de % 241 gibi korkunç rakamlara ulaşmaktadır. Ayrıca devlet, yatırımları ve ihracatı teşvik gibi uygulamalarla vergilerden vazgeçmekte buradan oluşan açığı da emekçilerin cebinden almaktadır. Sonuç olarak devletin en önemli gelir kaynağı olan vergiler emekçilerden gaspedilmekte, sermayenin ödemediği, kaçırığı vergilerin sonucu olarak körüklenen enflasyon da yine emekçileri ezmektedir.

Devlet giderleri ise devletin çeşitli faliyetlerini gerçekleştirebilmek için oluşturduğu ödenek türüne göre; cari giderler, yatırım giderleri, ve transfer hercamalarıdır. Cari giderler o yıl içerisinde kamu hizmetlerinin görülmesi amacıyla duyulan ihtyaç işgücünün ve malların

satın alınması için harcanan paralardır. Devlet memurlarının maaşları ve hizmetleri için gerekli tüm harcamalar cari giderler içindedir. Transfer harcamaları ise; KİT'lerin görev zararları, iç ve dış borç faizleri ile sermayeyi, ihracatcıyı teşvik amacıyla açılan çeşitli fonlara bütçe içinden aktarılan paralardır. Transfer harcamalırının 1989 da bütçe içinde aldığı pay %42,6 dır. Transfer harcamaların önemli kısmını ise borç ve faiz ödemeleri oluşturmaktadır. 1983 te bu pay %39,7 iken; 1987 de %71,41 1988 de %65,4, 1989 da %50 gibi oranları ulaştırmaktadır. Hazine ve Dış Ticaret müsteşarlığının verilerine göre 1989'da dış borç 41 milyar dolar olup 34 Milyar 658 milyon doları kamu borçlarıdır. T.C borçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo incelendiğinde dış borçların ağırlığının uluslararası kuruluşlar, (ki bunlar emperyalizmin sömürü teşkilatları olan IMF ve Dünya Bankası gibi kuruluşlardır.) Ticari bankalar ve ikili anlaşmalarda olduğu göze çarpmaktadır. 1983'te 18,3 Milyar dolar olan dış borcun 1991'de 50 milyar dolara çıkışı dikkat çekicidir.

Bu kanalla aslında emekçilerin yarattığı artı değerlerin bir kısmı devlet kanalıyla borç faizi olarak uluslarası tekellere akmaktadır. İç borç ve faizleri ise transfer harcamalarında önemli bir pay almatadır. 1980' lerin sonlarına doğru kamu finansman açıklarının artmasıyla bu açıkların Merkez Bankası kaynaklarıyla kapatılması yerine, devlet tahvili ve hazine bonosu gibi kamu menkul kıymet ihraçları artmıştır. İç borçlanmalara ödenen faizler ülkedeki genel faiz düzeyini arttırmış, bu durum ekonomiyi daraltıcı, işsizliği arttırcı, gelirleri düşürücü etkisiylede işçi sınıfını olumsuz yönde etkilemiştir. Devlet tahvilleri ve hazine bonoları biçimindeki borçlanmalara verilen yüksek faiz, tekelci sermayeyi, devlete borç verip onun faiziyle birikimi sürdürme yoluna itmiştir.

Yeni Hükümet borçlar konusunda büyük problemlerle yüzyüzedir. 1991 yılı içinde ödenen dış borç ana para ve faizi toplamı 4 milyar dolar civarındadır. Yeni hükümetin bütçesinde önemli yer tutan dış borç ödemeleri dışında, sadece bu ay içinde 16 trilyon TL iç borç ödenecektir. Bu tablodan çıkan sonuca göre bu hükümetin enflasyonu düşürmesi hayaldir. İlk ay içinde %11 civarındaki toptan eşya fiatlarındaki artışla, gelecek aylarda da fiyat artışlarındaki hızın sürmesi kaçınılmazdır. Bunun en açık örneği, Şubat ayı içinde kamu kesiminde fiat artışları pek olmamasına rağmen, tüketici fiyatlarındaki artışın %5'i aşmasıdır. Aslında bu hükümetin enflasyonu düşürmeye pek niyeti olduğuda söylenemez. Enflasyon, işçiler başta olmak üzere ücretlilerin gelirlerini reel olarak geriletirken, buradan oluşan farkın tekellerin hanesine yazılmasını sağlar. Yani tekeller ve onların uşakları da enflasyonu her ne kadar canavar ilan ediyorlarsa da bu inandırıcılığı olmayan bir yalandan öteye gitmemektedir.

ANAP döneminde tekellerin kar oranlarını hızla yükseltmeleri ve halkın genelinde oluşan memnuniyetsizliği, seçim öncesi palavralarıyla kullanıp iktidara gelen şimdiki koalisyon hükümeti, her ay TÜSİAD önünde sözlü sınavdan geçmekte ve iktidarını bu şekilde sürdürme güvencesi almaktadır. TÜSİAD'ın hükümeti desteklemesi aynı politikaların devam edeceğinin işaretidir. Hükümetin kısa bir süre şirin görünme maskesini taşıyacağı ve bir takım kandırmacaya yönelik iyileştirmeler yapacağı söylenebilir. Ama tekellere verdiği güvenceler bu maskenin düşmesinin pek uzak olmadığını gösteriyor.

Özelleştirme ve 24 Ocak Kararları.

1973 petrol krizinin etkisiyle, batılı emperyalist güçlerin girdiği ekomomik bunalım iyice su yüzüne çıktı. Bu ekonomik bunalım, emperyelist tekellerin karlarının düşüşü ve kalkınma hızlarındaki inişin bir sonucuydu. Bunalım kendini belirli aralıklarla ortaya çıkan krizlerle gösteriyordu. Uluslarası Emperyalist kurumlar ve teorisyenler bunalımı aşma yönünde çeşitli reçceteler ve tezler ortaya attılar. Chicago üniversitesi profesörü Milton Friedman geliştirdiği monetarist (Parasalcı) ekonomi poltikasıyla, çoğunlukla emperyalizme hizmette bulunan kişi ve kurumlara verilen nobel ekonomi ödülünü aldı. Friedman Capitalism and Freddom (kapitalizm ve özgürlük) adlı kitabında; serbest girişimcilerin asgari düzeyde devlet müdahalesi çercevesinde piyasa koşullarında özgürce faaliyet göstermelerinin, gerek ekonomik özgürlüklerin gerekse siyasi özgürlüklerin önkoşulu olduğunu ileri sürmekte, devlet müdahalesinin büyük emperyalist bunalıma katkısının incelendiği bölümde de; bunalımın, uygulanan yanlış para politikaları sonucunda giderek derinleştiğini iddia etmektedir. Friedman

bütçe ve maliye poltikalarının harcamalar yerine, vergi poltikası araçlarını kullanarak da ekonomiyi dengeye getirebileceğini belirtmektedir. Neo-klasik kapitalist sistem; bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler sloganını tekrar gündeme getirmekteydi. Friedman'ın topa tuttuğu Keynes'in devlet müdahaleci etkin istem yöntemi ile ekonomiyi dengeye getirme politikaları ise, 1929 ekonomik bunalımından sonra gündeme gelmiş ve 2. dünya savaşından sonrada devletin enflesyonist müdahalesiye aşırı üretim krizlernin aşılmasını öngörmüştür. Friedman; bu poltikaların yüksek kamu harcamalarıyla enflasyonu arttırdığını, kaynakların verimsiz kullanımının karları düşürdüğünü ve korumacı tedbirlerin hantal, verimsiz bir sanayi doğurduğunu idda ediyordu.

Çeşitli uluslararası emperyalist kurumlar (IMF, Dünya Bankası, OECD) tarafından tüm dünya'ya dayatılan yeni sömürü modelinin iskeleti, Friedman'ın görüşleri doğrultusunda inşa edilmiş neo-klasik kaptalist öğretiydi. Buna göre; tekellerin karlarındaki düşüşü, devlet, kamu harcamalarını kısarak oluşturduğu kaynaklarla (yada Türkiyedeki deyimiyle Fonlarla) kapatacaktı. Bu yönde atılan adımlarla devletin toplumsal çelişkileri düzen sınırları içinde tutmaya yönelik eğitim, sağlık, ulaşım, belediye hizmetleri özel sektöre açılacak, devlet artık bir girşimci olmaktan çıkacaktı. Batılı emperyalistlerin serbest piyasa adı altında sundukları bu sömürü politikası, geri kapitalist ülkeleri ihracata dönük politikalara yönlendirerek bu ülkelerin birer açık pazar haline gelmesini öngörüyordu.Özelleştirme sadece kapitalist ülkelerde değil, 1960'lardan itibaren sosyalizm yolunda geri viteste yol alan SSCB ve Doğu Avrupa'da da adım adım uygulandı. Günümüzde de Çin, biraz temkinli de olsa aynı politikaları uyguluyor.

Kuşkusuz bağımlı bir ülke olan Türkiyenin de emperyalistlerin bu ekonomik politikasının dışında kalması sözkonusu olamazdı. 24 Ocak 1980 tarihinde alınan ekonomik istikrar tedbirleri bu yönde atılan ilk adımdı. Fakat bu politikaların gerçek anlamda hayata geçirilebilmesi o günün koşullarında pek olası değildi. Friedman ekolünün öğrencilerinden zamanın DPT müsteşarı Turgut Özal da bunu başbakanı S.Demirel'e sunduğu raporda belirterek, Türkiye'nin yüksek ücretlerle ihracat yapamayacağının altını çizmiştir. 12 Eylül askeri faşist darbesiyle dikensiz gül bahçesine çevrilen Türkiye'de bu kararların uygulanması için gerekli zemin oluştu. 24 Ocak kararlarının hayata geçirilmesiyle;

1- Türk lirasının sabit kurdan günlük kur ayarlamalarına geçirilmiştir.

2- İthal kotalarının aşamalar halinde kaldırılmasıyla ülke açık pazar haline getirilmiştir.

3- KİT ve özel sektör kuruluşlarının ağır sanayi yatırımlarına girmemeleri sağlanırken ucuz emek ve yerli hammaddeye dayalı hafif sanayiler, turizm, bankacılık, taşımacılık gibi hizmet sektörleri teşvik edilmiştir.

4 -İhracata ucuz ve bol kredi, vergi iadesi ve pahalı döviz gibi olağanüstü teşvikler getirilmiştir.

5 - Kamu harcamalarında kısıtlamalara gidilerek özel hastaneler yaygınlaştırılmış, YÖK kontrolünde üniversitelerin de özelleştirilmesine olanak sağlamıştır.

80'li yıllar boyunca uygulanan ve halen uygulanmasına devam edilen bu politikalar, yeni hükümetin ekonomik programında temelini oluşturuyor. 11 yıl süreyle başta emekçiler olmak üzere, tüm dar gelirli halkı yoksullaştıran, son seçimlerde de bu kesimlerin tepkisel oylarıyla düşen, sözde liberal özde faşist ANAP hükümetinin yerine kurulan koalisyon hükümetinin, faşist ANAP hükümetinden farklı görünme çabaları, aynı politikaları uygulayacağını gizleyemedi. Seçim öncesi Özal'ı ve ANAP'ı serbest piyasayı iyi uygulamakla suçlayan Demirel ve İnönü iktidara geldikten sonra halkı kandırmaya yönelik bazı politikalarının burjuvaziye zarar vermeyeceğini ispatlamak için TÜSİAD önünde 24 Ocak kararlarına bağlılık yemini ettiler. Sonuçta da birçok patrondan geçer notu aldılar. Yeni hükümetin tekelci burjuvaziye getirdiği birçok yeni teşvik ve verdiği sözler patronların ağzının suyunu akıtmaya yetti.

Şimdi patronların koalisyon hükümetinden en önemli istemleri, özelleştirmenin zaman geçirilmeden yapılmasıdır. Burjuvazinin özel TV yayın kuruluşu Star-1 ve türevi Teleonda her akşam haber sonrası, Mehmet Barlas soytarısı ile küfürbaz Engin Ardıç sosyalizme saldırılarından arta kalan TV söylevlerini, tamamen KİT'lerin özelleştirilmesine ayırıyorlar. Basınıyla TV'siyle tüm propaganda araçlarıyla emperyalizm ve yerli hizmetkarları; KİT'lerin özelleştirilmesini halka kabullendirmeye çalışıyor. Peki neden özelleştirmeyi bu kadar istiyorlar. KİT'lerin kamu açıklarının dolayısıyla enflasyonun kaynağı olduğunu iddia eden emperyalizmin uşakları, bütçenin yaklaşık %15'ini oluşturan askeri harcamaları neden görmezden geliyorlar?

Batılı emperyalistlerin dayatmasıyla alınan 24 Ocak kararları; devletin ekonomiye müdahalesinin asgari düzey inmesi, kısaca devletin bir girişimci gibi hareket etmemesi yönünde direktifler taşıyordu. Ayrıca KİT'lerde çalışan çok sayıda işçinin bulunması ve toplu sözleşmelerde etkili rol oynamaları tekelci burjuvaziyi endişelendiriyordu. Bu endişeyi 21 Ocak 1992 günü TÜSİAD yüksek istihşare kurulu başkanı Rahmi Koç *"Bugün kamu en büyük işvenerdir. Ücret politikalarında başı çeker. Sendika liderlerimiz, kamu sözleşmelerinde geçen devirde Başbakan'ı bile muhatap almış ve büyük tavizler koparmıştır. Özel sektörde aynı tavizleri vermiş, ve daha sonra büyük tenkisata gidilmiştir. Umrum*

bu yıl aynı hatayı yapmazlar" beyanı ile en iyi şekilde ifade etmiştir. (Zonguldak direnişinin kendiliğindenliğine rağmen burjuvazide yarattığı tedirginlik unutulmamalı)

KİT Nedir?

Burada kısa adı KİT olan Kamu İktisadi Teşekkülleri hakkında bir takım bilgiler vermek yararlı olacaktır; KİT'ler kapitalizmin bunalım dönemlerinde sermayenin gücünün yetmediği veya karlılığı olmayan alanlar devletin bir girişimci olarak girerek kurduğu kurumlardır. KİT'lerin sermayesinin %51'inden fazlası devletin olduğu gibi devlet tekelci sermayeyle ortak kurumlarda oluşturur. Burjuvazinin ihtiyaç duyduğu hammadde, yarı-mamül türünden malları ucuz olarak sağlar. KİT'lerin toplam istihdamdaki oranı %3,59 dur. Bu oldukça düşük olmakla beraber kamu kesimi isdihdamının %20'sini karşılar. Bu istihdam içinde Ankara'da genel müdürlük personelinin sayısı çok fazladır. Bunun sebebi her gelen hükümetin KİT'leri arpalık gibi kullanması ve kendi adamlarını yerleştirmesidir. Örneğin; Özelleştirmenin bayraktarlığını yapan Özal ve partisinin iktidarı döneminde, KİT personeli sayısında önemli artışlar olmuştur. KİT personel rejiminde dikkati çeken diğer bir husus, eğitim düzeyi yüksek personelin istihdam edilmesidir. KİT'lerin toplam sanayideki istihdamı %15 dolayında olmakla beraber madencilik, enerji ulaştırma ve haberleşmede istihdamın yaklaşık yarısını oluşturmaktadır. Her ne kadar emperyalizmin uşakları KİT'lerin verimsiz, hantal kuruluşlar olduğunu iddia etseler de, işçi başına, 1979'da 1 liralık harcamaya karşılık 2 liralık üretim, 1985'de 1 liralık harcamaya karşılık 5 liralık üretim, 1989'da ise 1 liralık harcamaya karşılık 3,5 liralık üretim gerçekleşmiştir.

KİT'lerin bankacılıkta aldığı pay %54 iken ulaştırma ve haberleşmedede katma değerin %26'sını KİT'ler gerçekleştirmektedir. Diğer ilginç bir sonuç ise, KİT'lerin en çok Karadeniz bölgesinde (%28), daha sonra da Doğu ve Güneydoğu Anadoluda (%20) bulunmasıdır.

Özelleştirmenin hedefi.

KİT'lerin özelleştirilmesinde bugüne kadar izlenen yol borsa kanalıyla ya da blok halinde satıştır. Borsa kanalıyla yapılan satışlarda kârlılık oranları yüksek olan KİT'lere öncelik verilmiştir. Bu şekilde küçük yatırımcıya cazip bir ortam oluşturup, sanki sermayeyi tabana yayıyormuş gibi yaparak borsa spekülleasyonlarıyla bu kuruluşların tekellere transferi sağlanmıştır. Blok satışlara en canlı örnek ise çimento fabrikalarının Fransız tekeline pazarlanmasıdır.

Yeni hükümet özelleştirme konusunda çelişkiler içindedir. Başlangıçta Fransız usulü özelleştirmeyi gündeme getirirken, sonraları özelleştirmenin hızlı bir şekilde yapılacağı söylenmiştir. Ziraat ve Halk bankalarının dışındaki devlet bankalarının kısa sürede özelleştirileceği açıklanırken, İpragaz Fransız tekeline satılmıştır. Hükümet ortağı SHP içindeki karma ekonomi yanlısı bazı çevreler ise son günlerde bu konudaki rahatsızlıklarını açık şekilde dile getirir olmuşlardı. Hükümetin ilk günlerinde borsaya destek sözü verilmiş, ancak küçük tasarrufçuların borsanın geçen yıllarda yaşadığı çöküntülerden sonra borsaya pek rağbet etmemeleri sonucu oluşan krizden sonra olacakki, hükümet özelleştirmelerin borsa kanalıyla yapılmayacağını açıklamıştır. Seçim öncesi, ANAP'ı özelleştirmede başarısız kalmakla suçlayan bugünkü koalisyon ortakları, emperyalizme en iyi hizmeti verme gayreti içinde özelleştirmenin en hızlı şekilde yapılmasının formüllerinin arayışı içindedirler. Yeni çıkarılan emeklilik süresinin kısaltılması yönündeki çabaların yegane hedefi budur. Amaç Emekli olanların yerine yeni işçi almayarak (yada düşük ücretle işçi alarak) tekelci sermaye ve onların sırtını dayadığı emperyalist tekellerin işini kolaylaştırmaktır. Ayrıca işsizlik sigortası ve 2 yıllık sigortanın dünya bankası tarafında karşılanması bu tezgahın iç yüzünü gözler önüne seriyor. Sosyalistlerin bu konuda ne yapmaları gerektiği konusuna gelince; özelleştirmenin hedefinin doğrudan işçi sınıf olduğu ve geniş çapta işten çıkarmalar olacağını artık anlamayan kalmamıştır. Oluşacak işsizlik ortamında zaten örgütlülüğü pek olmayan işçi sınıfı daha düşük ücretlerle çalışmaya mahkum ediecek tekellerin yüksek kar oranlarına ulaşması sağlanacaktır.

Güncel örnek olarak verebileceğimiz İskoçya'da, yıllık 20 milyonton çelik üreten ve 20 bin kişinin çalıştığı, bir fabrika 1988'de özelleştirildi. Ancak fabrika 2 ay önce kapandı. Benzer durumların diğer ülkelerde de yaşandığı ve Türkiyede de özelleştime sonrası yaşanabileceğini gözardı etmemek lazım.

İş bununlada bitmeyecek, kamu harcamalarındaki kısıntılarla Eğitim, Sağlık, Ulaştırma gibi hizmet alanlarında da özelleştirmeler beraberinde gelecektir. Sosyalistlerin emperyalizmin dayattığı bu politikalara karşı koyması gerekir. Bu iş yapılırken kesinlikle devlet kapitalizmini savunma türünden bir tutum takınılmamalıdır. "Özel sektörün yapamadığını devlet yapar." felsefesiyle şekillenen devlet kapitalizmi, kapitalizmin başka bir şeklidir. Gerçekte bugün bile KİT'lerden ençok yararlananlar kapitalist tekellerdir. Bu açıdan özelleştirme ve devlet sektörü arasında niteliksel anlamda bir tercih yapılamaz. Her iki seçenekte, bir niteliğin iki değişik görünüş biçimidir. Aradaki fark biçimseldir. Özelleştirme konusunda ki tavır bu temel gerçeklere dayanmalıdır. Ancak Sosyalistler bir taktik olarak, emperyalistlerin yeni sömürü modelini boşa çıkarmak için de olsa özelletirmeye karşı mücadele etmelidirler.

ZONGULDAK Kozlu'DA GRİZU PATLAMASI:

SERMAYE MADENCİLERİ DİRİ DİRİ OCAĞA GÖMDÜ

Evet, sermaye yanlızca Kürtleri değil, aynı zamanda işçileri de katlediyor. 3 Mart akşamı Zonguldak-Kozlu kömür Ocağı'nda meydana gelen grizu patlaması, yaklaşık 230 işçinin ölümüne yol açtı. 82 işçinin cesedi ocaktan çıkarılabildi. 147 işçinin cesedi yanan maden ocağının içerisinde kaldı. Ocakların ağzı yangının sönmesini sağlamak amacıyla kapatıldı. Bilindiği gibi, Zonguldak'ta hemen hemen her yıl bir griuzu patlaması olmakta ve onlarca işçi bu patlamalarda can vermektedir.

Tüm uzmanlar Türkiyedeki maden ocaklarının çok ilkel sistem ve araçlarla işletildiğini belirtmektedirler. Bu ocaklar emek-yoğun çalışmayla işletilmektedir. Açılan galerilerin dayanakları çok eski, işçilerin kullandığı araçlar çok ilkeldir. (Örneğin, çıplak fenerler, kazmalar) Kozlu maden işçilerinde olduğu gibi, pek çok ocakta işçiler gaz maskesi takmadan çalışmaktadırlar. Belirtildiğine göre, Kozlu madencilerinde gaz maskeleri bulunsaydı, ölüm oranı %80 az olacaktı. Ancak Kozlu maden işçilerine gaz maskeleri patlamadan sonra dağıtıldı.

Bilgisayar, gaz düzeyinin çok yüksek olduğunu birkaç kez ikaz etmişsede, işçiler ocaktan çıkarılmamıştır. Bu basit bir ihmalden öte, gelenek halini almış bir uygulamadır. Çünkü işveren için işçiler değil, çıkarılan kömür önemlidir. Yeni Çeltekte de çöküntü tehlikesi olan ocaklara işçiler bilerek indirilmişlerdi. Kar hırsı, ihmaller, zayıf ve çürümüş temel yapıları, ilkel araç ve teknikler biraraya gelince böyle büyük katliamlar gerçekleşiyor. Katliam diyoruz çünkü, koşullar bilindiği halde düzeltilmiyor ve işçiler bu koşullarda çalışmaya zorlanıyor. Kısaca işçiler bilinçli bir şekilde ölüme sürükleniyor. Bunun adı elbette katliam olur

Daha önce madencilere yüksek ücret verildiğini iddia eden ve toplu sözleşme görüşmelerine müdahale ederek işçilere az ücret verilmesini sağlıyan Turgut Özal, katliamdan sonra yine sermayenin temsilcisi olduğunu gösterdi. O yine işçileri tehdit eden bir tarzla "Ocaklar kademeli olarak kapatılsın" diyordu. Bu birazda işçileri tehdit anlamı taşıyor. Şunu söylemek istiyor Özal; "Sakın sesinizi çıkarmayın yoksa işsiz kalırsınız." Nitekim 300'e yakın arkadaşları katledildiği halde işçilerden elle tutulur bir tepki gelmedi. Hükümet ise adeta dalga geçer gibi; "Ne gerekliyse yapılacaktır." şeklinde mesajlar yayımlıyor.

Gerçekte hükümet, devlete ait maden ocaklarının durumunu çok iyi biliyor. Fakat ne hükümet programında, ne de bütçesinde bu konuda bir politika tespit edilmemiştir. Bu bilmediklerinden değil yapmak istemediklerindendir. Dolayısı ile "ne gerekliyse yapılacaktır" lafı diğer vaadler gibi söylenip yapılmayacak bir vaaddir.

İşçiler; sermayenin kar hırsının kendilerini ne duruma soktuğunu artık görmeli, buna dur demek için sınıf örgütlenmesini geliştirip eylemlerini yükseltmelidirler. Bu noktada; Kürt ulusunun da aynı sermayedarlar tarafından katlediliğini tüm insani-ulusal haklarının çiğnendiğini de görmeli ve onlara dost ellerini uzamalıdırlar.

Kürt ezilenleri de; dostlarını düşmanlarını iyi belirlemeli ve buna uygun bir tarzda mücadelelerini yükseltmelidirler. Açıktır ki kaptalist sömürgecilere karşı işçi sınıfı ve Kürt ezilenleri aynı cephede yer almaktadırlar.

Madencilerin ve Kürtlerin Katili Sermayedir!

BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLARI BİRLEŞİN !

DERSİM İSYANI
(1937-1938)

Bu yıl Dersim isyanının 55. yıl dönümüdür.55 yıl önce,bütün dünyanın gözleri önünde,Dersimde on binlerce insan boğazlandı.Dersim isyanı yaklaşık iki yıl sürdü.Bu süre zarfında,Dersim halkı normal yaşamını bıraktı, dağlarda yaşadı,otlarla beslendi yada açlıktan öldü.Bu dönemde Dersim dağlarında kimsenin duymadığı ölüm çığlıkları yükseldi,Munzur suyu aylarca ceset ve kan taşıdı.Olanları dağlar, taşlar ve ağaçlardan başka duyan, gören olmadı.Şimdi biz 55 yıl sonra, o sahipsiz çığlıkların,dağlarda,taşlarda ve ağaçlarda kalan akslerini toplayıp sizlere sunmaya çalışıyoruz.Belki bu geç kalmış bir çabadır, ancak yinede o mazlum insanlara karşı yerine getirmemiz gereken görevdir.Ayrıca Dersim soykırımının hala güncel anlamı da vardır.Çünkü bu gün bile Kürdistanda katliamlar durmamıştır.Bu demektir ki; Dersim isyanını kavramak aynı zamanda bugünü kavramaktır.

Piro ZARÊK

İsyan Öncesi

1921 Koçgiri, 1925 Şeyh Said isyanlarının bastırılmasıyla Kürdistan'da hükümet otoritesine direnen tek yer olarak Dersim kalmıştı.

Dersim'in önemli bir kesiminde hükümetin otoritesi sökmüyordu. Dersimliler asker ve vergi vermiyorlardı. Vermeleri için bir neden de yoktu, çünkü devlet o güne kadar Dersim'e hiç birşey vermemiştir. Yaptığı tek şey bölgeye valiler, askerler göndermek olmuştur. Bu vali ve askerler ise, halka hizmet etmemişler daha çok, halkı devlete karşı eylem yapmaktan geri tutmaya, bunun içinde iç çatışmaları körüklemeye ve canlı tutmaya çalışmışlardır.

1926 yılında TC, Kürdistan'da kısmen de olsa bir istikrar sağlamıştı. Tek sorun Dersimdi. Bundan sonra hükümet önüne Dersim sorununun çözümlenmesini koymuştur. O dönemde iktidarın Kürdistan ve Dersim politikalarına dayanak yaptığı-Ki bugün hala TC'nin Kürdistan politikasının dayanağıdır-temel tez şudur:

"Misak-ı Milli sınırları içerisindeki herkes Türktür. Kürtler, özelliklede Dersim'li alevi Kürtler dağlı Türktür. Aksini söyleyen ve isteyen varsa zorla yola getirilmelidir."

Bu tezin aksine, Dersimliler; Kürt olduklarını,Türkler'den farklı kültür ve yaşam biçimine sahip olduklarını biliyorlardı. Onlar bu bilinçle kendi yurtlarında özgürce yaşamak istiyorlardı.Bu bilincin ifadesi olarak,daha 1920 yılında bağımsız bir Kürdistan talebini ileri sürmüşlerdir. 1920 yılında Batı Dersim aşiretleri adına BMM'ne gönderilen telgraf şöyledir.

"Elaziz vilayeti vasıtasıyla
Ankara Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Sevre muahedesi mucibince Diyarbekir, Elaziz, Van ve Bitlis vilayetlerinde müstakil bir Kürdistan teşekkül etmesi lazım geliyor, bınaenaleh bu teşkil edilmelidir, aksi taktirde bu hakkı silah kuvvetiyle almaya mecbur kalacağımızı beyan eyleriz.
25 Teşrin Sani 1336 (Garbi Dersim aşair ruesası)"
(V.Dr.N.Dersimi-Kürdistan Tarihinde Dersim-s.129)

Dersim aşiretleri bu telgrafta kısaca; Sevr antlaşmasına göre, Diyarbakır, Elazığ, Van, Bitlis illerinde(ki bu sınırlar K.Kürdistanın ünemli bir kesmini kapsıyor.) bağımsız bir Kürdistan kurulması

gerektiğini, bunun zaman geçirilmeden sağlanmasını, sağlanmazsa kendilerinin bunu silah zoruyla sağlayacaklarını belirtiyorlar. Bu istemler tamamiyle ulusal istemlerdir ve o dönemde dünya tarafından meşru görülmüşlerdir. Ancak TC bu hakları tanımaya yanaşmamıştır.Bununla birlikte bu politikasını önceleri gizlemiş,Kürt istemlerine sıcak bakıyormuş izlenimi vermiştir. Gerçekte ise ulusal istemleri boğmak için uygun zamanı yaratmaya çalışmıştır.

İşte Dersimle TC'nin çelişkisi burada yatmaktadır.Çelişkinin bir yanında ulusal haklarını savunanlar,diğer yanda hegomonya peşinde koşanlar yer almaktadır.

TC, Dersim'e yönelik ilk faliyetine 1926'da başladı.Bu tarihlerde Diyarbakır valisi Ali Cemal, Dersim sorunuyla ilgilenmeye başlar. Ali Cemal Dersime gelerek Seit Rıza, diğer Seitler ve ağalarla görüşür, bu görüşmede Dersim'in ileri gelenlerine; *"Kendisinin ve Atatürk'ün alevi olduğunu, Dersimlilere büyük saygı duyduğunu, Erzincan, Elazığ bölgelerinde terk edilmiş Ermeni arazilerini Dersimlilere verdireceğini, Dersim de okullar açarak; Alevi geleneklerine uygun eğitim yaptıracağını ve Koçgililer hakkında genel af çıkaracağını."* bildirir. (*V.Dr. M.Nuri Dersimi*--Age- s. 191)

Dersim Isyanının Önderi Seyit RIZA

Ali Cemal bunlara karşılık ; Seyit Rıza, Alişer ve N.Dersimi'nin hemen Dersim dışına çıkmalarını istiyordu.TC'nin Ali Cemal aracılığıyla yapmak istediği şudur: Şefkat göstererek Dersimlileri ulusal istemlerden vazgeçirmek, böylece Dersim'i potansiyel bir tehlike olmaktan çıkarmak.

Ali Cemal işe; kendisi ve M.Kemal'in alevi olduğu söylentisini yayarak başlar. Buna iki nedenle ihtiyaç duyulmuştur. Birincisi; Dersimlilere yaklaşım ve onların güvenini sağlamak, ikincisi; Dersimdeki ulusal hareketin diğer bölgelerdeki Şafi Kürtlerle birleşmesini engellemek. Ali Cemal alevilik maskesini kullanarak Dersimliler arasında çalışmalar yürütüyor,bu yola bazı aşiret reislerini kendisine inandırıp devlet saflarına çekiyor, dolayısı ile Dersim'i bölüyordu. Aynı zamanda sürekli olarak; Alevi Kürtlerle, Şafi Kürtlerin düşman olduğunun propagandasını yapıyor, böylece de Dersim'i Kürdistan'ın diğer bölgelerinden izole etmeye çalışıyordu. O günkü feodal yapı buna çok uygun olduğundan istenilen sonuçta alınmıştır.

Daha önce Ali Cemal'in Seyit Rıza, Alişer ve N.Desiminin(Dersimliler, V.Dr.Nuri Dersimi'ye Baytar Nuri diye hitap ederlerdi.) Dersim'in dışına çıkmalarını istediğini belirtmiştik. İşte o dönemde Baytar Nuri Ali Cemal'e : *"Eğer Şeyh Said isyanından sonra batıya sürülmüş Kürtler geri dönerlerse Seyit Rıza'da, diğer önderler de Dersim dışına çıkacaklardır."* der. Ali Cemal karşılık olarak; *"Dersimliler alevidirler, diğer Kürtlerle ne gibi alakaları vardır?"* sorusunu sorar. Bunun üzerine,

N.Dersimi;"*Dersimliler Dini ve mezhebi geleneklerinden çok ulusal ve ırki gelenekle bağlıdırlar*" der. *(N.Dersimi-Age. s. 195)*

Bu konuşma; TC'nin ve Ali Cemal'in o günkü siyaseti konusunda söylediklerimizi belgeler niteliktedir.

1927 yılında Ovacığın Koçan aşireti ulusal istemleri militanca savunan durumdadır. Bu aşiret aynı zamanda Seyit Rıza'nın müttefiğidir. Seyit Rıza'yı Dersim'i terk etmeye ikna edemeyen Ali Cemal, bu kez Dersim'in ulusal güçlerini bölmek ve parça parça imha etmek siyasetini izler. Bunun için ilk hedef olarak Koçan aşiretini seçer.1927 yılında Koçan aşiretine karşı bir bastırma hareketi düzenlenir. Bu hareketten önce Ali Cemal bir kısım aşiret reisini Munzur gözelerinde toplar ve onlardan *"Eşkiyalık yaparak Dersim'i asi diye gösteren"* Koçan aşiretine karşı yapılacak hareketi desteklemelerini ister. Bazı aşiretler bunu gönülsüzce kabul eder. Ancak yinede gizliden gizliye Koçan aşiretini desteklerler. Bu durumda Koçan aşiretine karşı yapılan hareket başarısızlıkla sonuçlanır. Bu başarısızlıkla birlikte TC'nin şefkat operasyonu sonuçsuz kalır. Ali Cemal görevden alınır. Bundan sonra yeni bir strateji benimsenir. Bu strateji ***"Dersim'in askeri zorla imha edilmesi"*** ne dayanıyordu. Bu amaçla daha organize yapılar oluşturulur. 1928 yılında Diyarbakır'da 1. Genel müfettişlik (Bugünkü Bölge Valiliği) Elazığ'da da Bölge Müfettişliği oluşturulur. Bu düzenlemelerle birlikte Elaziz valiliğine, kendisine Dersim'in Fatihi ünvanını layık gören **Deli Fahri** atanır. Aynı süreçte halk arasında daha sistemli milis örgütlenmesine gidilmiş, kararsız ve tarafsız durumda bulunan aşiretler, kısmi bazı askeri harekatlarla sindirilmeye ve devlet saflarına çekilmeye zorlanmışlardır. Bu dönemde göze batan Pülümür aşiretleri üzerine, bir askeri harekat düzenlemiştir. Harekatın nedeni şuydu: 1930 yılında Ağrı'da, İhsan Nuri Paşa önderliğindeki Kürt isyanı en şiddetli dönemindedir. Bu durumda, Baytar Nuri ve Seyit Rıza Kürt isyanını desteklemek için eylem kararı alırlar. Seyit Rıza ve bazı Pülümür aşiretleri Erzincan, Erzurum arasındaki Türk kuvvetlerine saldırırlar. Bunun üzerine Ağrı'ya gönderilen 9. Piyade taburu tekrar Erzincan'a geri çağrılır. Genel Kurmay Başkanı Fevzi Çakmak'ta bölgeye gelir, incelemelerde bulunur ve bir rapor hazırlar. Bu rapor o dönemin çelişkilerinin anlaşılmasını sağlayacak somut bir delilidir. Raporun bir yerinde şu görüşler dile getiriliyor.

"2. *Erzincan merkez ilçesinde 10.000 Kürt vardır. Bunlar Alevilikten faydalanarak mevcut Türk köylerini Kürtleştirmeye ve Kürt dilini yaymaya çalışmaktadırlar. Birkaç sene sonra Kürtlüğün bütün Erzincan'ı istila edeceğinden endişe edilebilir. Örfen Türk, fakat Alevi olan birçok Türk köyleri Aleviliğin Kürtlüğü ifade ettiği zihniyeti ile ana lisanlarını terk ederek Kürtçe konuşmaktadırlar. Bu işe önayak olan, her şekavete yataklık eden Rusaray, Mitini, Şıncığı, Kürtkendi, Kelarik köylerinin esaslı bir şekilde kayda tabi tutularak bunlardan gerekenlerin Trakya'ya nakil ve bu bölgedeki bazı reislerin il merkezinde ikamet ettirilerek emniyete alınmaları gerekmektedir. Türk olan Alevi köylerinin Kürtçe konuşmalarına ve Türk dilinin bütün bölgeye yayılması için esaslı tedbirler almaya ihtiyaç vardır."(Kur.Alb.Reşat Hallı-TC'de Ayaklanmalar)*

Rapor çok öğreticidir. Özellikle bugün Kürtlüğünü inkar eden; Erzincanlı ve Dersimli Aleviler için çok öğreticidir. Bu rapor üzerine Pülümür'e bir askeri harekat düzenlenmiş,ancak bu harekat başarılı olmamıştır. Fakat Deli Fahri bu harekatla diğer aşiretlere göz dağı verir ve bir kısım aşireti de sindirmeyi başarır. Dersim'de bu durum 1936'lara kadar kısmen çatışma, kısmen sükunet şeklinde devam eder.

DERSİM FERMANI (1937)

Çoktan beridir TC'yi uğraştıran, ancak araya Ağrı İsyanının girmesi ile üzerine gidilmeyen Dersim'e nihayet sıra gelmişti. TC'nin sabrı kalmamıştı. Çünkü dünya bir savaşa doğru gidiyordu ve TC hala iç istikrarı sağlayamamıştı. Start'ı M.Kemal verir. 1936'da TBMM açılışında yaptığı konuşmada şöyle diyordu.

«İç işlerimizden en önemli bir mesele varsa o da Dersim meselesidir. İçte bulunan işbu yarayı, bu korkunç çıbanı, ortadan temizleyip koparmak ve kökünden kesmek işi her ne pahasına olursa olsun yapılmalı ve bu hususta en acil kararların alınması için, hükümete tam ve geniş yetkiler verilmelidir». (N.Dersimi-Age.S. 259.)

Niyahet o güne kadar gizlenen emeller açıkça söylenmeye başlanmıştır.Yukardaki sözlerden anlaşıldığı gibi M.Kemal, Dersimi "kökünden kesilip atılması gereken bir ur" olarak görüyor.Bunun fiiliyatta ne anlama geldiğini ilerde göreceğiz.

Bu Start'la birlikte «**Dersim valiliği**» adıyla bir idare örgütü kuruluyor, **General Abdullah Alpdoğan** da bu valiliğe tayin ediliyordu. Vali'ye olağanüstü yetkiler verilmiş, Dersimle ilgili yürütme ve yargı tamamen bu valiye bırakılmıştır. Açıktır ki bu; tam bir savaş yetkisidir. Yapılan da bir savaş ilanıdır. General Alpdoğan ilk iş olarak Dersim'in adını değiştirir ve **"Tunç eli"** yapar. Daha sonra, Amutka, Burnak, Pulur, Karaoğlan, Ma-

mikan, Deşt'te yeni karakollar yaptırır. Bu şekilde askeri harekat için gerekli alt yapıyı oluşturur.

Aynı zamanda Kurmay Binbaşı Şevket'i istihbarat faaliyeti için Dersim'e gönderir.Ajan Şevket, Dersim'de iyi bir ajan-milis orgütü yaratır. Bu ajanların en ünlüsü Seyit Rıza'nın yeğeni Rehber'dir. Rehber'in Seyit Rıza'yla, ağalık ve bazı toprak meseleleri vardır, bu nedenle ikisi arasında sürekli bir düşmanlık oluşmuştur. Binbaşı Şevket'te bu durumdan yararlanıp parayla Rehber'i satın almış ve ondan çok yararlanmıştır.

Teknik alt yapı oluşturuyduktan ve gerekli tahkimat yapıldıktan sonra **Dersim Ferman** çıkartılır,karar şöyledir:

"1937 Yılında Yapılan Tunceli Tenkil Harekatına Dair Bakanlar Kurulu Kararı Gayet Gizldir..Karar -Başvekalet Karar Müdürlüğü

Son günlerde Tunceli'de meydana gelen olaylara dair raporlar 5.5.1937 tarihinde Atatürk'ün ve Mareşal'ın huzurları ile tetkik ve mütalaa edilerek aşağıdaki sonuca varılmıştır:

1. Toplanan kuvvetlerle Nazimiye, Keçizeken (Aşağı Bor), Sin, Karaoğlan hattına kadar, şedit ve müessir bir taarruz hareketi ile varıla-caktır.

2. Bu defa isyan etmiş olan mıntıkadaki halk toplanıp başka yere nakil olunacaktır. Ve bu toplanma ameliyesi de köylere baskın edilerek hem silah toplanacak, hem bu suretle elde edilenler nakledilecektir. Şimdilik (2000) kişinin nakli tertibatı hükümetçe ele alınmıştır.

Kısaca:Sadece taarruz hareketiyle ilerlemekle iktifa ettikçe isyan ocakları daima olarak yerinde bırakılmış olur. Bunun içindir ki, silah kullanmış olanları ve kullananları yerinde ve sonuna kadar zarar veremeycek hale getirmek, köyleri kamilen tahrip etmek ve aileleri uzaklaştırmak lüzumlu görülmüştür.

Not: Malatya'dan ve Ankara'dan gönderilen kuvvetlerin cepheye vasıl olmaları ve cephedeki kuvvetlerin ufak tefek talimleri ve istirahatları ve bundan başka Diyarbakır'dan gelecek taburun tavizifi, bütün bunlar düşünülerek bir hafta sonra yani 12 mayısta ileri harekete başlanabileceği anlaşılmaktadır.

Not: Paraya acımaksızın içlerinden çok adam kazanıp kullanmaya çalışmak lazımdır."

(Kur.Alb.Reşat Hallı-Age)

Başbakanlık'ça orduya ve diğer memurlara gönderilen bu Ferman; M.Kemal, Fevzi Çakmak ve o zaman başbakan olan İsmet İnönü'nün imzasını taşıyor.Karar resmi bir savaş ilanıdır. Özellikle altını çizdiğimiz satırlar incelenirse, bu savaşında bir imha savaşı olduğu görülür.Kararın yayınlanmasıyla birlikte Dersim savaşı da başlamıştır. 1937 baharıyla birlikte Dersim'de Türk askeri faaliyeti hızlanmış ve yer yer çatışmalar başlamıştır. Yusufan aşireti üzerine silah toplamak

Büyük Kürt Aydını Alişer ve Eşi Zarife Hanım

bahanesiyle giden bir askeri müfreze Kürt kızlarına sarkıntılık edince, Kürt savaşçıları askeri müfrezeye saldırarak geri püskürtmüşlerdir.

Kürt askerleri Seyit Rıza ve Alişer'in komutasındaydı. Ancak savaş planlarını Alişer hazırlıyordu. Alişer'in karargahı **Ağdat**, Seyit Rıza'nın karargahı ise **Halvori Vank**'tır. Ayrıca; Alişer ve eşi Zarife hanım Tujik dağı eteğindeki bir mağarayı özel ikametgahları olarak kullanıyorlardı.

Türk hükümeti, Diyarbakır kolordusunu da Yusufan aşireti üzerine sürmüştür. Baxtiyar aşiretinin de katılmasıy-la genişleyen savaş, Yukarı Abbasan, Karabal, Haydaran, Demanan aşiretlerinin katılmasıyla iyice şiddetlenmiştir. Diğer aşiretlerin önemli bir kesimi tarafsız kalmıştır.Saldırıya geçen Kürt kuvvetleri, Türk askerlerini Hozat'a kadar geriye püskürtmüşlerdir. Bununla birlikte savaşın ağırlık merkezi Seyit Rıza'nın bulunduğu cephe olmuştur.

Diyarbakırdaki 7. Kolorduya bağlı uçak filosu Elazığ'a getirilmiş oradanda Dersim üzerine hava bombardımanları gerçekleştirilmiştir. Bu bombardımanlarla bölgeye zehirli gazlar atılmış, bir çok köy yerle bir edilmiştir. Bilindiği gibi bu saldırılara M.Kemal'in manevi kızı da katılmıştır.

Büyük Kürt aydını V.Dr.N.Dersimi

Bu sırada Seyit Rıza'-nın kardeşinin oğlu Rehber, Pıxami köyünde tarafsızlığını ilan eder. Daha sonrada Türk askerlerinden gizli kaçtığı imajını yaratarak önce Baxtiyar aşiretiyle birleşir, sonra bizzat savaşa katılır. Ancak bu bir tuzaktır, o, gerçekte bir Türk casusudur. Rehber daha sonra Seyit Rıza ile barışır, Alişer de dahil tüm savaşçıların güvenini kazanmayı başarır. Gerçekte Rehberin tek amacı; savaş planlarını öğrenip Türk askerlerine bildirmek ve savaşın esas komutanı Alişer'i imha etmektir. Türkler onu bu görevle Kürt cephesine sokmuşlardır.

Çatışmalar gittikçe bir cephe savaşı görünümü almış ve her iki tarafın kayıpları da artmıştır. Bu koşullarda Seyit Rıza, dünyanın bu savaşa müdahale etmesini sağlamak için Alişer'i yurt dışına göndermeye karar verir. Bu kararı duyan Rehber, Alişer'i yurtdışına çıkmadan imha etmek amacıyla bir plan hazırlar. Alişer'in yurtdışına çıkmasından bir gün önce onu ziyaret eder. Alişer'in Tujik dağı eteğinde bir mağarada eşiyle birlikte yaşadığını daha önce belirtmiştik. İşte Rehber, sekiz silahlı arkadaşıyla bu mağaraya gider. Alişer'e yemek ve dinlenmek için geldiğini söyler. Alişer ve eşi Zarife hanım yemek hazarlamakla meşgulken, Rehber ansızın Alişer'e ateş açar ve onu şehit eder. Bu sırada Zarife hanım da karşı ateş açar ancak kurşun Rehbere değil yanındakine isabet eder. Rehber haini Zarife hanıma da ateş açar ve onuda şehit eder.

Rehber daha sonra Alişer'in ve Zarife hanımın başlarını kesip torbalara doldurur.Ve bunları bizzat götürüp Elazığ'da General Alpdoğan'a teslim eder Karşılığında yüklü paralar alır. Elazığ'da ki Türkler bile bu olaydan tiksinti duymuşlardır. Kürtler ise; büyük Kürt önderi Alişer'in yitirilmesiyle çok büyük bir moral çöküntüsüne düşmüşlerdir. Aynı zamanda Rehber'in hainliği halk arasında, hem Rehber'e hemde onun patronları olan Türk paşalarına karşı büyük bir nefret uyandırmıştır. Ne yazık ki; Türk hükümeti bu gibi çok sinsi ve acımasız politikalarla Dersimlileri ve diğer Kürtleri biribirlerine kırdırmış ve imha ettirmiştir. Türk hükümetinin Dersimde nasıl bir siyaset izlediğini ve hangi yöntemleri kullandığını anlamak isteyenler varsa işte yukarda açıkladığımız Rehber örneğini okusunlar.

Ne yazık ki buna benzer bir olayda Baxtiyar aşireti ve Kürt halkının büyük bir savaşçısı Şahin

Ağanın başına gelir. TC direnişi kırmak için öncelikle direniş önderlerini yok etmeye çalışmıştır. Bu işte de özellikle satın aldığı Kürtleri kullanmıştır. O dönemde toplumsal koşullar, satın alınmaya müsait bir çok insan yarattığından, TC bu imha politikasını başarıyla yürütmüştür.

Şahin Ağa anne'den kardeş olduğu Pırço'nun oğlu Hıdır tarafından bir gece uykudayken şehit edilir. Kardeşinin başını kesen Hain Hıdır, Şahin'in başını Hozat'a götürüp Türk askerlerine teslim eder. Ancak bu hain Hozat'tan döndüğünde Şahin'in arkadaşları tarafından yolda öldürülmüştür. Baxtiyar aşireti önderini yitirmesiyle dağılmış ve aşiretin bölgesi işgal edilmiştir. Sağ kalan aşiret mensupları Seyit Rıza'ya sığınmışlardır.

Seyit Rıza Koçan aşireti bölgesinde Uzun Meşe bölgesinde bulunduğu sırada, Türk askerleri buraya şiddetli bir saldırı düzenlemiş ve bu bölgeyi kuşatma altına almışlardır. Saldırıda uçaklar ve toplar da kullanılmıştır. Bu güçlü kuşatmaya rağmen; Seyit Rıza bir yarma hareketiyle bu kuşatmayı kırmış ve Ovacık'a doğru çekilmiştir. Ancak saldırı çok kayıba neden olmuş, bin'e yakın Kürt savaşçısı **"Kozluca Muharebesi"** denilen bu çatışmada şehit düşmüştür. Seyit Rıza'nın küçük karısı Besi bile bu çatışmada şehit olmuştur.

Erzincan Valisi, Munzur Dağlarına çekilen Seyit Rıza'ya haber göndererek, Kürt isteklerinin kabul edileceğini ve şimdiden ateşkes yaptıklarını, görüşmeler için kendisinin Erzincan'a gelmesi gerektiğini bildirir. Bu sırada kışın yaklaşması nedeniyle çatışmalar durmuştur.

Bunun üzerine Seyit Rıza Erzincan'a gitmiş ve **10 Eylül 1937**'de yanındakilerle birlikte tutuklanmış, **15 Kasım 1937** tarihinde Elazığ'da 11 arkadaşıyla birlikte Buğday meydanında şafakla birlikte idam edilmiştir.

Seyit Rıza'nın idam edilmesiyle Dersim'deki Kürt ulusal hareketi esas olarak yenilmiştir. Ancak bölgede hala küçük gruplar halinde savaşçılar kalmışlardır. Fakat bunların sayısı fazla değildir.

Buna rağmen Türk hükümeti 12 Haziran 1938'de yeni bir "temizlik" ve imha hareketi başlatır.

DERSİM SOYKIRIM HAREKATI
(12 Haziran - 16 Eylül 1938)

1938 ilkbahar'ından itibaren, Türk ordusu, Dersim'e yığınak yapar, yeni köprü, yol ve karakollar inşa eder. 21 Mart 1938 tarihinde Genel Kurmay Başkanı Fevzi Çakmak askeri birliklere şu emri gönderir ***"1. Bu yıl Haziran'dan itibaren Tunceli'de geri kalan tenkil (bastırma) ve silah toplama harekatı yapılması hükümetçe karar altına alınmıştır."*** *(Kur. Alb. Reşat Hall - Age)*

Bu harekat dış dünyaya **"manevra"** şeklinde yansıtılır. Gerçekte yapılan bir "temizlik" harekatı, bir soykırım harekatıdır. Bu harekatın amacı "Dersimde bir tek canlı bırakmamaktır." Öyleki; bir daha Dersim'de isyan olmasın, bir daha Kürt kelimesi duyulmasın.Soykırım harekatı fiilen daha önce başladığı halde,ağırlıklı olarak 12 Haziran'da çok büyük bir askeri güçle başlar.Harekat adeta bir kasırga gibi önüne gelen her şeyi yakıp yıkar.Türk askerleri işgal ettikleri bölgelerdeki halkı imha etmişler, köyleri, tarlaları yakmış ve yıkmışlardır. Bunu bizzat Türk askeri kaynakları itiraf etmektedir. Örneğin; Kur. Alb. Reşat Hallı "TC 'de Ayaklanmalar (1924-1938)" adlı kitabında, Dersim'de 1938'de yapılan harekatların sonuçlarını şöyle anlatıyor:

"Toplanma bölgesine yürüyüş halinde bulunan 8. Kolordu birliklerinden de; 12 nci Tümen, 12 Ağustostan beri yasak bölge içinde ve dışında yaptığı arama ve taramada yer yer birçok haydutları imha etmiş olmakla beraber son direnen 170 kişişi daha imha etmiş ve o bölgedeki köy ve tarlaları yakmıştır.

15 nci Tümen de, aynı şekilde bölgesindeki birçok köylerde yaptığı arama sonunda 150 haydudu daha imha etmiş, köy ve tarlaları yakmıştı. Bu arada 63 ncü Alay ile Seyyar Jandarma Alayı ve son olarak 6-7 köy daha aradı ve bu köyleri de yaktı..."

Bu iki küçük örnekte verilen rakamlar kayıpların çok az bir kısmını yansıtıyor. Dağlarda vurulan insanların, evlerde gaz dökülüp yakılan, uçurumlardan atılan, nehirlerde boğulan, süngülerle delik deşik edilen, elleri, başları kesilen insanların hesabını kim tutacak. Katiller öldürdükleri insanların gerçek sayısını verirler mi?

1927 Türk nüfus sayımına göre, sadece şu anda Tunceli denilen bölgenin (O dönemde, Hozat, Pertek, Çarsancak, Mazgirt, Ovacık, Nazmiye ve Çemişgezeğ'i kapsar) o zamanki nüfusu 270 bindir. Bu rakamın 1938'de (yani 11 yıl sonra) 400 bine yakın olması gerekir. Bu 400 bin kişinin 200 bininin isyan bölgesinde yaşadığını düşünürsek,en iyi ihtimalle bunların yarısının katledildiği kesindir. O halde Dersim İsyanında yaklaşık olarak 100 bin insanın katledildigini rahatlıkla söyleyebiliriz.

Anlatılması güç olan pek çok olayla dolu olan bu harekat 16 Eylül 1938 tarihinde sona erer.Bu sürecin anlatımını ileriki yazılarımızda yaşayanların tanıklığına dayanarak sürdüreceğimizi belirterek burada bitiriyoruz.

TARİHİMİZİ NEDEN VE NASIL ÖĞRENMELİYİZ

Burjuva tarihçileri, tarihi çoğunlukla kahramanlık hikayeleri dizisi olarak yazarlar. Bu tarihçiler, tarihi oluşturan dinamikleri görmezler (daha doğrusu görmemezlikten gelirler),haklıyı haksızı, ilericiyi-gericiyi ayıramazlar. Çünkü bu onların dayandığı sınıfın yararına değildir.

Tarihin gerçeğini bilmesi gerekenler ve bunlardan ders çıkarması gerekenler ezilenlerdir. Çünkü onların; tarihin getirdiği kölelikten ve ezilmişlikten kurtulmak diye bir sorunları vardır. Nitekim tarihe bilimsel yaklaşımı, proletaryanın ve diğer ezilenlerin dostu olan aydınlar geliştirmişlerdir.

Marx ve Engels'in bu alandaki çalışmaları TARİHSEL MATERYALAZİM formülasyonuyla en üst seviyeye ulaşmıştır.Tarihsel Materyalizm, idealist-burjuva tarih anlayışına karşı bilimsel tarih anlayışını temsil etmiştir.

Biz Kürtlerin tarihi, belkide dünya tarihinin en kanlı, en fırtınalı ve en kompleks tarihidir.Hem tarihimizin bu karmaşıklığı, hemde bu alanda bizzat Kürtlerin gerekli çabaları göstermemesi, düşmanlarımızın tarihimizi kolaylıkla çarpıtmalarını sağlamış ve ulusumuz adeta "geçmişi olmayan, ne idüğü belirsiz insanlar" durumuna düşürül-müştür.

İşte bu çetin durumdan çabuk ve değerlerimizi kazanmış şekilde çıkmak için, dört elle TARİHSEL MATERYALİZME, bilime sarılmak zorundayız. Diğer uluslarla aramızdaki mesafeyi kapatmakta bize yardım edecek tek şey bilimdir, bilimsel dünya görüşüdür.

Kısaca : Kürdistan'ın ezilenleri, kölelikten kurtulmak istiyorlarsa, dünden daha iyi, daha mutlu yaşamak istiyorlarsa, tarihlerini gerçekçi bir yaklaşımla öğrenmek zorundadırlar.

Peki tarihimizi nasıl doğru bir şekilde öğrenebiliriz?Bu sorunun cevabını da Tarihsel Materyalizmde bulabiliriz.

Tarihimize nasıl yaklaşmalıyız?

* Tarihsel materyalist anlayışa göre; Toplumsal yaşamın niteliğini belirleyen, maddi yaşama araçlarının üretim biçimidir. Bu üretim biçimi üretim ilişkileri ve üretici güçlerce oluşturulur.

Üretim ilişkileri; üretim ve toplumsal yaşamın diğer alanlarında insanlar arası ilişkileri yansıtırlar. Bu ilişki kişisel ilişki boyutunu aşmış; ekonomik ve sosyal olarak kategorileşmiş gruplar, yani sınıflar arasındaki ilişki şeklini almıştır.

O halde Tarih sosyal olayların tarihi ise, sosyal olayların kaynağında da sınıf mücadelesi yatar. Sınıf mücadelesi de var olan ekonomik yapıdan doğar.Dolayısıyla tarihi anlamak için öncelikle ekonomik-sosyal yapıyı tahlil etmek gerekir

*Tarihsel materyalizm olayları, gerçekleştikleri zaman ve şartlar içinde ele alır, olayların tarihini de değişen koşullara göre belirler.

*Tarihsel materyalizme göre; toplumsal yaşam hareket ve değişim içindedir. O, tarihi de durağan yada aynen tekrar eden "tekerürler" dizisi olarak görmez. Ona göre toplumsal yaşam basitten karmaşığa doğru, sıçramalı, zikzaklı ve patlamalı bir gelişim gösterir.

*Tarihsel materyalizme göre; toplumun gelişimini sağlayan temel güç, o toplumun öz çelişkileridir. Ancak tüm şeyler birbirine bağlı olduğu gibi tarihsel süreçler, ve günümüz toplumları da biri birine bağlıdırlar ve biri birinin gelişimi üzerinde etkide bulunurlar. O halde bir toplumsal olay,iç-dış,evrensel-özgül bileşenleriyle ele alınmalıdır.

Bu temel ilkeleri tarihimize nasıl uygulayabiliriz?

En başta şunu söyleyebiliriz: Kürt tarihi yada Dersim tarihi dediğimizde, bu tarihi süreçlerin aynı zamanda sınıfların mücadelesini yansıttığını kabul etmek durumundayız. Ayrıca; ne Dersim, ne Şeyh Said, nede Koçgiri isyanları tek başına önderliğin faaliyeti olarak ele alınamaz. Mutlaka bu isyanlara kaynaklık etmiş sosyal-ekonomik-siyasal ve ideolojik faktörler vardır ve bu faktörler de insanları tek tek değil, sınıf olarak toplumsal harekete sokar.

Kürtler uzun süre feodal toplum içerisinde yaşamışlardır. Feodal toplumda başlıca iki sınıf bulunur; feodal toprak ağaları egemen sınıftır ve köylülük ise emekçi yani ezilen sınıftır. Feodal bey sahip olduğu siyasi-askeri güç ve otorite aracılığı ile köylünün artı-ürününe el koyar. 1970'li yıllara kadar Kuzey Kürdistan bu sınıfsal ilişkileri yaşamıştır. Kimi zaman ağaların zulmü sömürgecilerin zulmünü geride bırakmıştır.

O halde; Kürdistan yada Dersim tarihi denildiği zaman o tarihin içinde ezilen Kürt köylüsünün Kürt ağalarına karşı mücadelesini de görmek zorundayız. Dolayısı ile biz sosyalistler, Kürdistan tarihini olduğu gibi, bütün yönleriyle ortaya koymalıyız. Ancak bir bütün olarak onu savunmamalıyız, sahiplenmemeliyiz. Biz o tarih içinde sömürgecilerin, ağaların tutumunu ezilenlerin tutumundan ve eyleminden ayrı tutar ve mahkum ederiz. Haklının, ezilenin yanında yer alırız.

Bu konuda Resmi Türk tarihi gayet öğreticidir:

Türk tarihçileri, İstanbul'un Fethi'ni, Osmanlı

ordularının Viyana önlerine, Mısır'a, Yemen'e ve Kürdistan'a yaptığı akınları kahramanlık hatta medeniyetin zaferi olarak gösterirler. Halbuki bir ülkeyi işgal etmenin, bir halkı boyunduruk altına almanın ve savaşlarda binlerce insanı kılıçtan geçirmenin insani değerlerle bir ilgisi varmıdır?Bunun dışında, padişahlar döneminde Türk ezilenleri de yokmuydu? Elbette vardı. Ve bu ezilenlerin yapılan fetih ve talanlardan hiç bir çıkarı olmamıştır. Dolayısı ile Türk sosyalistlerinin ve emekçilerinin burjuva tarihçileri gibi Osmanlı'ların akınlarını savunması ne kadar yanlışsa, bizimde eski Kürt ağların, beylerin ve krallarının bu tür faaliyetlerini sahiplenmemiz aynı derecede yanlıştır.

Eski Yunanistan'da hırsızlık kutsal bir iş olarak görülürdü. Şimdi ise hırsızlık ayıp olarak görülüyor. Ancak gidip bir ülkeyi talan etmek, soygunculuk hatta açık bir hırsızlık değilmidir? Tamamen aynı anlama gelir. Ancak hırsızlığın bu türü hala meşru görülüyor.Demek ki tarih alanında insanların bir kesimi hala eski Yunanistan düzeyindedir.Biz Kürtler bu düzeye inmemeliyiz,çağdaş tarihin normlarını kendimize esas almalıyız.

Bu gün çağdaş ulusların çoğu kendi tarihlerinin savaşları, fetihleri, kralları ile değil, bilim adamları, sanatçıları, emekçileri ile kısaca toplumsal ilerlemeye olan katkıları ile övünüyorlar. İşte bizim de yapmamız gereken budur. Tarihimizin ilerici ve gerici eylemlerini, haklı-haksız uygulamalarını ayırt etmek ve ilerici-haklı yanlarını sahiplenip geliştirmek zorundayız.

Tarihimize yaklaşırken bilimsel yöntem gereği olayları somut delillerle, zamanı ve koşulları içerisinde tespit etmek zorundayız. Tarih araştırmaları açısından belge, döküman ve arkeolojik bulguların büyük önemi vardır. Bu alanda Kürt tarihçilerinin önünde uzun ve çetin bir süreç vardır. Çünkü bu alana yeni yeni adım atılıyor ve engeller çoktur.

Bu konuda objektif bir tavır almak hayati önem taşır. Bilindiği üzere tarihçilerin büyük bölümü duygusal veya ideolojik bir takım etkileşimler nedeniyle kendi uluslarının tarihini abartırlar, hep en köklü kaynakları ve en eski uygarlıkları uluslarına mal etme çabasına girerler. Bu her ne kadar belli bir süre insanları cezb ediyorsa da bilimin gelişimiyle hızla etkisini kaybeder.

O halde bizim tarihçilerimiz azami derecede objektif olmalı, mesnetsiz ve boş teorilerle uğraşmamalıdırlar. Bilinmelidir ki; bize sadece gerçekler fayda sağlar.

DERSİM İSYANI'NIN NİTELİĞİ

Yukarda belirttiğimiz gerçekler ışığında Dersim İsyanı'nın bir değerlendirmesini yapmak istiyoruz. Bunun için öncelikle 1900'lü yılların ilk yarısında Dersim'in sınırlarını,sahip olduğu sosyo-ekonomik yapıyı, dolayısı ile sınıfları belirlemeye çalışacağız.

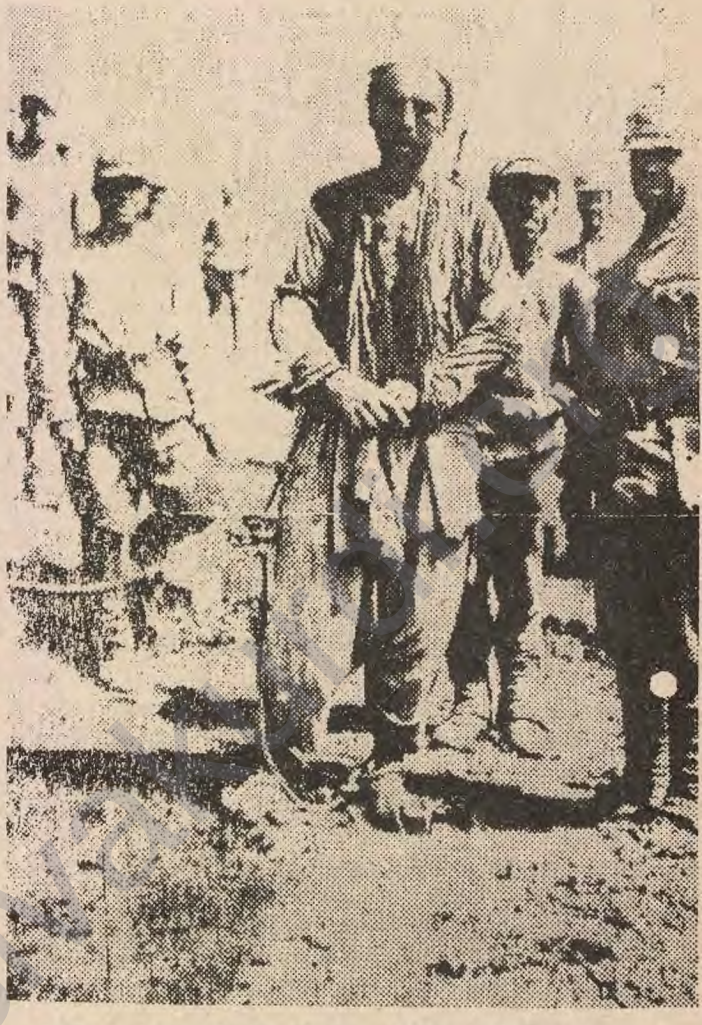

Türk askerleri tarafından esir alınan bir dersimli bir köylü

N.Dersimi,Dersim'in coğrafi sınırlarını şöyle belirliyor:*"Doğudan Erzurum, Muş ve Cabakçur(Bingöl) illeri, Kuzeyden Fırat nehri, Batıdan Fırat nehri boyunca Malatya ili, Güneyden Murat nehiri ile çevrilmiş alan Dersim bölgesidir."* N.Dersimi bu coğrafik sınırın dışında birde Dersim kökenli aşiretlerin yayıldığı alanları belirtir.Bu belirlemeye göre Dersim aşiretleri:*"Kuzeyde Bayburt, Batıda Kızıl ırmağın Güneyindeki Karabel dağlarından, Kangal ilçesinin Koçköprü ve Malatyanın Akçadağ bölgesine kadar"* uzanırlar.Gerçektende bugün buralarda yaşıyan aşiretlerin büyük çoğunluğu Dersim kökenli olduklarını söylerler.Dolayısıyla şunu söyliyebiliriz:Bugün hernekadar Dersim denilince Tunceli akla geliyorsada gerçekte Dersim bölgesi daha geniştir ve Sivas, Erzincan, Malatya, Elazığ, Ma-

raş'taki pek çok Kürt aşiretini kapsar.

N.Dersimi, 1927 ve 1932 yapılan Türk nüfus sayımlarına dayanarak Dersim sınırları içerisinde kabuledilen; **Hozat, Pertek, Çarsancak, Mazgirt, Nazmiye, Ovacık, Çemişgezek, Kiği, Pülümür, Erzincan, Kemah, Kuruçay, Refahiye,Koçkiri, Divriği ve Koçhisar** ilçelerinin toplam nüfusunu 500 bin olarak tespit ediyor. Bu tespit yaklaşık olarak doğru kabul edilebilir. Çünkü, resmi Türk istatistikleri yanında, bölgeyi çok iyi bilen Kürt aydını N.Dersimi'nin özel gözlemlerine de dayanıyor.

1900'lerde Dersim'in sosyo-ekonomik yapısı

Dersim; Kürdistan'ın diğer bölgeleri gibi yüzyıllarca feodal toplum yapısı içersinde bulunmuştur. Bilindiği üzere feodal toplumda kapalı, kendi kendine yeten bir ekonomi vardır. Üretim tamamen toprağa bağlıdır.

Kürdistan'da, feodal toplum yapısı ile çok iyi uyum gösteren aşiret yapısı, ekonomik alanın sınırlarını Köyden daha geniş bir çerçeveye kavuştursa da, sonuçta çok geniş olmayan bir sınır belirler. Çoğunlukla komşu aşiretler arasında arazi, orman, ve diğer bazı sürtüşmelerden dolayı çatışmalar olur. Bu nedenle aşiretler arasında çok fazla ekonomik ilişki olmamıştır. Tarım alanlarının ve meraların sınırlı olması hem aşiretler, hemde aileler arasında kavgalara neden olmuştur. Dr.N. Dersim'in verdiği bilgiye göre; Seydan ve Şeyh Hasanan aşiretleri arasında küçük bir arazi yüzünden çıkan anlaşmazlık kan davasına dönüşmüş ve 60 yıl sürmüş. Bu süre içinde iki taraftan yüzlerce insan ölmüştür. Ayrıca; Tarım alanlarının yetersizliği ve yoksulluk aşiretleri talana ve soygunculuğa itmiştir. Aşiretler biribirilerinin hayvanlarını, tarım ürünlerini talan ettikleri gibi çevre bölgelerede bu tür akınlar düzenlemişlerdir.

Her aşiretin bir ağası vardı. Bu ağa aşiretin hanedan ailesinden gelir. Ancak hanedan aileden gelmek yetmez aynı zamanda ağanın ekonomik-askeri olarak güçlü olması gerekir. Hanedan'lık ailesi ve aşiretin diğer aileleri kendi içlerinde alt ailelere bölünür ve hanedan alt aileler arasında kanlı ağalık çekişmeleri olurdu. Öneğin, Seyit Rıza ile yeğeni Rehber arasında bu tür bir çatışma vardı. Bu alt aileler zamanla genişler ve "Ezbet" durumuna,hatta aşiret durumuna gelirler.

Kimi zaman güçlü bir aşiretin ağası bir kaç aşireti bir konfedarasyon şeklinde birleştirebilmişsede,bu yaygın bir hal almamıştır. Aşiretçi yapı Kürdistan'da parçalanmışlığın en önemli nedenlerinden biri olarak varlığını sürdürmüştür.

Ağanın zoru; hem askeri, hem siyasi, hemde geleneksel yanlar taşır. Bu zor ağanın aşiret halkı üzerindeki baskı ve sömürüsünden kaynaklanır. Dışardan bakıldığında homojen gibi görünen aşiret,gerçekte sınıflı bir yapıya sahiptir.

Aşiret içinde başlıca şu sınıflar bulunur.

1 - Ağa ve aileleri

2 - Ağanın hizmetkarları ve askerleri

3-Üretici köylüler (Bu sınıfı şu tabakalara ayırabiliriz)

a - Morabalar: Hiç toprağı ve hayvanı olmayan yada çok az toprağa veya hayvana sahip olup ağanın toprağını belli bir rant karşılığı ortakçılık sistemiyle işleyen köylüler. Bunlara hiç bir aşirete mensup olmayan "Reya"lar da dahildir.

b- Kendisini geçindirecek kadar hatta daha fazla toprağa yada hayvana sahip köylüler bunlarda ağaya rant ödemek zorundadırlar.

Aşiret mensupları ağaya sadece diğer aşiretlere karşı korunma, zordan korkma nedeniyle boyun eğmezler,aynı zamanda kan bağı ve ekonomik nedenlerle ona kişisel olarak bağlıdırlar.

Daha önce feodal toplumda üretimin toprağa dayalı olduğunu belirtmiştik. Ayrıca feodal toplumda üretim araçları çok ilkeldi ve verim düşüktü. Bu durum toprakların çok küçük parçalara bölünüp, çok sayıda köylünün sorumluluğuna yada mülkiyetine verilmesini gerektirir.

Topraklar ya aşiret ağasının mülküyetindedir, yada hem ağanın toprağı hemde köylülerin toprağı vardır. Eğer tüm topraklar ağanın mülkiyetindeyse, ağa ya tümünü belli bir ürün karşılığında köylülere ortakçılığa verir. Yada bir kısmını ortakçılık sistemiyle köylüye dağıtır, toprağın diğer kısmını kendisi, köylüleri zorla ve ücretsiz çalıştırmak suretiyle işletir. Her halde de ağa çalışmaz toprağı işleyen köylüdür. Buna rağmen köylüler ürettiklerinin belli bir kısmını ağaya vermek zorundadırlar.

Bir köylünün işleyebileceği toprak sınırlıdır. Bu nedenle aşiret toprağının genişlemesi köylüye bir şey kazandırmaz. Bu işten kazançlı çıkan aşiret ağasıdır. Dolayısıyla aşiretler arasındaki çatışmalar köylünün yararına değildir. Gerçekte de çatışmalar çoğunlukla ağaların kışkırtmalarıyla çıkmışlardır.

Feodal toplumda toplusal işbölümü Tarım-Hayvancılık şeklinde belirginleşmiştir. N. Dersimi 1930'lu yıllarla ilgili bilgi verirken "Kurmeşan ve Şekakan aşiretleri tamamen koyun besler"der. Bu aşiretler o zamandan beri aynı işi yaparlar. Ve yarı-göçebe özelliğine sahiptirler.

Yerleşik olan aşiretler ise tarım ve hayvancılığı birlikte yaparlar. Yine N. Dersimi'nin verdiği bilgilere göre o dönemde en önemli tarım bölgeleri;

Büyük Kürt Önderi Alişer'in Kesik Başı

Mazgert, Nazmiye, Pülümür, Çarşancak ve Kığı'dır.

Kürdistan Kaptalizimle 19 yüzyıldan itibaren tanışmıştır. Ancak unutulmamalıdır ki bu tanışmışlık sömürge şartlarında bir tanışmışlıktır. Bu nedenle TC çok gerekli olmadıkça Kürdistan'a yatırım yapmamış, dolayısıyla Kürdistan'da kaptalizmin gelişimi çok yavaş olmuştur. Ancak 1900'lü yılların ilk yarısında, ağırlıklı olarak ticaret alanında oluşmuş bir burjuva sınıfını görebiliyoruz. Kaptalizm'in sosyal olarak enfazla nüfuz etiği bölgeler; Sivas(Koçgiri), Malatya, Elazığ, Diyarbakır ve Dersimdir. Dersimde özellikle emekçi-aydın sınıf ve katmanlarının oluştuğunu görüyoruz. Çeşitli kaynaklardan İstanbul'da, Sivast'a, Malatya'da, Elazığ'da hamallık yapan, maden çıkaran, tarla biçen yüzlerce Dersimli işçinin varlığını ögreniyoruz. Bunların çoğu bölge dışında çalışmakla birlikte Dersimle bağlarını kesmemişlerdir. Daha uygun tabiriyle bu işçiler mevsimlik işçilerdir. Aydın kesmi açısından da belkide Kürdistanın en şanslı bölgesi Dersimdir. Alişer, Dr.N.Dersimi, H.Hayri, Lütfi Fikri bu aydınlardan bir kaçıdır. Aydın kesimi metropolde yetişmiştir.Bu aydınlar metropolde, Kaptalizmin yeni ideolojisiyle, bu arada miliyetçilikle de tanışmışlar ve bu düşünceleri Kürdistana taşımışlardır. Kürt aydınları o dönemde bazı ulusal örgütlerde oluşturmuşlardır.**Kürdistan Teaali Cemiyeti** bu örgütlere bir örnektir. Dr.N.Dersimi,-Alişer gibi Dersim isyanının önderleride bu örgüte üyedirler. Elbette ki bu, isyanın K.T.C'in bir eylemi olduğunu getirmez. Ancak bu tür ulusal örgütlenmelerin ulusal isyanların çıkışında bir rol üstlendikleride bir gerçektir. Aydınlarda varolan burjuva miliyetçi düşünceler, Kürt halkının yabancı müdahlecilere karşı duyduğu tepkiyle birleşince, Kürt ulusal hareketlerinin objektif ve subjektif temelleride oluşmuş oluyordu. 1930'dan itibaren TC'ninDersime fiili müdahalelerde bulunması, o güne kadar kısmen bağımsız yaşamış Dersim halkını rahatsız etmiştir. Bir kısım ağalar kendi çıkarlarını gözeterek devletle işbirligine girmişlerdir. Ancak bir kısım ağalar ve ileri gelenler aydınlarında etkisiyle, kendi sınıf çıkarlarını devletin çıkarlarıyla birleştirmemişler ve bağımsız yaşamaya öncelik vermişlerdir. Seyit Rıza bu tür yurtseverlere bir örnektir. Özellikle Seyit Rızan'ın Dersim'de Kürtçe eğitim veren okuların açılması, Kürdistana özerklik tanınması yönünde ısrarlı isteklerinin bulunduğu biliniyor. Bu isteklerde; Dersim topraklarında Kürt kültürü ve yaşamıyla iyi bir sentez oluşturan Alevi'liğin de büyük etkisi vardır.

Yukardaki bölümlerde Dersim aşiretlerinin bağımsız bir ulusal yaşam konusundaki istemlerini vurgulamıştık. Bu istemler; "Her ulusun kendi kaderini tayin hakkı" ilkesine uygun meşru istemlerdir. Dolayısıyla önderliği burjuva-feodal nitelikte de olsa Dersim isyanı; istemleri ve muhtevası ile ulusaldır ve meşrudur. Gerçekte bir hareketin niteliği; önderliginden çok, muhtevası yani hedefleri ile belirlenir. Eğer hedefler uğruna verilen mücadele; insanlar üzerine gerilmiş kölelik zincirlerini kısmende olsa koparıyorsa, yeni ve daha kapsamlı kölelik ağlarının örülmesini engelliyorsa, o mücadele meşru ve ilericidir. Dersim Kürtleri de kendi ağalarının sınıfsal sömürüsüne maruz kalmakla birlikte, ağaların baskı ve sömürüsünü kat kat aşan Devlet müdahalesiyle karşılaştıklarında, iç çelişkileri bir yana bırakıp hep birlikte işgalle karşı çıkmışlardır. Onları birleştiren; kendi topraklarında bağımsızca yaşamalarını engelleyen dış müdahaledir. Açıktır ki; bu tür bir müdahaleye haklı olarak tüm insan toplulukları tepki gösterir. Dersimlilerin tepkisi de bu yönde bir tepkidir.

Ancak feodal-aşiretçi yapı halkın tümünün demokratik bir tarzda ortak düşmana karşı birleşmesini engellemiştir. Dersim İsyanı'nın yenilgisinin temel nedeni işte bu gerçeklikte yatmaktadır. Dersimin sahip olduğu feodal-aşiretçi yapı kavranıldığında; halk arasındaki bölünmüşlüğün ve güvensizliğin; kardeşinin, arkadaşının başını kesme, milislik gibi ihanetlerin gerçek nedenleride görülür. Böyle bir kavrayış ihanetleri kişilere, kişilerin yada aşiretlerin subjektif niyetlerine, ahlakına bağlayan idealist anlayıştan da kurtulmamızı sağlayacaktır. Dersimin ekonomik ve sosyal geriliği aynı zamanda siyasette, örgütlenmede ve silahlı savaşımda geriliğe neden olmuştur. Bütün bu etkenler zalim bir düşman etkeniyle birleşince elbette sonuç soykırım olur. Dersimlilerin gerek kendi arlarında, gerekse diğer Kürtlerle birleşmemeleri, ayrıca uluslararası ilişkileri ge-

liştirememeleri de yenilginin başka bir nedenidir.

DERSİM İSYANI İLE İLGİLİ BAZI ÇARPITMALAR

Bazı "Aydınlar"; "Devlet Dersim'e barış elini uzatmıştır. Ancak Dersimliler bu eli geri çevirmişlerdir." diyorlar.Doğrusu devlet gerçektende başta "Dersim sorununu" barışçı bir siyasetle çözmek isteyebilir. Bu gayet normaldir. Çünkü TC'nin amacı, mümkün olan en masrafsız, en kayıpsız yolla Dersim'deki ulusal potansiyeli ortadan kaldırmaktır.Bakın bunu 1938 yılında Celal Bayar şöyle izah ediyor:*"Ey Dersim halkı, eğer silahlarınızıterkederseniz, szin için kollarımız hazırdır. Merhametimiz büyüktür, fakat gazabımız daha büyüktür, dilediğinizi seçmek sizin elinizdedir." (Aktaran N.Dersimi-Age.s 317)*

İşte,TC'nin arkasında sopa gizlenmiş "barış" eli.Bu çağrı barış çağrısı değil,teslim ol çağrısıdır.

Aslında TC için "Dersim sorunu", ağalık sorunu demek değildir. Hayır, onlar ağalarla anlaşırlar ve anlaşmışlardırda. Onların korkusu Dersim'de bağımsız Kürdistan devleti kurmak isteyenlerin var olmasıdır. Gerçektende o dönemde Dersim'de çok güçlü bağımsızlıkçı bir ulusal potansiyel vardır. TC'de biliyorki bu gittikçe büyüyecek bir tehlikedir. Dolayısı ile Dersimliler kendiliklerinden bu ulusal davadan vazgeçerlerse, bu TC'nin zararına değil, yararınadır. İşte TC önce şansını bu yolda, yani barışçıl yoldan Dersim'i zaptetme yolunda denemiştir. Bizim "ileri görüşlülerimiz" TC'nin politikasının amacıyla uğraşmıyorlar. Yani Dersim'in ulusal istemleri onlar için önemli değil, onlar sadece TC politikasının yürütüldüğü metodları söz konusu ediyorlar. Açıktır ki; o dönemde bir bütün olarak Kürt halkının, özelde Dersim'in ulusal hakları kabul edilmezse, TC'nin Kürdistan'da yaptığı eylemler meşru görülür. Elbette politikanın yürütüldüğü araçlar önemlidir, ancak en önemlisi politikanın amacıdır. 1937-38'lerde TC'nin amacı Dersimi, Kürdistanı feth etmektir.Sorun bunu haklı veya haksız görme sorunudur.Yoksa sorun bu fethin hangi yöntemlerle gerçekleştirildiği değildir.

Bu anlayış kendisine başka gerekçelerde bulmuştur. Örneğin; "TC' Dersim'de halka karşı değil ağalara karşı harekat yapmıştır. Ağalar halkı eziyordu devlete bu nedenle ağalara savaş açtı." Veya; "Dersimliler biri birilerini yiyorlardı. Etrafı da talan ediyorlardı. Bu nedenle devlet Dersim'de asayişi sağlamak için harekat yapmıştır."

Öncelikle; TC'nin ağaların çoğunluğuyla arası iyi olmuştur. Dahası devlet Dersim'de ne yapmışsa önce ağalara danışmış ve onların desteğini alarak yapmıştır. Bu işin uzmanı da Atatürk'tür.

Belgeler ortadadır. Bu yöntem bütün sömürgecilerin kullandığı yöntemdir. Sömürgeciler bir ülkeyi işgal ettiklerinde, öncelikle o ülkenin egemen ve gerici sınıflarıyla işbirliği yada ittifak kurarlar, onlar aracılığıyla politikalarını yürütürler. TC'de bu yöntemi aynen kullanmıştır. Daha önce bu konuda Ali Cemal'in ağalarla olan ilişkilerini belirtmiştik.

İşin dahada ilginç yanı şudur. Dersim isyanından ta 1970'lere kadar, yani TC'nin Dersim'i kontrol ettiği dönemlerde de yörede ağalık, seyitlik varlığını sürdürmüş ve bunlar halka aynı şekilde eziyet etmişlerdir. Bu gerçeği bütün Dersimliler ve biraz sağduyu sahibi tüm insanlar bilirler. O halde bastırma harekatının "Ağalığa karşı halk için" yapıldığı iddiası gülünç bir uydurmadır.

Bunların dışında; Dersimde halktan on binlerce genç, yaşlı, çocuk kadın, ihtiyar öldürmüştür. On binlercesi sürgün edilmiştir. Dersim adeta viraneye dönderilmiştir. Yani ağala-ra karşı yapıldı denilen harekat nerdeyse bütün Dersim'i yakıp yıkmıştır. Nerede görülmüştür halk için halkın soykırımdan geçi-rildiği?

Gelelim "Devletin Dersim'de asayişi sağlamaya

Türk askerlerince esir edilen bir gurup Dersimli köylü

çalıştığı" iddiasına.

Burada genel olarak meseleye bakış yada sorunun konuluşu çok önemlidir. Çünkü eğer, Kürdistan ve Dersim, TC'nin tapulu arazisi olarak görülürse, bu tapulu arazide devletin yaptığı her eylem meşru görülür. "Devlet Dersimi fazla hırpaladı ama misak-ı milli sınırlar kan dökülerek alınmıştır ve bölünmemelidir. Dolayısı ile Dersimliler TC'ye boyun eğmeliydiler." diyenler vardır. Bu bir bakışı yansıtır, yani TC tarafından bakışı. Diğer bir bakış vardır. O bakışa göre : Kürtler de Türkler gibi bir ulustur. Onların da Türkler gibi kendi ülkelerinde bağımsız ve özgürce yaşamaya hakları vardır. Bu açıdan bakıldığında, nasıl ki Türkler arasında bir sorun olduğunda Yunanlılara müdahale etme hakkı doğmuyorsa, Kürtlerin veya Dersim Kürtlerinin arasında bir sorun çıktığında Türklere de müdahale etme hakkı doğmaz. Kaldı ki; Türkler, Dersim'in bağımsızlaşması için bir damla kan bile dökmemişlerdir. Romalılar, Persler, Araplar Selçuklular, Osmanlılar döneminden 1938'li yıllara kadar Dersim'e hiç bir yabancı güç hükmedememiş, Dersim kısmende olsa bağımsız konumunu sürdürmüştür. Dolayısı ile Türkler burası için hiç bir zaman kan dökmemişler tam tersine sürekli saldırmışlar ve gerektiğinde oradan yardım almışlardır. Bu durum az çok Kürdistan'ın tümü için geçerlidir. Örneğin : 1. Dünya savaşı sonunda işgal edilen Antep, Urfa, Maraş bizzat Kürtlerce kurtarılmıştır.

Bu durumda TC'nin Dersim ve Kürdistan üzerinde ne gibi bir meşru hak istemi olabilir. Ve TC ne hakla hiç bir şey vermediği Dersim halkının iç işlerine karışabilir. Açıktır ki; TC bu hakkı Emperyalistlerle yaptığı Lozan antlaşmasından alıyor. Ama yine, TC'nin kendisi değilmidir Kürtlerin dış güçlerce kışkırtıldığını iddia eden?

Dersim'de ağaların köylülere baskı yaptığı onları sömürdüğü doğrudur. Ama aynı şey Ege'de, Akdeniz bölgesinde yokmuydu. Hatta büyük toprak ağaları iktidara ortak değilmiydiler.Oralarda neden bu tür katlimlar yapılmadı.Biz ağaların halkımız üzerindeki baskısına her zaman karşı çıkarız. Ancak sömürgeciler ülkemizi işgal ettiklerinde ülkedeki bir avuç işbirlikçi dışında tüm sınıf ve katmanlar bundan etkilenir ve bu durumda feodal beylerle halk arasındaki çelişki ikinci plana düşer, işgalci sömürgecilerle halk arasındaki çelişki baş çelişki olur. İşte Dersim'de, Koçgiri'de, Piran'da halkı ağalarla birlikte TC'ye kaşı savaşa iten neden budur. Bir yanda kendi ülkesinde kendi gelenek ve kültürü ile az çok bağımsız yaşayan bir halk, diğer yandan hegomonyasını halk iradesine rağmen oturtmaya çalışan yabancı bir güç. Bu çelişki ulusal çelişkidir. Ve ulusal isyanların kaynağında bu çelişki yatar.

Diğer bir çarpıtma : Bugün yaşlı Dersimlilerin çoğu hatta bir kısım genç; Fevzi Çakmağ'ın alevi olduğuna ve Dersimli'lerin Fevzi Çakmağ'ın sayesinde kurtulduğuna inanırlar. Buna neden olan olay şudur. 3. Ordu müfettişliği, yayınladığı bir emirle 16 Eylül 1938'de katliam hareketinin bittiğini ilan eder. Ancak bu emir bölgedeki birliklere şu şekilde iletilir. Askerler köylerden esir aldıkları yaşlı, çocuk ve kadınlardan sağ kalanları meydanlara toparlar ve etraflarına makinalı tüfekler yerleştirip infaz vaziyeti alırlar.Bu sırada atlı bir asker hızla gelir ve elindeki kırmızı kağıdı komutana uzatır.Halka emrin Fevzi Çakmak'tan geldiği ve onları Fevzi Çakmağ'ın kurtardığı söylenir. Gerçekte bunlar bir tiyatro oyundur. Fevzi Çakmak Dersim isyanı boyunca Genel Kurmay Başkanıdır ve harekattan askeri alanda 1. dereceden sorumludur. Harekatı o başlatmıştır ve o bitirmiştir.Harekat bittiği zaman zaten geride az sayıda güçsüz insan kalmıştır, bunların öldürülmeside pek birşey değiştirmez. Bu aşamada öldürmemek TC için daha yararlı olur. Çünkü gelecek kuşuklara "kurtarıcıları" minnetle anlatacak insanlar gereklidir.İşte o sahte "kurtarıcı" oynu bundan ibarettir.

Daha önce Dersim fermanının belgesini vermiştik. O belgede kararın; ***"Atatürk'ün ve Mareşal'in (Fevzi Çakmak'ın-P.Z) huzurları ile tetkik ve mütalaa edilerek "*** alındığı belirtiliyordu.Bunun dışında,Fevzi Çakmak ve M.Kemal'in Dersim isyanındaki rolleri ile ilgili pek çok belge vardır.İşte bir başka örnek: 30 Ağustos 1938 Zafer Bayramında; M.Kemal, Mareşal Fevzi Çakmağ'ın Dersim harekatı ile ilgili telgrafına karşılık şu satırlarla başlayan bir telgraf çeker: ***"Ordumuzun yüksek ve her zaman olduğu gibi milletin güvenine cidden layık kıymet ve kudretle dolu manevrasının çok faydalı sefhalar göstererek bittiğini bildiren telgrafınızı aldım"*** *(Bkz. Kur. alb. Reşat Hallı age.)*

Bizzat TC'nin resmi belgeleri Atatürk, İsmet İnönü, Celal Bayar, Fevzi Çakmak'ın Dersim soykırımında birincil derecede rol aldıklarını ispatlıyor. Önceleri bu belgeler yayınlanmadığı ve biz Kürdistanlı aydınlar bu gerçekleri halka anlatmadığımız için, piyasadaki yalanlara çoğu insan inanıyordu. Ancak artık yalanlara kimse inanmayacak çünkü gerçekler bir bir açıklanıyor.

Sonuç: Dersim isyanı insanlık tarihine, hem en barbarca katlimların, hemde en onurluz başkaldırıların yaşandığı bir sayfa olarak geçmiştir. Bu isyan tarihte küllenip kalmamıştır. Acıları hala tazedir ve insanlarımızın kültürel-sosyal-psikolojik yapısı üzerinde hala etki sahibidir.

Türk halkı kendisine sürülen bu kara lekeyi; geçmişteki bu insanlık dışı uygulamaları lanetleyerek ve Kürt halkının ulusal istemlerine saygı göstererek temizleyebilir.

Ancak yinede hiç kimse bu olaylardan dolayı Türk halkını suçlayamaz. Biz biliyoruz ki; Türk emekçilerinin ve ezilenlerinin bu katliamlarda hiç bir suçu yoktur. Gerçekte biz bu acı olayları, Türk halkına karşı kin ve nefreti arttırmak için açıklamıyoruz. Tam tersine biliyoruz ki; Türk halkı ile dostluk geçmişin açık olarak tartışıldığı ve bilindiği bir ortamda gerçekleşebilir.

"Kürt Sorunu'mu Kürdistan Sorunu Mu?

F.Baran

Ulusal kurtuluş mücadelesinden sözedilirken kullanılan başat kavram "Kürt sorunu"dur. Türkiye'de ve giderek uluslararası alanlarda bu kavram yer ediyor. İlericisi de bu kavramı kullanıyor, gericisi de, Ulusal kurtuluş mücadelesi veren de, ona karşı olan da. Tek tek ele alındıklarında farklı görüşlere sahip oldukları rahatlıkla görülebilecek bu çevrelerin sözbirliği etmişcesine aynı kavramı kullanmaları ilginçtir.

Acaba, aynı kavramı kullanan çevreler ona farklı içerikler mi yüklüyorlar? Eğer böyleyse sorun yok. Fakat böyle olmadığını, farklı çevrelerin kavrama ilişkin görüşlerini açımladıklarında görüyoruz. "Kürt sorunu" kavramı, farklı çıkarlara sahip olan ve çelişkilerle dolu dünyamızda karşı karşıya olduklarını beyan eden güçler arasında, ortak paydayı oluşturuyor, birbirleriyle diyaloğ kurmak için kullandıkları lügata dönüşüyor.

Reformistleri ve sorunun statüko içi çözümünden yana olanları bir kalem geçelim. Anlayışlarına ve amaçlarına uyduğundan bu kavramı kullanmaları doğal karşılanabilir. Ama bağımsızlık ve sosyalizm için mücadele iddiasında olanların bu kavramı başat hale getirmeleri ne doğal, ne de anlaşılabilirdir.

Denilebilir ki, "kavramlar üzerinde fırtına koparmanın alemi yoktur. Kavram, meramı dile getirmede işlev görüyorsa pekala kullanılabilir." Bu durumda meramın ne olduğu önem kazanıyor. Eğer, burjuvazinin "Kürt sorunu"na verdiği anlam, amaç kabul ediliyor ve Kürdistan sorununun çözümü bu çerçevede düşünülüyorsa, doğrudur, bu kavram meramı dile getiriyor. Bu düşüncenin sahipleri, burjuvaziye kendi kavramlarını kabul ettirmenin sevincini yaşayabilirler. Amaç ulusal ve toplumsal kurtuluş, ülkenin birleştirilmesi sorunu ise, dolaylı olarak bunu tartıştırsa bile "Kürt sorunu" kavramı kullanılamaz, kullanılmamalıdır. Ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin, ne maksatla olursa olsun, dolayımlarla yürütülmesi, amacının muğlak bırakılması uzun vadede zararlıdır. Kavramlar, nesnel olguyu ve düşünsel üretimi ifade etmenin kısa formilasyonları olmanın yanında, edilgen değil, kişinin düşüncelerini biçimlendiren, davranışlarına hükmeden etkin birer düşünce gücüdürler de. Mücadele ve taktiklerindeki seçicilik, kavramların seçiminde veya oluşturulmasınada da zorunludur. Ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesi, pratik alanda olduğu gibi ideolojik alanda da yetkinleşmek, düşünce üretmek ve onu doğru kavramlarla kitlelere iletmek durumandadır.

Kavramın İçeriği

Bir dönem eğemen olmuş, Kürdistan sözkonusu olduğunda kullanılmış, günümüz koşullarında ise kullanımı kısmileşmiş kavram "Doğu sorunu" idi. İnkarcı ve ekonomist bakışı yansıtıyordu bu kavram. Bunun yerini "Kürt sorunu" kavramının alması, Kürt halkı ve Kürdistan lehine bir ilerlemedir. Ancak buna takılıp kalmak, içeriği doğrultusunda politika yapmak ve kabullenmek, gerçek sorunun örtbas edilmesine katkıda bulunmaktır.

"Doğu sorunu" kavramı Kürt halkını ve ülkesini inkarın, yok saymanın ürünüdür. "Kürt sorunu" kavramı ise, Kürdü kabul eder ama Kürdistan'ı dışlar. Temel sorunu bağımsızlık, demokrasi ve birleşmek olan bir halkı, TC sınırları içinde belli bir etnik grubun, anti-demokratik yasalardan kaynaklanan; kendi dilini konuşamama, kültürünü geliştirememe derecesine indirir. Kürt halkını vatan sahibi bir halk olarak

değil, devlete ait olan bir arazi parçası üzerinde yaşayan mülteci bir grup olarak görür. Bu mülteci gurup da, gerektiğinde başka bölgelere sürülür, tıpkı köylerin tabur tabur boşaltılması gibi. Ya da Saddam'ın yaptığı gibi tutulur, sınırın öbür tarafına atılır. Bu kavramı en açık biçimde Özal ifade ediyor: "Devletin toprağına göz dikenlerin bu ülkede yaşamaya hiç bir hakları yoktur!"

Uluslararası alandaki kullanılışı da farklı değildir. "Paris Kürt Konferansı"nda "İnsan Hakları ve Kültürel Kimlik" olarak dile getirildi. Stockholm ve Bonn konferansları da bu çerçevede dönüp durdu. Kimileri "Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı'ndan da sözedildi" diyebilirler. Doğrudur, bu perspektifle soruna yaklaşanlar var ama onların UKKTH anlayışı; Birleşmiş Milletler standartındadır. BM'nin UKKTH anlayışı "ilgili devletin egemenlik hakkı ihlal edilmeden" koşuluna bağlıdır.

"Doğu sorunu" kavramı Kürt halkını ve ülkesini inkarın, yok saymanın ürünüdür. "Kürt sorunu" kavramı ise, Kürdü kabul eder ama Kürdistan'ı dışlar. Temel sorunu bağımsızlık, demokrasi ve birleşmek olan bir halkı, TC sınırları içinde belli bir etnik grubun, antidemokratik yasalardan kaynaklanan; kendi dilini konuşamama, kültürünü geliştirememe derecesine indirir.

Bu kavramı kabul etmek ve mücadeleyi bununla sınırlamak, devletin egemenlik hakkını kabul etmektir. Kürdistan'ın bölünmüşlüğünü ve esas sorunun bu olduğunu gölgelemek ve Kürdistan halkının ülkesizliğini onaylamaktır. Niyetler ve taktikler ne olursa olsun pratik durum budur. Bunun da bir tek anamı vardır, o da burjuvaziye ideolojik ve siyasal alanda taviz vermek, onun kavramları çerçevesinde çözüm aramaya mahkumluğu kabullenmektedir.

Dünyadan örnekler ve çifte standart

Dünyadaki örnekler çerçevesinde kavrama yaklaşıldığında burjuvazinin siyasal uyanıklığı ve Kürtlerin politik sefaleti daha iyi görülür. Diğer ulusal kurtuluş mücadelelerinin dile getiriliş tarzı bir prizmadan geçmişcesine Kürdistan'a kırık yansır, kavramlar tepe taklak olur.

Avrupa'yı ele alalım. IRA'nın mücadelesi, İrlanda'nın İngiltere'den ayrılması sorunu olarak ele alınır. Diyelim ki, yüzyıllık bir tarihe sahip olması O'na bu ayrıcalığı tanıyor. Ama BASK sorunu da bundan farklı değildir. Hatta mücadele boyutu geri olan, bağımsız vatan peşinde koşmayan Katalonlar için de durum böyledir. Katalon sorunu değil, Katalonya sorunu olarak anılıyor. Daha canlı örnek Yugoslavya'dır. Hırvatlar ve Slovenlerin bağımsızlık ilanı, Avrupa emperyalizminin çıkarları söz konusu olduğu için, BM standartı ayaklar altına alınarak kabul edildi. Sırada diğerleri var. Yunanistan'ın muhalefet şerhi Makedonya'nın tanınmasını önledi ama sorun, devlet kurma hakkını da içeren ulusal bağımsızlık olarak kabul ediliyor.

Geçiyoruz Orta-Doğu'ya. Yanıbaşımızda Filistin sorunu, uluslararası arenada ulusal bağımsızlık boyutuyla ele alınıyor. Hiç kimse etnik bir sorun olarak söz etmiyor ondan. Belli bir coğrafyaya oturmamış durumda olan Filistin Devleti'ni tanıyan devlet sayısı, Kürdistan sorununa insan hakları / çerçevesinde yaklaşan devlet sayısından bile fazladır.

Diyelim ki buralar, belli bir tarihsellik arzeden, çelişkilerin yoğunlaştığı alanlardır. Ama Afrika'da da durum farklı değildir. Kürtlerden çok sonra ulusal kimlikle davranmaya başlayanlar ulusal kurtuluş hareketi olarak görülüyor ve bağımsız bir devlete sahip olma hakları dışlanmıyor. Örneğin; Batı Sahra sorunu, Eritre sorunu, Tigre sorunu, kısa bir süre önce çözümlenen Namibya sorunu vb... Bu halkların mücadelesi, bağlı bulundukları devletlerin etnik sorunu olarak değil, bağımsızlık sorunu olarak anılıyor.

Tek istisna Kürdistandır ve nedeni araştırıldığında ibret verici bir tablo çıkıyor karşımıza. Bu çifte standartın güç kaynağı sanıldığı gibi emperyalist ve sömürgeci devletler değil, ulusal hareketin kendisidir.

Çuvaldızı kendimize....

Mücadelenin dünya litaratürüne "Kürdistan sorunu" olarak değil de "Kürt sorunu" olarak geçmesine ulusal hareketin sebep olmadığına dair birçok neden, gerekçe bulunabilir. Başlıcalarını sıralayalım:

"Bugün, bağımsız bir devlet kurmanın koşulları yoktur." "Kürdistan çok stratejik bir konumdadır,bundan dolayı ülke bilincini gerçekleştirebilecek kavramların benimsetilmesi zordur." "Birçok devlet, çıkarlarından ötürü mevcut statükonun devamından yanadır." vb.

Bunlar, gerçeğin bir kısmını yansıtan gerekçeler olabilirler ama "Kürt sorunu"na tav olanları haklı çıkarmanın geçerli nedenleri olamazlar. Eğer dünya devletlerinin tutumu, Kürdistan gerçekliğini değil de sahip oldukarı çıkarlarının ürünü ve gerçek sorunu çarpıtmanın taktikleri ise, sorunun bilincinde olanlar için nasıl geçerli nedenler olabilirler? Bağımsızlığımızdan yana olmayanların, gerçeğin hakkını vermek diye bir yaklaşımları olabilir mi? Tabi ki olamaz! Onların görevi kendi amaçları doğrultusunda düşünmek, onu ifade edecek kavramlar bulmaktır. Bizim görevimiz ise Kürdistan'dan yana, gerçeklikten (ki onlar da bunun bilincindedirler) yana düşünmek ve kavramlar bulmaktır. Bu yapılmadan ve bunda ısrarlı olunmadan bugünkü koşulların olumsuzluğundan dem vurmak en azından sorunun çarpıtılmasına ortak olmaktır.

Gerçek sorun; ülkesi işgal edilip parçalanmış bir ulusun bağımsızlık ve birleşme sorunudur. Kürdistan halkının mahkum kılındığı sıkıntıların temelinde yatan budur. Kürdistan halkı dilini konuşamıyor, kültürünü yaşatamıyor, ekonomik kaynaklarına sahip olamıyor ve mülteci sayılıyorsa bunun tek nedeni bağımsız olamamaktır. Bu gerçekleşmediği müddetçe dil serbestisi vb. girişimler bir motif olarak kalacaklardır.

Dışımızdaki güçlerin tutumu elbette önemlidir, gözardı edilemez.Ama esas olan kendi tutumumuzdur. Ulusal güçlerin tutumu, doğrusu ne içaçıcı ne de umut vericidir. Güneyli hareketin belirleyici güçleri canhıraş bir tarzda; "Biz bağımsızlık istemiyoruz, Irak'ın bütünlüğünden yanayız. Irak'a demokrasi Kürtlere otonomi!" (Bu haykırış karşısında insan "acaba bunları bağımsızlığa iten mi var?" diye düşünmeden edemiyor.) Doğulu Kürtler ise, emperyalistlerin kanla boğduğu Mahabad'ı geri almanın peşindeler. Ancak bunu bildikleri halde, otonomiyle tekrar Mahabad'ı geri alacaklarına inanıyorlar. Bu iki kesimin bağımsızlık karşısındaki tutumu taktiksel değil stratejiktir. Bunlar için bağımsızlık peşinde koşunların Kürdistan halkına verebilecekleri tek şey acı ve göz yaşıdır. Ne yazık ki kendilerinin gözü kuru bir gün geçirdikleri olmamıştır. Düzenin standartlarına uyayım diye girilen kalıp, Kürdistan halkını hergün biraz daha sık boğaz eden işkenceye dönüşmüştür.

Bu durum ve ona uygun tutum hızla Kuzeye de sirayet ediyor. Bağımsızlık fikri giderek, çıkmaz yolun girişi olarak algılanıyor. Ya da Güney ve Doğuluların söylediklerine yumuşak geçiş olan, "Bağımsızlıktan vaz geçmedik ama günün acil talebi bu değildir" deniyor. Bu düşünüş biçimi Güney ve Doğululara yöneltilen eleştirilerin tekzibidir. Bu düşünüş biçiminin pratik anlamı düzene uyarlanmaktır. Güney ve Doğuluların tutumu yanlıştır ama hiç değeilse kullandıkları kavram ile tutumları arasında çelişki yoktur. Kuzeyde bu tuturlılığa da rastlanmıyor. Tercihini düzen içi çözümlerden yana yapmış olanlar için sorun yok.Bu kavram üzerinde yeniden düşünmeleri gerekenler, statüko dışı çözümler peşinde koşanlardır.

Demek ki, Dünyada ve Türkiye'de sorunun çarpık yorumuna neden olanlar çıkarları gereği bağımsız Kürdistan'a karşı onlanlar değil Kürdistan için mücadele ettiklerini söyleyenlerdir. "Kürt sorunu" kavramına geçerlik kazandıran başlıca yanlış; ulusal hakların meşruiyet bilincinden yoksunluk ve bunun gelenek haline getirilmesidir. Bu gelenekten kurtulmak yarının değil, bugünün sorunudur.

Gerçek sorun; ülkesi işgal edilip parçalanmış bir ulusun bağımsızlık-demokrasi ve birleşme sorunudur. Kürdistan halkının mahkum kılındığı sıkıntıların temelinde yatan budur. Kürdistan halkı dilini konuşamıyor, kültürünü yaşatamıyor, ekonomik kaynaklarına sahip olamıyor ve mülteci sayılıyorsa bunun tek nedeni bağımsız olamamaktır. Bu gerçekleşmediği müddetçe dil serbestisi vb. girişimler bir motif olarak kalacaklardır. Kimse kimseyi kandırmamalıdır. Kürt halkı kendi ülkesinin egemeni olarak örgütlenmediği sürece ne burjuvazi ne de bize rahat vardır. Bu gerçeği kabul edip ona göre düşünmek, kavramlarımızı bu çerçevede oluşturmak hepimizin yararınadır.

K.KÜRDİSTAN SOSYALİSTLERİNİN PROGRAM VE BİRLİK TARTIŞMALARI -I-

K.Kürdistanlı sosyalistler arasında, uzun süredir çeşitli düzeylerde birlik görüşme ve tartışmalarının olduğu biliniyor. Son olarak 1990 yazında oluşturulan "Sosyalist Parti İçin Birlik Platformu" (yada, Platforma Yekitiya Sosyalist) diğer birlik görüşmelerinden farklıydı. Çünkü önceki birlik çalışmaları daha çok güçbirliklerini amaçlıyorlardı. U.GD, Hevkari, Tevger bu türden çalışmalardı. PYS ise; sosyalistlerin tek parti halinde birleştirilmesini amaç lıyordu. Platforma; PPKK, TS, AR, YSK,KUK-SE,Ş.K, KHP,-örgütleri ve T. Roşan, Sait Aydoğmuş gibi sosyalistler katılmıştı.Platform, 1990 Ağustosunda, oluşturulması hedeflenen sosyalist partinin programına zemin olabilecek bir broşür yayımladı. Bu broşür daha çok "Tartışma Tezleri" olarak anılıyor. Bunda amaç program konusunda bir tartışma açmak, yapılacak eleştirileri bir dergide yayın-layıp sonuçta bir sentez oluşturmaktı. Ancak ne yazık ki iş bu noktada tıkandı. PYS çalışmaları uzun süre beklemede kaldı, sonradan fiilen durdu. Fakat burada önemli bazı noktalar göze çarpıyor. Birincisi, çalışmalar bitti ancak kimse kalkıp kamuoyuna bir açıklama yapmadı. İkincisi, çok az insan dışında kimse zahmet edip "Tartışma Tezleri"ni eleştirmedi.

Yayınlayacağımız bu yazı; PYS tartışmalarına katıl-mış bir kesim sosyalistin, "T.Tezleri" üzerine eleştirilerini içermektedir. Bu yazı, 1991'in ilk aylarında kaleme alın-mış ve yine aynı yıl Stockholm'de bu konudaki bir kaç makale ile birlikte bir kitapçık halinde yayınlanmıştır. Ancak kitapçık ülkede yeterince dağıtılmadığı için (başkada bilgilendirici kaynak olmadığından) kamuoyu, gerek bu tartışmalar gerekse de, K.Kürdistan sosyalist hareketinin ideolojik-politik evrimi konusunda bilgi sahibi olamamıştır. Biz bu eksikliği gidermeyi bir görev sayıyoruz ve söz konusu kitapçıktaki makaleleri sırasıyla ve aynen yayınlayacağımızı duyuruyoruz.

Eleştiri konusu olan "Tartışma Tezleri" başlıca şu tespitleri içeriyor.

I. Leninizm ile Marksizim biribirinden ayrı olarak ele alınıyor.Leninizm, dolayısıyla, M-L red ediliyor.

II. Sosyalizm'in hala kapitalizme alternatif olduğu belirtiliyor, ancak 150 yıllık sosyalizm sürecinin; doğmatizmin ve ekonmizmin belirleyici etkisi altında yaşandığı idda ediliyor.Özellikle SB'inde yaşanan 70 yıllık süreç tamamen olumsuzlanıyor.

III. Proletarya diktatörlüğü rededildiyor. Yerine "çok partili parlamenter hukuk devleti" öneriliyor.

IV. Planlı ekonomi red ediliyor. Yerine utangaçça " piyasa ekonomisi" öneriliyor.

V. İşçi sınıf partisi yerine, kitle partisi öneriliyor. Yazıdada belirtildiği gibi "Tezler" Gorbaçovculuğun ve yaşanılan çöküş sürecinin "baskılanması" altında yazılmıştır.Bu tür kafalar kara bulutları gördüklerinde, havanın hep karanlık kalacağına,güneş gördüklerinde hep aydınlık kalacağına inanırlar.Hava değiştiği zaman ise bu kafalar şaşkına dönerler.Sunacağımız yazıların bu konuda aydınlanmaya ve K.Kürdistan sosyalist hareketinin ideolojik gelişimine bir katkı sağlayacğına inanıyoruz.

SERKETIN

PYS- TARTIŞMA TEZLERİ ÜZERİNE GÖRÜŞLER

H. Jêhat/M. Sevder/C.Haydar

K. Kürdistanlı bir kısım parti, örgüt, grup ve bireyin katılımıyla başlatılan "Sosyalist Parti İçin Birlik Platformu" geride bıraktığımız yılın (1990 yılı kastediliyor-S.) Ağustos'un da yayınlanan "Tartışma Tezleri'yle ilk etabını tamamladı. Bundan sonrası için öngörülen sürecin ve gösterilecek çabaların, beklenen düzeyde bir sonuç verip vermeyeceğini söylemek erken varılmış bir yargıolur. Ama mevcut haliyle bu "Tezler"in ortak bir zemin olamayacağı açıktır. 'Tezler"de de belirtildiği gibi ikna olmamış olanların yanında "farklı düşüncelere sahip olanlar da" var.

Bizler farklı düşüncelere sahip olanlardanız. Ortak olduğumuzu sandığımız konularda bile, o konu üzerinde yoğunlaştıkça, tamamiyle farklı kavrayışlara sahip olduğumuz ortaya çıkıyor.

"Tezler"i her yanıyla ele almak, öne sürdüğü her görüşü irdelemek konumuzun dışındadır. Çünkü her konu ayrı bir çalışmayı gerektiriyor. Şimdilik genel bir çerçeveyle kendimizi sınırlayıp, hazırlanan "Tezler"in neyi temsil ettiği üzerinde duracağız.

1- "Tezler"i Kuşatan Hava.

Düşüncelerin simgesi halini alan olgular, teoriyle ilgileri tartışılmalı olsa dahi değişikliğe uğradıklarında düşünceleri de etkilerler. Etkinin derecesi, kişinin, olgu ile teori arasındaki ilişkiyi kavrama kapasitesine bağlıdır. Eğer olgu ile düşünce arasında tam bir eşitlik kurulmuş, olgu düşüncenin varoluş nedeni sayılmışsa, olgudaki her devinim, cereyanın ampülde ışığa dönüşmesi gibi düşüncede yansır. Teori ile pratik arasındaki kavrayış böyle değil de, olgu evrensel düşünce vadisinde bir akarsu olarak algılanmışsa etkilenme derecesi minumum olur. Birinci kavrayış olguların baskılanması altında düşünmeyi, ikincisi evrensel düşünmeyi ifade eder. Komünistlerin üstünlüğü, teori ile pratik arasında her zaman bir mesafe olduğunu bildiklerinden, tarihin akış yönünde zik-zaklara yol açan ama onu değiştirmeyen olguların baskılanması altında düşünmemek fakat olanları da görmezden gelmemektir.

Bunun her zaman geçerli olmadığını biliyoruz. Bunun bilincinde olan komünistler bile konjonktürün kurbanı olmaktan kurtulamamışlardır. Sosyalizmin tarihinde böyle yaklaşımlara bolca örnek vardır. Sosyalistlere karşı yasanın kaldırılmasından sonra Alman Sosyaldemokratları büyük umutlara kapılmış ve hiç zor kullanmaksızın o günkü toplumun gelişerek yavaş yavaş sosyalizme geçeceğini ileri sürmüşlerdi. Hazırlanan programa damgasını vuran günün koşullarıydı ve o koşullar altında marksist teorinin esasını gözardı etmişlerdi.

Engels sözkonusu programı acımasızca eleştirmekten kaçınmamıştı. Bunun "geçici başarılar uğruna", "hareketin geleceği"nin "feda" edilmesi olduğunu söylemişti. "Bütün bunların namuslu nedenleri vardır belki de" diyordu Engels, "ama bunlar oportünizmdir ve namuslu oportünizm, oportünizmlerin en tehlikelisidir."

Engels'ten sonra da bu gibi eğilimler ortaya çıktı. Birinci paylaşım savaşında farklı nedenlerle aynı şeyler yaşandı. Bilinen örnek Kautsky'dir, ve II. Enternasyonal'ın büyük çoğunluğu... Lenin, Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizmde savaş konjonktüründeki ideolojik ve politik savrulmaları ele alır. Lenin, Sosyal demokratik hareketin sorunlarını vb. ele almanın ayrı, savaşın baskılanması altında düşünmenin ayrı olduğunu belirtir bu broşüründe.

Farklı zamanlarda ve farklı koşullarda Engels ile Lenin'in işlediği fikir aynıydı. Engels sosyalistlere karşı yasanın kaldırılmasından sonra sosyaldemokrat hareketin içine girdiği iyimserlik ve bunun doğurduğu tehlikeli sonuçlar üzerinde duruyordu. Lenin de savaşın baskılanması altında kalarak tahlil yapmaya çalışanların düştüğü durumu irdeliyordu.

Engels ile Lenin'in vardıkları sonuç: olayların baskılanması altında kalarak, ana yönelimi değil de tali görüngüleri ele alarak teori yapılamayacağı ve günün koşulları uğruna büyük ideallerden vazgeçilemeyeceğiydi.

Tarihsel gelişim Engels ile Lenin'i yani marksist bakışı doğruladı. Alman Sosyaldemokratları giderek düzeniçileştiler ve Engels'in ölümünden yalnızca yirmi yıl sonra düzenle bütünleştiler. Bu süreç onları anti-Bolşevik saflara itmekle kalmayacak, Hitler'le işbirliğine kadar vardıracaktı.

"Tartışma Tezleri"ne bakıldığında Engels ile Lenin'in eleştirdikleri konumda oldukları görülür. Neresinden bakılırsa bakılsın "Tezler"in, sosyalist dünyadaki (şimdi böyle bir dünya yok) bozgunun baskılanması altında şekillendiği açıktır. Yaşanan bozgundan olumsuz yönde etkilenmek Kürdistanlı sosyalistlere özgü değildir. D. Avrupa'da karşı-devrim fırtınalarında dönüşen Moskova'nın liberal rüzgarları bütün dünyada komünist, sosyalist ve devrimci-demokratik hareketleri yerinden oynattı. "Yeni Politik Düşünüş"ün bir yüzü sosyalist dünyanın lağvı; Sovyetlerdeki kapitalizasyon, D. Avrupa'nın çöküşü ve kapitalizmle sosyaldemokrat kulvarda kolkola girmekse, diğer yüzü, TBKP gibi partilerin düzenin uslu muhalefeti haline gelmesi ve yığınla insanın sosyalizme olan inancını yitirmesidir. Dün SB ve D. Avrupa gerçeğinde marksizme-leninizme bağlılık yemini edenler aslında realiteye biat ediyorlardı. Bugün düzeniçileşmekle yaptıkları aynı şeydir. Sorun bu şekilde ele alınırsa bütün TBKP'lerin kendi çizgisinde tutarlı oldukları görülür. D. Avrupa onların nezdinde sosyalizm kabesinin yıkılması ve onun ifade ettiği marksist-leninist düşüncenin de miadını doldurmasıdır. Bundan dolayı reel sosyalizm eşittir marksizm-leninizm denklemin yerine FAC artı DAC eşittir sosyaldemokratizm denklemini geçirmeleri ve politika arenasında buna göre konumlanmaları anlaşılır bir şeydir.

Bu gerçekliğin görülmesi ve neye karşılık düştüğünün ortaya konması ayrıdır, onun belirleyiciliği altında "Tez" hazırlamak ayrıdır. "Tezler", tıpkı düzeniçileşen partiler gibi D. Avrupa ve reel sosyalizmle marksist-leninist teori arasında bir eşit işareti koyuyor ve D. Avrupa nezdinde bütün teoriyi bir yana bırakıyor. Marksizm deyip onun hiçbir normuyla/ilkesiyle kendisini sınırladırmamak ve tamamiyla keyfiyete kaçmak; bilimsel sosyalizm deyip ortaya bir arayış sürmek; sosyalist demokrasiden parlamenter sosyalizm diye bir ucube türetmek; devletçi deyip sosyalist toplumun mülkiyet biçiminin doğrudan sonucu ve sosyalist kuruluşun sağlanmasında zorunlu olan merkezi planlamayı reddedip onun yerine serbest piyasayı koymak vb. vb. ..işte "Tezler"in soluduğu havaya uygun olarak ortaya "sosyalizm" diye koyduğu şey budur.

2- Pire İçin Yakılan Yorgan

Olayların baskılanması altında "tez" hazırlamanın doğurduğu en tehlikeli sonuç marksist-leninst teorinin reddedilmesidir. Ne adına ve hangi kaygılardan kalkılarak yapılırsa yapılsın, varılan yer budur. Buna "pire için yorgan yakmak" denir. Bu deyimi kullanmakla olanları küçümsediğimiz sonucu çıkarılabilir. Sosyalist ülkelerdeki bunalımı ve D. Avrupa'nın çöküşünü küçümsemiyoruz. Sosyalizm hem teori hem de pratik olarak, tarihinin en zor günlerini yaşıyor. Bir başına "Tartışma Tezleri" bile, yaşanan bozgunun ne denli tehlikeli sonuçlar doğurduğuna dair önemli bilgiler verir bize.

Fakat, biz, tarihsel gelişmenin esas yönünü önemsiyoruz. Sosyalizm, D. Avrupa'dan önce de vardı; ondan sonra da varolacaktır. Kapitalizm varlığını koru-

dukça; toplumsal üretim araçlarının özel mülkiyetine dayalı işbölümü ve üretimin sürmesi, giderek mülksüzleşen toplumun büyük kesimini sosyalizme doğru itecektir. Bu tarihsel akışı içerisinde D. Avrupa, dünya ölçekli sosyalizm savaşımının geçici olarak kaybedilen bir muharebesidir. Tablonun görünümü içaçıcı olmasa da, bu ülkelerdeki devrimci dinamikler henüz bertaraf edilebilmiş değil. Kapitalist-emperyalist dünya bu gerçekle karşı karşıya olduğundan "geçiş süreci"ni oldukça zamana yaymaya çalışıyor. D. Avrupa ülkelerinin yönelişi kapitalist dünyaya doğrudur fakat bu tamamlanmamış süreçte hala dökülmesi gereken çok kan, ve fethedilmesi gereken çok kale vardır. Kazanımlarını korumakla başbaşa kalan proletarya, yönetimde bulunanların da itiraf ettikleri gibi, öyle kolay pes edeceğe benzemiyor.

İddia edilir ki; "Tezler", marksist-leninst düşünceyi reddetmiyor, sadece, yaşanan pratik ışığında yeniden konumlanıyor. "Tezler"de sık sık kullanılan "Marksizm" ve "bilimsel sosyalizm" vb. kavramlara bakılırsa bu iddiaya hak verilebilir.

Belli bir anlam verilmediği müddetçe sözcükler soyuttur. Fakat biliyoruz ki,kavramlar bilinen bir şeyin kestirmeden ya da kısa yoldan ifade edilmesidir. "Marksizm" veya "bilimsel sosyalizm" de böyledir. Bununla marksizmin, 2x2=4 gibi bir formül olduğunu kastetmiyoruz. Fakat o'nu bilinmeyen bir muamma olarak da sunamayız. Hele hele bir arayışa hiç indirgiyemeyiz. Örneğin;"Tezler"de, "Marksizm-Leninzm" kavramı hiç kullanılmıyor. Bunun tesadüf olmadığını biliyoruz. Marksizm kavramıyla belli bir ayrımın vurgulanmak istendiği açıktır. Leninzmin bir kenara bırakılması sadece büyük önder Marx'a daha bir önem vermek anlamına gelmiyor; aynı zamanda Lenin'in katkılarının üstüne bir çizgi çekildiği anlamına da geliyor.

"Marksizm" dendiği zaman bir düşünce sistematiği anlaşılır. Eğer Marksist olduğumuzu söylüyorsak onun toplum kuramını (sosyalizmi) ve ona göre bir mücadele perspektifi benimsemek zorundayız. Bu toplum kuramını benimsemiyor, D. Avrupa ile birlikte hülyaya döndüğünü söylüyorsak marksist olduğumuzu söylememeliyiz.

"Tezler"de, marksist düşüncenin reddi gayet ustalıkla yapılmaya çalışılıyor. Fakat bu ustalık yetkinliğin değil, çaresizliğin ürünüdür. Gayet masumane bir şekilde sosyalist ülkelerdeki bunalımın "şu veya bu ülkenin", "şu veya bu yönetimin" değil, "evrensel" olduğu söyleniyor. İlk bakışta, bununla anlatılmak istenenin reel sosyalizm olduğu sanılır. Gerçekten karşı karşıya bulunduğumuz manzara budur. Nispeten iyi durumda olan Küba ile K. Kore'yi dışta tutarsak, son günlere kadar AEP çizgisinde yürüyenler "sosyalizmin kalesi" olarak gösterilen Arnavutluk dahil bütün sosyalist ülkeler "bir adım ileri iki adım geri" örneğidir. Fakat "evrensel" sözcüğüne yüklenen anlam bu gerçeği tanımlamanın ötesindedir. Bir paragraf sonra bu "uygun" girişin neden tercih edildiği anlaşılıyor.

Marksist düşünceyi reddedenler bugüne kadar 'Marks'ın düşünceleri miadını doldurdu' diyerek açıktan ortaya çıkmadılar. Bu şekilde tavır alanlar istisnadır. Genel yöntem, marksist düşünceye düzülen övgülerden sonra bir "ama" deyip ve saadete gelmektir. Bunun nedeni kötü niyetten çok, Marksist düşünceye alternatif olarak bir şey bulamamaktır. Marksizm, çıkışından beri yeryüzünün solmayan tek meşalesidir. Ve onun gücü karşısında eli titremeden kalem oynatabilen tek bir marksist bile yoktur. Çünkü pratik süreçler (D. Avrupa dahil) bizi, hergün biraz daha onun yol göstericiliğini görmeye itiyor.

"Tezler" bunu biliyor ve bundan dolayı kaldırıp bir kenara attığı her şeyi ancak D. Avrupa'ya malederek yapabiliyor. D. Avrupa'nın çöküşünden ve diğer ülkelerdeki bunalım'dan çıkarılan sonuç, ***"sosyalist devrimle', üretim araçlarının özel mülkiyetine son verilerek devlet mülkiyeti"*** haline getirilmesinin, ***"üretim ve paylaşım"***ın merkezi plan dahilinde yapılmasının, ***"doğrudan"*** toplumsal mülkiyeti doğurmadığıdır. Buna bağlı olarak revaçta olan birçok şey sıralanıyor. Sosyalizmin kapitalizme üstünlük sağlayamadığı, vaadedilen (?) şeylerin yerine getirilmediği vb. gibi...

Çıkarılan bu sonuçtan anlıyoruz ki, "Tezler" için sorun, pratikten ders alarak sosyalizmin Kürdistan'da kurulması için çare bulmak değil, pratiğe dayanarak teorinin işe yaramazlığını kanıtlamaktır. Engels'in dediği gibi ***"belki de bütün bunların haklı nedenleri vardır."*** Ama bunlar yine de "opotünizm"dir. Marksist-Leninist teori ile pratik arasındaki mesafe görülmezse doğal olarak varılan sonuç bu olur. Ve çare olarak da sosyaldemokrasi görülür, hem de adına sosyalist denilerek.

İşte "pire için yorgan yakmak" dediğimiz olay budur.

3- "Devletçilik"

"Tezler"de sıkça anılan, sosyalizmin çöküşünde esaslı faktörlerden biri kabul edilen ve "kötülük timsali" olarak gösterilen olgu/kavramlardan biri de "devletçi"liktir. Daha önce de vurgulamıştık, kavramlar, ifade ettikleriyle anlamlıdır. Onları içerdiklerinden soyutlayarak ele almanın olanağı yoktur. "Tezler" de "devletçilik" konusunda da bir reddiye vardır. Ama diğer yandan, Kürdistan'da büyük çiftliklerin ve bütün sanayinin "ulusallaştırma"sından sözedilirken, reddedilen konuma düşüldüğünün ayırdına varılmıyor. Bütün bu "ulusallaştırılmış" sanaiyi bürokratların yani devletin yöneteceği açıktır. Öyleyse başkalarının günahı olarak gördüğümüz bir yolu/yordamı kendimiz için mübah saymakla tutarsızlığa düşmüyor muyuz diye bir soruyla karşı karşıya değilmiyiz ? Buna yanıt olarak "ama bizler iyi niyetli devletçileriz" diyebilirmiyiz ? Böyle bir yanıta kendimiz inanmadığımıza göre daha tutarlı bir yanıt var mı ? "Devletçiliği" peşinen reddettiğimize göre olumlu ve ikna edici bir yanıt bulamayacağımız açıktır.

Sosyalistlerin (marksizm-leninizmi benimseyen sosyalistlerin) kavram ve olgulara bakışı, tarihsel ve toplumsaldır. Devlet ve "devletçilik"e de aynı perspektiften bakarlar. Devlet nasıl ki gereklidir, "devletçilik" de gereklidir. Bunlara duyulan ihtiyacın ortadan kalkması sürece ve dünya ölçekli sosyalist dönüşümlere bağlıdır. SB ve diğer ülkelerdeki sapmaları mahkum etmeye hakkımız vardır ama öncelikle durumu tespit etmek gerekir. Bu yapılmadan literatürümüzden çıkarmaya karar verdiğimiz her kavramı bilerek değil, tepkiyen çıkarmış oluruz. Çünkü, pratiğin olumsuz yanlarını öne çıkararak terkettiğimiz her kavram bizzat ululanan ve bugün de geçerli olduğu ileri sürülen marksizme aittir.

Sosyalizmde devlet ve "devletçilik"i a) sosyalizmin kuruluşunda devlet ve b) sosyalizm sürecinde devlet olmak üzere iki süreçte ele almak gerekmektedir.Öncelikle Marx ile Engels'in soruna bakışlarını ortaya koyacağız, sonra da gerçekleşen pratiği ve teoriyle arasındaki mesafeyi, ve bunun nedenleri üzerinde duracağız.

a) Marksizm, sosyalizmin kurulabilmesi için proletaryanın egemen güç (devlet) olarak örgütlenmesini zorunlu görür. ***"Proletaryanın kurtuluşu kendi eseri olacaktır"*** parolası, ona kurtuluş vaadeden burjuvazi ve küçük-burjuvaziden bağımsızlaşarak iktidar mücadelesine girişmesi için verilmiştir. Çünkü sosyalizmi ancak çıkarları ona uygun bir sınıf-proletarya kurabilir. Proleter devlet, diğer sınıfların varoluş koşullarını ortadan kaldırmanın yanında kendi varoluş koşullarını da ortadan kaldırması nedeniyle, Marx'ın deyimiyle, 'gerçek' anlamda devlet değildir. Onu 'devlet' olarak tanımlamamızın nedeni sosyalizmi kurmak gibi politik bir misyona sahip olmasıdır. Gerçek anlamda devlet olmayan böyle bir devletin gerçekten ortadan kalkması, politik varlığını gereksiz hale getirecek olan koşulları yaratmasına bağlıdır. Bunun ilk koşulu da proletaryanın devlet olarak örgütlenmesidir.

Komünistleri işçi sınıfının diğer akımlarından ayıran özelliklerinden biri budur. Reformistler proletaryanın böyle bir eyleme girişmesini gerekli görmezler, anarşistler ise proletaryanın devlet olarak örgütlenmesini... Komünistler toplumsal devrimin bu uğrağında "devletçi"dirler. Ama bunu sosyalizmi kurmak için zorunlu ve proletaryanın da bu eylemiyle aynı zamanda devlet olarak kendi varlığına son vermiş olduğunu bilerek...

Marx'ın "proletarya diktatörlüğü" konusundaki görüşleri komün deneyi ışığında yeniden şekillenir. Komün Marksist teori için kendisini yeniden gözden geçirme deneyi olmuştur ve Marx; Komünü, diktatörlük uygulamakla suçlayanların aksine, burjuvazi karşısında yeterince diktatörlük uygulamamakla eleştirmiştir. Bu deneyden çıkardığı ders ve proletaryanın önüne yeniden koyduğu görev, geri dönüşsüz bir tarzda iktidara elkoymak ve burjuva sınıf egemenliğinin dayanağı olan toplumsal üretim araçlarının özel mülkiyetine son vermektir.

b) Proletarya iktidara elkoyduktan sonra da devletin varlığı devam eder. Bu noktada "ne zamana kadar?" diye bir soru sorulabilir. Marksist teori, eğer devletin ortadan kaldırılmasını kabul etmiş olsaydı bu soruya da yanıt bulmak durumunda olurdu. Marksist teori ***"devlet ortadan kaldırılır"*** görüşünü benimsemediğinden bu sorunun muhatabı değildir. Marx'tan sonraki Marksistler de devletin ortadan kaldırılacağı bir tarih vermemişlerdir. Çünkü Marksist teori, devletin ortadan kaldırılmasını değil, ortadan kalkmasını öngürür. Peki bu neye bağlıdır?

Marx ve Engels devletin sönmesini veya uykuya dalmasını, sosyalist toplumun inşa sürecinde ***"toplumsal üretimdeki anarşinin yitmesi"*** ve insanın ***"kendi öz toplumsal örgüt biçiminin efendisi"*** olması oranına bağlı görürler. Devlet bunu sağladığı ölçüde ***"gereksiz"***leşir.

Bu görüş, bize, devletin sönmesi önündeki engellerin ne olduğunu da verir. Toplumsal üretimdeki anarşi devam ettikçe ve insan, süreç içinde kendi kendini yönetebilecek olanaklara, bilinç düzeyine erişmedikçe, üretim sürecini ve insanlararası ilişkiyi düzenleyen bir politik güce ihtiyaç olacaktır. Burada ikili bir süreç sözkonusudur. Bir yandan devlet kendi yokoluş koşullarını hazırlarken, diğer yandan insan kendi varoluş koşullarını hazırlamaktadır. İnsan kendi kendini yönetme bilincine eriştikçe veya ünlü deyişi kullanırsak ***"zorunluluğun bilincine"*** vardıkça, devletin politik yönü ortadan kalkar.

4- Teori Işığında Pratik, Pratikte Teori ve Sorunlar

Yukarıda Marx'ın Paris Komünü pratiğinde teorisini yeniden gözden geçirdiğini söylemiştik. Proletarya diktatörlüğünün ne olduğunu merak edenlere Paris Komünü'nü gösterir Marx. Ve teoride öngürmediği birçok şeyi (özellikle yönetime ilişkin) doğrudan Komün'den alır.Marksistler de bu deneyi Marx'tan örnek alır, teoriyi, Komün tarzında inşa etmeye çalışırlar. Sonraki yönetimlere yöneltilen eleştiriler Komün'den kalkılarak yapılır. Sonraki pratikler Komüne ne kadar yakınlarsa o oranda sosyalist, uzak oldukları oranda da bürokratik ve benzeri olarak ele alınmışlardır.

Biz de pratikleri teori ışığında ele alacağız. Fakat bire bir uygunluk şeklinde değil; bunun olması da mümkün değil; daha çok Komün tarzında ele alacağız. Komün nasıl teoriye sığmamışsa ama teorinin geliştirilmesine yardımcı olmuşsa, sonraki pratikler de ceryan ettikleri alan bakımından Komün'e ve teoriye sığmamışlardır. Bu durum, hem teorinin geliştirilmesine hem de sakatlanmasına yol açmıştır. Bizce önemli olan bu iki yanı görmek ve pratik ışığında teoriyi (Komün deneyiminde olduğu gibi) yeniden kapsayıcı hale getirmektir.

Marx'ın öngürüsünden pratiğe bakarsak bir tezatla karşılaşırız. Bu tezat, sönmesi öngörülen devletin sönmemesi ve halkın denetiminin dışına çıkarak bürokratik bir karektere bürünmesidir. Bu olgu, sosyalizm teorisine aykırıdır. Aynı zamanda pratiğin başlıca sorunudur da.

Peki teorinin sorunları yok mudur? Elbette vardır.

Marx ile Engels, sosyalizmin, ileri batı Avrupa ülkelerinde gerçekleşeceğini öngürmüşlerdi. Bu gelişme, sosyalizme hem ekonomik hem de siyasal zaferi kesinleştirme olanağı verecekti. En ileri kapitalist ülkelerin birkaçında gerçekleşen sosyalizm giderek bütün dünyaya damgasını vuracaktı. Avrupayı fethetmiş bir devrimin karşısında durabilecek güçte dünyanın herhangi bir kapitalist devleti yoktu. O koşullarda devletin görevi üretimdeki anarşiyi giderdiği ve insanın kendi kendini yönetme geleneği arttığı oranda azalacaktı.

Gerçekliğin gelişimi başka yönde oldu. Devrim, Batı Avrupa'nın herhangi bir ülkesinde değil, nispeten geri Rusya'da gerçekleşti. Bir başka farklılık, Avrupa proletaryasının Sovyet proletaryasını izlememiş olmasıdır. Tarihsel bilinçle davranan Avrupa proletaryası değil, burjuvazisi oldu. Dünyanın bütün emperyalist devletleri ve gerici güçleri, Avrupa burjuvazisinin Komün karşısındaki tutumunu örnek alıp,Sovyet Devrimi'ni tasfiyeye çalıştılar. Emperyalizm bu amacına ulaşamadı,fakat dev-

rim de Rusya karaparaçasına sıkışıp kaldı. Bolşeviklerin umudu ve beklentisi olan Avrupa devriminin gerçekleşmemesi; 1918,1920 ve 1923 atılımlarının sonuç getirmemesiyle birlikte umutların sönmesi, devrimi, tek ülkenin sınırları içinde sosyalizmi kurmakla yüz yüze gelmek gibi, bir zorunlulukla başbaşa bıraktı. Komünistler, bu koşullar içinde hem devrimi koruyup kolluyacak, hem sosyalist önlemler alacak ve hem de kullandıkları mekanizma (devlet), teoriye uygun olarak sönecekti.

Yeniden teoriye döner ve Marx ile Engels'in Komün'den çıkardıkları dersler ışığında Ekim Devrimi'ne bakarsak şu sonuçlara varırız.

Ekim Devrimi kendini korumak zorundaydı. Bu amaçla alınan önlemler marksist teoriye de aykırı değildir. Marx, Komün'ün yenilgisini, proletaryanın "iyi tabiatı'na bağlar. Versailles'e yürümemekle iç savaşın ve aynı zamanda kendi yenilgisinin koşullarını hazırlamış olmakla eleştirir. Marx'a dayanılarak Bolşevik Parti'nin iktidara elkoyması da eleştirilemez. Zira Marx, Komünü eleştirirken, MK'yi, Komün icraat yapsın diye çok erken iktidarı teslim etti diye hatalı bulur.

Marx, öngürdüğü sosyalizmin ileri kapitalist ülkelerde gerceklesecegini düşündüğünden, devletin giderek söneceğini tespit ediyordu. Geri bir ülkede ve emperyalist kuşatma altında bir devrim düşünmediğinden o koşullarda devletin nasıl bir seyir izleyeceğine dair bir tespiti yoktu. Alman İdeolojisi'nde söyledikleri (bir ülkeyle sınırlı kaldıkça devrimin yozlaşacağını ve yerel bir fenomen haline geleceğini söylüyor) bugünkü sorunlar hakkında genel bir perspektif verir bize ama yaşanagelen sosyalizm pratiğini izah etmekte yetersiz kalır. Bu konuda kitabi değil, diyalektik düşünmek gerekiyor. Lenin'in muazzam bir ordu kurulurken teoriyi unuttuğunu veya dikkate almadığını söyleyemeyiz. O, bu tezatı görmüş ama Komün'ün yaptığı hatayı yapmamıştı. Ekim'in yaratığı koşullar içinde Lenin, kendisinin de belirttiği gibi, sosyalizme özgü olmayan, bir gün kalkıp gidecek olan mekanizmalarla devrimi koruyordu. O koşullarda ve sonraki süreçte devlet gerekliydi ve sonraki gelişmelerin gösterdiği gibi, güçlü bir devlet olmasaydı devrim korunamazdı.

Marx ile Engels devletin sönmesini/politik yönünü yitirmesini üretim anarşisinin yitmesine ve insanın kendi kendini yönetme yeteneğinin gelişmesine bağlamışlardı. Fakat Sovyet devleti bunun ütesinde görevlerle karşı karşıya idi. Üretimin örgütlenmesi yetkinleştirilip devletin politik yönü törpülense bile, emperyalizmin varlığı devletin varlığını koşullandırır. Bu konuda da açılma ihtiyacı olan teoridir. Gerçeklik teorinin sınırlarını zorlamıştır ve onu teoriye hapsetmek olanaksızdır. Teorinin bu yanı esas alınarak Sovyet devleti yargılanamaz; teoriye uygun değil de tersine bir gelişim gösterdi diye eleştirilemez.

Marx ile Engels, sönen devletin fonksiyonlarının yerini, insanın öz faaliyetinin alacağını öngörüyorlardı. Fakat insan, durup dururken bu yeteneğe erişemez. Onu bu yetenekle donatacak olan sosyalist demokrasidir. Bunun için devletin sönmesi ile sosyalist demokrasi arasına eşit işareti konmuştur. Sosyalist demokrasi hem devletin sönmesini hem de insanın kendi kendini yönetmede yetkinleşmesini sağlayan bir süreçtir.

Sovyet devletinin gerçekleştiremediği budur. Bu konuda geride kalan teori değil pratiktir. Devrimin ilk yıllarında zorunlu olarak askıya alınan sosyalist demokrasi iyice rafa kaldırılmış ve adeta sosyalizmi zayıflatıcı bir unsur olarak algılanmıştır. Emperyalist kuşatmanın varlığı demokratik katılımın önündeki bir başka engel şeklinde yorumlanmış ve Marx'ın söyeldiklerinin hayata geçirilmesi bu kuşatmanın kaldırılmasına bağlanmıştır. Oysa Marx, hatalarından dolayı Komün'ü eleştirmesine karşın, onun demokratik işleyişini yüceltmiş, 'en son keşfedilmiş politik biçim' olarak değerlendirilmiştir. Demek oluyor ki, toplumun denetiminden sıyrılan devlet, ne denli inançlı komünistlerin elinde olursa olsun giderek özerkleşir ve toplumun üzerinde ayrıcalıklı bir konuma oturur. Bu, hem devletin hem de toplumun gelişimini köreltir. Yönetimin hakkaniyetinden bağımsız, kendiliğinden işleyen bir süreçtir bu. Oysa Marksist-Leninst teoriye göre, devletin gerekliliği demek, demokratik katılım ve yönetimin gereksizliği demek değildir. Sosyalist demokrasi devletin işlerlik biçimidir. Sosyalizmin ayakta kalmasının, kapitalizme üstün gelmesinin ve insanı yönetebilir hale gelmesinin garantisi budur.

5- Planlı Ekonomi (üretim)

"Tezler"de, D. Avrupa'daki çöküş ve diğer ülkeler (özelikle SB,Çin)deki yönetim gerekçe gösterilerek "Planlı üretim" reddediliyor. Bunun yerine, başına ***"sosyalist"*** sözcüğü getirilerek ***"piyasa ekonomisi"*** konuyor.

Bu tercihin ne anlama geldiği açıktır ama nelere malolduğu açık değildir. Biz, planlı üretim anlayışından vazgeçmeden önce, nelerin dikkate alınması gerektiği üzerinde duracağız. Yanıt bulunması zorunlu sorular şunlardır:

1- Bu kavram kime aittir? Adı sık sık anılan Marksizme mi yoksa reel sosyalizme mi?

2- Planlı ekonomi anlayışı neyin sonucudur? Sosyalizm onsuz yapabilir mi?

3- Planlı ekonomi pratikte nasıl bir sonuç doğurmustur?

1- Kavram Marx'a aittir. Gerek Marx, gerekse Engels, kapitalizme alternatif sosyalist toplurna ilişkin düşüncelerini açıkladıkları her yapıtlarında planlı üretimden sözederler. Bu -planlı üretim-, sosyalist toplumu kapitalist toplumdan ayıran bir özellik olarak ortaya konur. Kapitalist üretimin karakteristiği nasıl üretim anarşisi demek olan serbest piyasa ekonomisiyse, sosyalist toplumun karakteristiği de planlı üretimdir. Marx'ı izleyenlerin Marksizme bir katkısı değildir; zorunluluk sonucu veya rastgele bulunmuş bir kavram da değildir; bilimsel sosyalist düşüncenin (Marksizmin) kendine özgü üretim sistematiğini anlatan bir kavramdır. Ondan kurtulmak, herhangi bir marksistle değil, Marx'ın kendisiyle hesaplaşmayı gerektirir.

2- Marx, bu kavramı, yalnızca anarşinin egemen olduğu kapitalist üretime karşılık kullanmıyor. Bu bir yanıdır ama daha önemlisi, kamu iktidarına el koyarak toplumsal hale gelmiş üretim araçlarının özel mülkiyetine son veren proletaryanın eyleminin doğal ve mantıki so-

nucudur. Bunun nedeni açıktır. Toplumsal üretim araçlarının özel mülkiyet altında bulunduğu kapitalist toplumda üretim nasıl piyasaya göre yapılıyorsa, durumun tersine çevrildiği sosyalizmde de üretim, Engels'in deyimiyle ***"önceden hazırlanmış bir plan dahilinde"*** yapılır. Bu iki olgu (sosyalizm ile planlı üretim), birbirinden ayrılmaz bir bütündür. Biri diğerini koşullandırır. Sosyalist ülkelerde planlı üretimden uzaklaşıldıkça üretim araçlarının özel mülkiyetine hak tanınması veya üretim araçlarının özel mülkiyetine hak tanındıkça piyasaya vize verilmesi rastlantı değildir. Özel mülkiyete dayalı bir üretim, önünde, ürününü serbestçe pazarlayabilecek bir alan ister. Bu sadece aşırı kâr hırsıyla fazla üretim yapmak ihtiyacından doğmaz; piyasa, rakiplerin birbirini rekabet yoluyla elimine ettiği, sermaye birikimini sağladığı ve bütün ekonomiyi birkaç kapitalistin denetimine soktuğu için de bir ihtiyaçtır. Proletaryanın ihtiyaçları farklıdır. Son vermek istediği tam da kapitalist üretim ve onun bütün sonuçlarıdır. Toplumsal üretim araçlarının özel mülkiyetine son vermesi eyleminin ilk adımlarından biriyse, diğeri de planlı üretimdir. Proletarya, kapitalist toplumda, ürettiği ürünün esiridir. Marx'ın deyimiyle "ürünler pazarda" proletaryanın karşısına ***"onu yöneten nesneler olarak çıkarlar."*** Bunun nedeni onların sermaye niteliği almış olmasıdır.Proletaryanın, ***"sermaye halini alan ürünlerin esiri"*** olmaktan çıkmasının yolu da planlı üretimden geçer. Böylece proletarya onlar tarafından yönetilmekten kurtulur ve onları yöneten olur.

3- Planlı üretim her ne kadar gözden düşürülmeye çalışılıyorsa da asla piyasa ile kıyaslanamaz. Teoride söylenenleri görmezlikten gelsek bile başarılarla dolu bir pratik var karşımızda. Kapitalist dünyanın onlarca yıllık en iyi piyasa ekonomileri bile, toplumun temel sorunları olan iş, konut, eğitim, sağlık vb. gibi sorunları çözebilmiş değildirler. Artarak devam ediyor bu sorunlar. Sözde "serbest" gerçekte kapitalist devletin sonsuz desteğine sahip olan piyasa ekonomisi ancak milyonlarca insanı ölüme terkederek işleyebilir. Kapitalizmin tarihi buna tanıktır ve güncel afetler piyasanın gayri insani olduğu düşüncemizi pekiştirmektedir. Doğada seleksiyon, toplumda sosyal-darvinizm neyse, ekonomide serbest piyasa odur. Güçlüler yaşar, güçsüzler güçlülerin yaşaması için helâk olur.

Planlı veya piyasayı tercih etmek sadece ekonomik üretime dair değildir, aynı zamanda insana ilişkindir. Kapitalist üretim için insan araçtır, onu piyasanın insafına terk etmesi bundandır. Sosyalist üretimde ise insan amaçtır; bütün üretim ve paylaşım insanın yaşamını daha kolaylaştırmak amacıyla planlanır.

İstatistik verilerle konuyu sıkıcı hale getirmeden, Sovyet devriminin seyrinde planlı üretimin başarılarını görebiliriz. Sovyet tarihinin on yıllık (1930-1940) bir kesiti, kapitalizmin bir asrına bedeldir. Bunda belirleyici olan planlı üretim anlayışıdır. Bu gerçeği sosyalizmin düşmanları bile inkar edemiyorlar. Planlı üretim diğer sosyalist ülkelerde de başarılı olmuştur. Burjuvazi siyasal parti olarak örgütlenmeyi komünistlerden öğrendi. Ekonominin örgütlenmesinde bazen kullandığı planı ise sosyalist ülkelerden aldı. Planlı üretim aynı zamanda aklın ve bilimin üstünlüğüdür de. Demek oluyor ki, güncele maledilerek bir kenara bırakılan marksizm ve bilimsel düşüncedir. Planlı ekonominin sorunları yok mudur? Elbette ki vardır ve bunları, nedenlerini ileriki bölümlerde ele alacağız.

6- Burjuva Demokrasisi mi, Sosyalist Demokrasi mi?

"Tezler"de "sosyalizm" diye ortaya konan burjuva-demokrasisidir; ***"parlamenter sosyalizm"*** denmesi zevahiri bile kurtarmaz. Haklı nedenlere dayanan birçok eleştiri, ortaya konan alternatif gözönüne alınmadığında haklılığını yitiriyor. Bir yanlıştan kurtulayım derken bir başka yanlışa düşülüyor. Sosyalizm, demokratik katılım ve yönetim demektir. Bu perspektiften kalkarak ***"monolotik"***liği, partinin, kendi öncülüğünü mücadeleyle değil de ***"anayasal güvenceler"***e dayandırmasını ve devletin ***"bürokratik"*** örgütlenmesini eleştirmek Marksist-Leninst olmanın gereğidir. Fakat buna tepkiyen ***"çok partililik"***i, ***"parlamenter sosyalist bir demokrasi"yi "yasama, yürütme ve yargının ayrılığı"nı, "yargının kesin bağımsızlığı"***nı vb. savunmak sosyalizmin teorisine aykırıdır ve "kapiytalizme üstünlük sağlama"nın yolu hiç değildir. Bu yol, tam da kapitalistlerin egemen olduğu bir yoldur.

"Parlamenter burjuva demokrasisi" nin devletin ***"burjuva karakteri"*** ni ortadan kaldırmadığı doğrudur. Çünkü ***"parlamenterizm"*** burjuva devlet örgütlenmesinin mantıki sonucudur. Kapitalistlerin serbest yarışı için serbest piyasa nasıl gerekliyse, burjuva fraksiyonlarının kendi ekonomik çıkarları için hükümeti yönlendirmede serbestçe yarışacakları parlamento öylesine gereklidir. Marx parlamento için ***"burjuva ahırı"*** der. Gerçekten, pazarda vahşice kapışan kapitalistler, halkın denetiminden çıkarılmış bu kurumda ekonomik çıkarlarını koruyacak politikalar üretmek için alabildiğine didişirler. Kendi amaçlarını ve politikalarını toplumun çoğunluğu (ki bu çoğunluk tirübünlere itilmiş, ancak karşı takımı tartaklama ihtiyacı duyulduğunda sahaya inmesine izin verilen bir çoğunluktur)nun talepleri haline getirmesini başaran kazanır ve yasalarla belirlenmiş süre içinde politikalarını uygular. Burjuva devlet ise, burjuva fraksiyonlarının çıkarlarını değil, sınıf olarak burjuvazinin (burjuva devletler günümüzde tekelci burjuvazinin çıkarlarına göre örgütlenmiştir veya tekelci burjuvazi, devleti, kendi çıkarları doğrultusunda kullanmada diğer burjuva fraksiyonlara göre daha çok olanağa sahiptir.) çıkarlarını savunur. Devletin örgütlenişi buna uygun tarzda yapılmıştır. Kuvvetler Ayrılığı'nın kabul edilmesi bu mantığın ürünüdür. Yasama-yürütme-yargının birbirleri karşısındaki bağımsızlığı mutlak değildir. Yasa yapıcıların ayrı, yürütmecilerin ayrı ve yargıçların ayrı olması, onların karşıtlığını değil, burjuva devlet çatısı altında birlikteliğini ifade eder ve burjuva hukuk hepsini bağlar. Örneğin yargı, burjuva hukuk çerçevesinde, herbir burjuva fraksiyonundan bağımsızdır veya tarafsızdır ve davayı yasama organınca hazırlanan çerçeve içinde ele alır (bu teorik işlerliktir. Pratikte belirleyici olan güç, rüşvet vb. dir) ama burjuva düzeni hedef alanlar karşısında tarafsız değildir. Bu tutum, bütün burjuva kurumlar için geçerlidir. Demek oluyor ki, parlamenter demokrasinin burjuva devletin karakterini değiştirmemesi,

devletin örgütlenişiyle ilgili bir olaydır.

Öyleyse öncelikle ele alınması gereken biçim değil, özdür. Bize gerekli olan, proletaryanın çıkarlarını savunan bir devlettir. Fakat unutulmaması gereken bu devlet, kendi yokoluşunu örgütleyen bir devlettir. Bundan dolayı, burjuva toplumda olduğu gibi, profesyonel kurumlaşmayı arttırmayı değil, azaltmayı hedefler. Parlamento, halkın denetiminin dışında, belirlenmiş süre içinde görev yapan, burjuva toplumsal düzen için gerekli, sosyalist toplum için gerekli olmayan bir kurumdur. "Parlamento" ile "sosyalizm" bağdaşmaz. Sosyalizm ***"profesyonel kurumlaşma"*** ya değil, her an feshedilebilir organlara dayanır. Burjuva devlet, profesyonel kadrolardan oluşan ve halkın denetimi dışında tamamiyle kapitalist toplumun bekâsı için iş gören profesyonel kurum ve kuruluşlara dayanmadan varlığını koruyamaz. Yargıçların, yasamacıların ve yürütücülerin burjuva toplum için rahatça çalışabilmeleri devletin verdiği güvenceye bağlıdır. Bir general, polis şefi veya yargıç halk tarafından görevinden alınamaz. Onların görevden alma yetkisi, ***"baskı gücü"*** demek olan yürütmeye verilmiştir. Yürütme ise, halkın denetiminde olan bir kurum değil, burjuva devletin denetiminde olan bir kurumdur.

"Profesyonelleşme" burjuva devlet için ne kadar yararlıysa, proleter devlet için o kadar zararlıdır. İlginç olan, bürokratizm ve benzerinden yakınan "Tezler"in, bürokrasinin en yetkin hali olan profesyonelleşmeyi savunmasıdır. Profesyonel her kurum giderek kendi determinizmini oluşturur. Kuşkusuz, sosyalizmin de kendi yasa koyucuları, yürütücüleri, yargıçları vb. olacaktır. Ama bunların hiçbiri, burjuva toplumda olduğu gibi, halkın iradesinin ve onun denetiminin dışında olamayacaktır. Burjuva toplumda geçerli olan temsili, (irade devri) sistemdir. İnsanlar irade kullanımına değil, devrine itilmektedirler. Sosyalizm irade devrine değil, kullanımına dayanır. Mevcut sosyalist ülkelerde bu anlayışın/ilkenin köreltilmiş olması, bir daha hiç gerçekleşmeyeceği anlamına gelmez. Marx, proleter devletin bu tarz işleyişini Komün'de gördü ve ondan alarak geliştirdi. Marx onu [Komün'ü], ***"yeni bir tarihi oluşum"*** ve ***"en sonunda keşfedilen politik biçim"*** olarak değerlendirdi. Bu işleyiş, yalnızca Komün'le sınırlı kalmadı, başta Sovyetler olmak üzere, merkezi burjuva hükümetlerin yıkıldığı veya yıkılma eşiğine geldiği her yerde yığın eyleminin doğal bir sonucu gibi kendini gösterdi. Örneğin; Sovyetler, ilk yıllarında, hem yasama hem de yürütme yetkisine sahip olan, doğrudan katılıma dayalı çalışan organlardır. Sosyalizmde üzerinde durulması gereken -aynı zamanda sosyalizm pratiklerinden çıkarılabilecek en büyük derstir bu-, kurumlaşmamanın kurumlaştırılması diyebileceğimiz bu örgütlenme ve yönetim biçiminin kalıcılaştırılmasıdır. "Tezler"de ileri sürüldüğü gibi, bugün tam da gelişmiş burjuva toplumlarda geçerli ve Lenin'in deyimiyle ***"sömürünün rahatça sürdürülmesi için en ideal yönetim biçimi"*** olan burjuva demokrasisi değil.

7- Sosyalizmi Değil, Kapitalizmi İnşa Yolu.

"Tezler"de ilginç olan, mevcut pratiklere dayandırılarak, onlarca yıllık bir tarihe sahip olan sosyalizme geçiş yolunun yadsınmasıdır. Sosyalizme geçiş biçimlerinin farklı olacağını, her ülkede bir başka özgünlüğe bürüneceğini herkes kabul ediyor. Örneğin SB'de başka, Çin'de başka ve Küba'da daha başka olmuştur. SB'de devrimin temel ve önder gücü işçi-köylü-asker Sovyetleri olmuştur. (yönlendirici politika ve siyasi iradeden sözetmiyoruz). Çin'de işçi-köylü-asker Sovyetleri ortaya bile çıkmamıştır; ağırlıklı olarak yoksul köylülüğe dayanan, Kızıl Siyasi Üsler iş görmüştür. Küba'da bunların hiçbiri olmamıştır; gerilla mücadelesi karşısında soluksuz ve hareketsiz kalan diktatorlük, genel bir grev ve ayaklanmayla devrilip gitmiştir.

"Her ülke kendisine özgü yollardan sosyalizme geçer" sözünden anlaşılması gereken budur. Ama sosyalizmin inşası için her devrimin mutlaka yapması gereken "aynı" şeyler vardır. Bunlardan birincisi, proletaryanın eğemen güç olarak örgütlenmesi, eski devleti bütün kurum ve kuruluşlarıyla ilga etmesidir. İkincisi, kamu iktidarına el koyan proletaryanın, onun aracılığıyla ve kamu adına bütün toplumsal üretim araçlarını kamulaştırması; dış ticaret, finans kuruluşları vb. devletleştirmesi; yeraltı ve yerüstü zenginlik kaynaklarını toplumun ortak malı haline getirmesidir vb. Üçüncüsü, toplumun refahını arttırmayı perspektif edinerek bütün üretimi, "önceden belirlenmiş bir plan dahilinde" örgütlemektir. Dördüncüsü, üretim ve yönetime doğrudan katılımı öngüren demokratik bir yönetim.

Gerek Marx ve Engels, gerekse onları izleyen marksistler farklı bir "geçiş" önermediler ve "geçiş biçimi"nin "farklı"lığını, yapılması zorunlu girişimleri "yapılmasa da olur" tarzında yorumlamadılar. "Tezler"de yapılan bir hata değilse doğrudan marksizmin inkârıdır. Sosyalizme geçiş için zorunlu olan yukardaki önlemleri almayı yadsıyan "Tezler", her konuda olduğu gibi, D. Avrupa ve SB'ye dayanıyor. Sosyalist devrimle, üretim araçlarının özel mülkiyetine son verilmesiyle ve planlı üretimle bir yere varılmadığı ileri sürülüyor. Bu iddiaların her biri hem teori hem de pratik ışığında uzun uzun tartışılabilir ve rahatlıkla geçersiz hale getirilebilirler ama bu, konumuzun dışındadır ve şunu söylemek yeterli olacaktır. Sosyalist devrim, toplumsal üretim araçlarının özel mülkiyetine son verilmesi, planlı üretim vb. sosyalizmi doğurmamışsa, "Tezler"deki yol hiç doğuramaz. Bu "yol"un Marksizm'e aykırılığını bir tarafa bırakıyoruz; pratik deneylere baktığımızda "yol" olmadığını görüyoruz. Acaba D. Avrupa'nın başına gelenlerde yıllardır özendirilip güçlendirilen özel girişimin hiç rolü yok mudur? Nikaragua'nın başına gelenlerde palazlanması için desteklenen orta burjuvazinin rolü yok mudur? D. Avrupa gerçeğinde görüldüğü gibi, kapitalizmden kopuşun derin ve köklü olduğu ülkelerde restorasyon ağır, kopuşun yüzeysel olduğu ülkelerde ise hızlı ilerliyor. D. Almanya'nın özgün durumu dışında, diğer ülkelerde açıkça görülen budur. SB ve Çin'deki direncin nedeni, bu ülkelerde kapitalizmden nispeten derin bir kopuş sağlanmış olmasıdır. Eksik olan, kopuşa denk düşen bir inşanın sağlanamamış olmasıdır; gidilen yolun yanlışlığı değil.

"Tezler"de önerilen yol Kürdistan'da izlenirse, bundan o kadar kötülenen bir D. Avrupa bile çıkmaz. Olsa olsa kötü bir kapitalizm ve süreç içinde buna teslim olacak olan bürokratik bir yönetim olur. Sosyalist önlemlere dayanmayan her "demokratik cumhuriyet" özünde bir burjuva cumhuriyettir ve örneklerinde olduğu gibi burjuva diktatörlüğüne dönüşmeye mahkumdur.

8-"Bilimsel Kuşkuculuk" mu, "Bekle Görcülük" mü?

Olayların baskılanması altında düşünmenin ve "Tez" hazırlamanın doğurduğu bir başka sonuç, "bilimsel kuşkuculuk" adına içine girilen "bekle görcülük ve bilinmezci"liktir.

"Tezler"de, ***"geçmiş uygulamaların iflas ettiği ve sosyalist mülkiyet ilişkilerini doğurmadığı,"*** söyleniyor. Bu ifade tarzı olgu hakkında enine boyuna düşünüldükten sonra varılmış kesin bir yargıyı belirtiyor. Yani sosyalist mülkiyet ilişkilerini doğurmayan uygulamalar iflas etmiştir. Böyle bir yargı karşısında herkesin şu soruyu sorma hakkı vardır: ***"Bugüne kadar ki uygulamalara ve ortaya çıkan mülkiyet biçimine ve bir bütün olarak toplumsal sistemin kendisine ne ad verilebilir?"***

Bu soru hakkımızı saklı tutup bir başka görüşe geçelim. Özet olarak; bugünkü uygulamaların (kast edilen uygulamalar Glasnost ve Perestroyka'dır.)***"sosyalist mülkiyet ilişkilerine götüreceği kanıtlanmış değildir"*** denmiyor ve devamla şu tespit yapılıyor: ***"hatta kimi uygulamaların daha bugünden bile ciddi zaaf ve tehlikeleri belirmiş bulunuyor."***

Tümcenin birinci kısmı yeni yönelimlerin bizi ikna edebilecek (olumlu yönde) bir kanıt ortaya koymadığını anlatıyor. İkinci kısmı, yönelimlerin olumlu yönde değil, olumsuz yönde kanıtlar ortaya koyduğunu söylüyor. Öyleyse, dün olduğu gibi bugün de uygulamalar olumsuzdur ve rahatlıkla bugünkü uygulamalara karşı tavır alma hakkına sahibiz. Oysa "Tezler"in bize önerdiği bu değildir. Uygulamaları ***"ne peşin yargıyla kapitalizme götürüyor diye reddetmeli, ne de körükörüne"*** benimsemeliyiz, diyor "Tezler."

Bütün bu 'izahat'tan sonra bir çelişkinin olduğunu açıkça görebiliriz. Bunun nedeni, sosyalistlerin birlikteliğini amaçlayan "Tezler"in, her eğilime bir "mavi boncuk" dağıtma anlayışıdır. Ortak zeminden anlaşılan, herkesin kendisinden birşeyler bulduğu bir alandır.Böyle bir "birlik" için bile, yukarda aktardığımız görüş(ler) çerçevesinde görülmesi gereken bir hesap vardır. Eğer uygulamalar bize olumlu değil de olumsuz kanıtlar sunuyorsa, bunlara "kapitalizme götürüyor" demek önyargılık olmaz. Durum bunun tersine ise, uygulamaları olumlamak ve onlardan ders çıkarmak "körükörüne"lik olmaz. "Körükörüne" ve "peşin yargı" sözcükleri, o ana kadar ortaya çıkan belirtiler veya olgular ışığında gelişmenin yönüne bakmadan, araştırıp inceleme zahmetine katlanmadan takınılan tavrı ifade ederler. Oysa, görüyoruz ki, "Tezler" bize "olumsuzluk" belirten kanıtlar sunuyor. Yapılması gereken buna uygun bir yaklaşım ortaya koymak iken, "bağımsız bakışaçısı" adına "Tezler"in ortaya sürdüğü "bekle gör"cülüktür. "Bağımsız bakışaçısı", herhangi biri veya birilerinin sözüyle/anlayışıyla olgulara yaklaşmayı reddeder ama bu, olgular hakkında görüş belirlemeyi dışlamak anlamında değildir. "Tezler"deki "bağımsız bakışaçısı" bu anlamda "kendine özgü"nlüğü değil, kimsenin etlisine-sütlüsüne dokunmamayı vaaz'ediyor.

Gerçekten bu tutumu gerektirecek bir durum var mı ortada? Herkesin rahatlıkla görebildiği kanıtlar bir tavır belirlemeye yetmiyor mu? Uygulamaları iki bilinmeyenli bir denklem haline sokup "bilinmezci"liğe düşmeye gerek var mı? Kimileri için sorun "...yoğurdu üfleyerek içmek" olabilir. Fakat "hayal kırıklığı"nı ve "yanılgı"ları veri alıp ve bundan kalkarak ***"şimdiden bir belirleme yapmayalım, yeniden yanılabiliriz; kapitalizm diye karşı çıktığımız sosyalizm çıkabilir."*** sonucuna varmak ne denli "bilimsel kuşku"culuk olabilir! Bilimsel yaklaşım olguları veri alıp soyutlama yapmak ve somutu bu çerçevede ele almak ise, nasıl olur da olgular görmezden gelinir. "olumsuz" olmaları bize bu hakkı vermez elbette.Sovyetler Birliği, Çin ve diğer ülkelerde, içinde bulunulan durumdan kurtulmak için "uygulama ve araştırmalara geçilmiş" olmasından sözediliyor. "Tezler"in diliyle bu uygulamalar: ***"Kooperatifçilik temelinde kişisel mülkiyeti, toprakların kişilere devredilmesi, işçilerin fabrikalara ortak edilmesi ve planlamalardan vezgeçi'lerek planlı sosyalist pazar uygulamaları (ne kadar çelişkili bir tanım !)"*** na geçilmesi vb.

Demek oluyor ki ortada, degerlendirip bir yargıya varmak için yeterli derecede delil var. Bütün bu delillerin (veya uygulamaların) ne anlama geldiklerini ve neye hizmet ettiklerini sadece teoriye göre değil, pratik sonuçlarına da bakarak anlayabiliriz. Hiç kimsenin görmezden gelemeyeceği sonuçlar var ortada. Ortak bir norm bulmak da zor değil. Sosyalizm, toplumsal refahın artması ve yönetime katılmanın derinleşmesidir.Özet olarak: Bizim için esas alınması gereken, uygulamaların bu süreci derinleştirip derinleştiremediğidir.

Önce Çin'e bakalım.

Tien-An-Men Meydanı'na "özgürlük Kraliçesi"nin maketi konduğunda ve bunun ne anlama geldiği herkes tarafından açıkça görüldüğünde bütün görevlerinden azledilen Zao Ziyang, Çin'in yönetimini anlatmak için şu atasözünü rehber edinmişti: "Fare tutan kedinin rengi önemli değildir."

Çinliler, sonradan birinin (hem de "komünistim" diyen birinin) ortaya çıkıp bu atasözünü halka karşın kendi emelleri doğrultusunda kullanacağını bilselerdi, herhalde ortak bir değer olarak benimsemekte teredüt ederlerdi. Çinli emekçiler için bu sözün değeri başka Zao Ziyang için başkadır. Zao Ziyang bu atasözünü tam bir kapitalist zihniyetle - toplumsal üretim araçlarının özel mülkiyetini, emek sömürüsünü, karşılığa göre işletme anlayışını vb. meşrulaştırmak için - benimsiyordu. Bu politikanın sonuçları, her şey gelip Tien-An-Men Meydanı'nda geçici çözüme bağlanmadan önce, işsizlik, hayat pahalılığı, sefalet ve diğer yandan türedi-milyonerlerin ortaya çıkması; halkın yönetime katılımının daha da azaltılması, ve bürokrasinin artarak pekişmesi oldu. Cüce Deng, Parti üyelerine kapitalistleşme konusunda

da halka öncülük yapmaları çağrısında bulunuyordu. Böylece Deng liderliğindeki ÇKP'nin komünist harekete katkısı, türedi milyonerlerin parti üyeliğine kabul edilmesi oluyordu. "Kültür Devrimi"nin kurbanlarından olan Deng, ÇKP'ye bunun özeleştirisini yaptırdıktan sonra, büyük vaadlerle başlattığı reform sürecinin çıkmazında, bütün yaptığı bir özeleştiri daha oldu. Bu reformların sonucunda kazançlı çıkan kim oldu ? İşçi sınıfı mı ? Bunu kimse iddia edemez ! Sonuçta kazançlı çıkan, kapitalizmin seraları olan serbest bölgelerde yeşeren ve giderek toplumu içten içe kemirip çürüten sermaye olmuştur.

Ya "Perestroyka" ve "Glasnost" ? Sosyalizmi derinleştirebildi mi ? Buna olumlu bir yanıt vermek için ortada herhangi bir neden yok. Her şey bir yana bırakılsa bile, "Tezler", YPD (Yeni Politik Düşünüş) ün nasıl bir sonuç verdiğinin kanıtıdır. Kimileri "Perestroyka"nın olumlu kimi sonuçlarından sözedip onu meşrulaştırmaya çalışıyor. Her olumsuzluğun bir olumlu yanı vardır. "Perestroyka" ile bir olanak ortaya çıkmıştır ama tamamen onun amaçları dışındadır. Bu olanak, resmi ağızların tekelinde biçimlendirilen, dokunulmaz hale getirilip sosyalist ve işçi hareketine kabul ettirilmeye çalışılan sosyalizm, tanımının ve sosyalizmin ne olup ne olmadığının komünist hareket ve devrimci yığınlar içinde, hiçbir koşullanma altında kalınmaksızın, teori ve pratiğin ışığında yeniden sorgulanmasıdır. Bu olanağı olumlu yönde kullananların katkılarıyla, evrensel ölçekte tartışılan sosyalizm, evrensel katkı ve oluşumlara açık hale geliyor. Hangi özgünlükte somutlaşacağı henüz belli olmamakla birlikte (yine en büyük olanak Sovyet proletaryasının ve komünistlerinin elindedir ama bu olanağı hangi yönde kullanacakları önemlidir.) bu everensel katkı ve değerler doğrultusunda bir mayalanmanın olduğu kuşku götürmez. Daha şimdiden bunun dinamikleri görünüyor. Gorbaçovculuğun karşısına Marksizm-Leninzm'le çıkanlar, sosyalizmin sorunlarını sosyalizmle aşmaya çalışanlar vb. sadece teoriyi temsil etmiyorlar, aynı zamanda kapitalist dünyadaki emekçilerin, SB'de, Çin'de ve D.Avrupa ülkelerinde kapitalist gelişmeye set çekmeye çalışan işçi sınıfının özlemlerini de temsil ediyorlar. Neye karşı olduklarını şimdiden bilince çıkarmış olan bu dinamikler, ne istedikleri konusunda da giderek netleşiyorlar. Sosyalistlere düşen görev, ortaya çıkan bu olanaktan yararlanarak evrensel kaynaşmayı hızlandırmaktır.

Fakat bu olanağı olumsuz yönde kullananlar da var.Bunlar, "Tezler"de olduğu gibi, D. Avrupa bozgununa dayanarak kendilerini, sosyalizmi reddetmek için somut bir kanıt sahibi saymaktadırlar. Ortaya çıkan olanağı bu doğrultuda kullanmaya çalışanlar başarılı olamayacaktır. Tabi "perestroyka"ya umut bağlayanlar da. Bunu anlamak için "perestroyka"nın bugüne kadarki icraatına ve sonuçlarına bakmak yeterlidir. Bu icraat, "perestroyka"nın geleceği hakkında da bilgi verir bize.

"Perestroyka"nın altı yıllık icraatına şöyle bir bakalım; gelinen yer: Uluslararası alanda sosyalist kazanımların terkedilmesi; devrimci mücadele içinde olan güçlerin ABD ile işbirliği yapılarak bastırılması veya etkisiz kılınması ve "yeni çağ" teorisi adına emperyalizme teslim olunması; ülke içinde ise, üretim araçlarının özel mülkiyetine izin verilmesi; kapitalist üretimin teşvik edilmesi ve bunun doğrudan sonucu olan "serbest piyasa"nın emekçilerin başında Demoklasin kılıcı gibi sallandırılması; "glasnost" adına sosyalizm düşmanlığının ve Batı hayranlığının pohpohlanması; "sosyalist demokrasi" adına parlamenterizmin benimsenmesi ve halkın yönetime katılımının önüne yeni setler çekilmesi; dünyanın en zengin ekonomik potansiyellerine sahip olan bir ülkenin 270 milyon insanının Batı'nın yardımına muhtaç hale getirilmesidir.

Bunlar somut şeylerdir, "perestroyka"nın olası sonuçları değil. Sosyalistlerin görmesi ve Kürdistan'ın geleceği için "Tez" hazırlarken ele alıp sonuç çıkarması gerekenler bunlardır. Eğer bunlar, tercih edilen yolun açmazlığına dair yeterli kanıt sayılmıyorsa, söylenebilecek tek şey, kanıtlardan farklı şeyler anladığımızdır.

Bugün Marksist-Leninst olmak, Gorbaçovculuğa karşı olmakla birdir. Ortada iki seçenek duruyor: Ya sosyalizmin teori ve pratiğini hiçe indirgeyip onun yerine sosyal-demokratizmi geçiren Gorbaçovculuk ya da "Tezler"in en başında belirtildiği gibi, hâlâ insanlığın biricik kurtuluş yolu olan Marksizm ! Bunların ortası, tarihte örneği görülmüş olan "iki-buçuk"uncu enternasyonalizmdir.

9- Nasıl Bir Yaklaşım/Anlayış.

1- Marksistler , geçmiş kavranılmdan geleceğin doğru yönde inşa edilemeyeceğine inanırlar. Bu, sınıf mücadelelerinin dramatik, trajik yenilgilerinin ve şanlı zaferlerinin güncesi olan tarihe yaklaşımda olduğu gibi, sosyalist hareketin proletaryanın sınıf savaşımına yön verdiğinden beri oluşup gelen kendi özel tarihi bakımından da geçerlidir. Subjektifizme kaçmadan, günün koşullarıyla kendimizi sınırlamadan ve ana yönelimi gözden kaçırmadan secerimizi tutmak, özelikle içinde bulunduğumuz bozgun döneminden nasıl kurtlacağımızı kavramak bakımından önemlidir.

Unutulmaması gereken yan, tarih bilinciyle davranmanın komünistlere özgü olmadığıdır. Sınıf düşmanımız olan burjuvazi de bu bilince sahiptir. Komün'ün Avrupa burjuvazisi tarafından kanla bastırılması bu bilincin hem nedeni hem de sonucudur. Monarşiye karşı işçi sınıfıyla ittifakın nereye varacağı sorusuna Paris Komünü'yle yanıt bulmuştur burjuvazi. Ve ondan bu yan monarşiyi iktidardan uzaklaştırmak yerine uzlaşmayı yeğlemiştir. Junker tipi geçişin ekonomik yüzü tedrici geçiş ise, siyasal yüzü burjuvazinin monarşiyle uzlaşması ve işçi sınıfına karşı savaş ilan etmesidir.

Rusya'da burjuvazinin Çar'ın saflarında yer alması yalnızca onun güçsüzlüğüne bağlanmamalıdır. O, Avrupa'daki proleter sınıf savaşımlarından, Komün örneğinden ve 1905 devriminden aldığı derslerle davranıyordu. Yaşanan deneyler ona, işçi sınıfıyla ittifakın kendi sonunu hazırlayabilecek bir potansiyel taşıdığını anlatıyordu.

Dönemin marksistleri bunun bilincindeydiler. Hem proletarya hem de burjuvazi bakımından Ekim Devrimi bunun kanıtı oldu. Ekim Devrimi, Komünü kanla boğan Avrupa burjuvazisine verilen bir yanıttı, sınıf intikamıydı. Proletarya, Paris'te kaybettiğini Moskova'da kazandı. Ve

Ekim'den bu yana bu biçim altında cereyan eden devrim ve karşı-devrim hareketleri devam eden sınıf kininin tezahürleridir. Ama burjuvazi bunu bilinçli, proletarya ise "bilinçsiz" sürdürüyor.

Doğu Avrupa ülkelerinde olanlarda görüldüğü gibi burjuvazi, edinmiş olduğu tarih bilincini koruyor. Her fırsatta Ekim'in ve onun izinde yürüyen devrimlerin intikamını almaya çalışıyor. Malta anlaşmasıyla burjuvazi ***"savaş alanında kaybedilen barış masasında kazanıldı"*** derken, ne denli kuvvetli bir belleğe ve sınıf kinine sahip olduğunu ortaya koyuyordu. Sözde komünistler bu olayı farklı yorumladılar: ***"Soğuk savaşın son bulması, barış ve özgürlük çağının başlaması..."***

Komünist hareketin içinde bulunduğu en tehlikeli durum, tarih bilincini yitirmesi ve sınıf kinini rafa kaldırmasıdır. Bu yaklaşımı reddediyoruz. Sovyet proletaryası Paris Komünü'nü unutmadı; Ekim Devrimi'yle dünya burjuvazisine yanıtını verdi. Tarih bize Malta'yı unutma hakkını değil, onun intikamını alma görevi veriyor.

2- Marksizm gökten zembille inmedi. Durup dururken akıllı bilgin Marx'ın ortaya attığı bir şey de değildir. İşçi sınıfı hareketinin ürünüdür. Marx, işçi sınıfı hareketinin oluşumunu ve mücadelesini inceledi, izledi ve onun el-yordamıyla yürüyüşüne rehber olabilecek bir felsefe oluşturdu. Tarihin belli bir kesitinde kapitalizmin "zorunlu" ortaya çıkışını ve gelecekte "zorunlu" yok oluşunu bilimsel tarzda ortaya koyan Marx, proletaryaya, kendisini köleleştiren bu düzeni ortadan kaldırma görevinin düştüğünü ve gelecek toplumun (sosyalizmin) ana çerçevesini açıkladı.

Marx ana hatlarıyla, proletaryanın nasıl bir eylem içinde olması gerektiğini de açıkladı: burjuva ve küçük-burjuva akımlardan bağımsızlaşmak, iktidar olmayı hedefleyen bir mücadele yürütmek.

Marx, sosyalist topluma ilişkin de ayrıntılı çözümlemelerde bulundu. Toplumun ekonomik ve siyasal yapısını, işleyişini vb. açıkladı. Proletaryanın, eyleminin mantıksal sonucu olarak, egemen güç olarak örgütlenmesinin, toplumsal üretim araçlarını kamulaştırmasının ve belli bir plan dahilinde üretim yapmasının zorunluluğuna işaret etti. Proletarya, ancak bu şekilde bütün insanlığın kurtulacağı komünist topluma geçişin yolunu açabilirdi.

Marx, hiçbir zaman teorisini donuklaştırmadı. Onu bitirilmiş bir eser olarak görmedi. Proleter hareketin sonucu olan teorisinin, proleter hareketin gelişimiyle birlikte gelişeceğini, o günün koşulları içinde eksik kalan birçok konunun ancak gelecekte ele alınabileceğini biliyordu. Nitekim Marx, sosyalizm teorisini, proleter hareketin pratiğiyle sıkı bir ilişki içerisinde ele almış ve pratik geliştikçe, teorisinin eksikliklerini tamamlamıştır. Ama bu "tamamlama" mükemmel değildir. Her teori, nesnelliğin bir yanının ele alınıp yan etkilerinden soyutlanmasına dayanır. Teori, realitenin zihinde yeniden yaratılmasıdır. Yaratının hakikat kıstası, pratik süreçtir. Pratik süreci izleyen Marx, ne teorisinin eksik yanlarını giderebilir ne de proletarya diktatörlüğüne ilişkin daha sağlam bir teori oluşturabilirdi. Marx'ın Kapital'i, herhangi bir ülkede olmayan ama uygulandığında her ülkede görülebilecek bir kapitalizmi anlatır. Marx, günümüz koşullarında yaşasaydı, Kapital'i, günümüz kapitalizminin bir girişi sayardı.

Her teori bir soyutlamadır. Her soyutlama, gerçeklikten uzaklaştığı oranda mükemmeleşir; gerçekliğe yaklaştığı oranda mükemmel olmaktan uzaklaşır. Marksist teori, pratikle sıkı bir ilişki içinde olduğundan ve pratiğe yön vermeyi konu edindiğinden, sınıf savaşımının her aşamasında kendisini sınar. Buna karşın yine de mükemmel olmaz. Çünkü çözüme kavuşturduğu her pratik, onun önüne yeni görevler koyar ve o görevleri yerine getirmesi için yeni teorik çabalara iter.

3. Marksist teori, bırakıldığı şekliyle kalmadı. Bir yandan işçi sınıfının eylemi, diğer yandan marksist teoriyi pratik ışığında yorumlayan ve yeniden üretenlerin katkısıyla gelişti. Ama bu katkı, Marksist teoriyi bir kenara atanlardan değil, onu, sınıf savaşımının eylem kılavuzu saymış ve temel olarak kabul etmiş olanlardan geldi.

Bu katkıda en büyük pay Bolşeviklere aittir. Çünkü marksizmi devrimci tarzda yorumlayıp hayata geçirenler onlar oldu. Emperyalizm tahlili, ulusal ve sömürgeler sorununun yeniden ele alınıp açıklığa kavuşturulması, eşitsiz gelişme teorisi; devlet, devrim ve örgüt teorisi vb. Lenin'in Marksizme katkılarıdır. Ayrıca Lenin, Marx'ın özel olarak üzerinde durmadığı birçok konuda da açıklamalarda bulunmuştur. Ama Lenin'in ve onun partisinin Marksizme en büyük katkısı, siyasal mücadeleden taviz vermeden işçi sınıfını iktidara taşımış olmasıdır.

Ekim Devrimi, Marksist teorinin zaferidir. Marksist teori, pratiği yorumlayışıyla ve onu bilinçle yeniden üretmesiyle pratiğe yön verdiğini, Ekim Devrimi'yle kanıtlamıştır. Ekim Devrimi, aynı zamanda Lenin'in marksist teoriyi doğru kavradığının ve onu siyasal mücadele alanına yaratıcı tarzda taşıdığının da kanıtıdır. Bundan dolayı Marksizm-Leninizm birbirinden ayrılmaz bir bütündür. Teorik katkılarının yanında Leninizm, Marksist teorinin reformist ve kendiliğindenci yorumu karşısında devrimci ve iradi yorumunu temsil eder. Marksist düşünceyi yeniden dünya proletaryasının gündemine getiren Lenin olmuştur. İkinci Enternasyonal'in büyük çoğunluğu marksizm bayrağını taşımaktan yorgun düştüğü ve onu burjuvazinin ayakları altına attığı zaman, Lenin ve Bolşevikler en zor koşullarda sınıf savaşımını sürdürmüş, bütün dünya proletaryasına ve ezilen halklara yeni bir çağın kapılarını aralamışlardır. Fakat bu yeni kapının açılması, aynı zamanda yeni sorunlarla karşı karşıya kalmak ve yeni teorik faaliyete girişmek demekti. Pratiği fetheden teori, yeni bir pratiği inşa etmeye yetecek miydi ?

4. Bolşevikler iktidar mücadelesi sürecinde bir kılavuza sahiptiler ama iktidar olduktan sonra ne sınanmış bir teori ne de örnek alabilecekleri bir pratik vardı. Doğal olarak onların pratiği aynı zamanda kendi teorileri olacaktı. Atacakları her adımın doğruluk derecesini, Marx'ın belirlemiş olduğu çerçeve içinde pratikte işe yarayıp yaramadığıyla ölçeceklerdi. Lenin'in deyişiyle yöntem, ***"deneme-yanılma"*** idi.

Sovyet toplumunun örgütlenmesi, izlediği süreç ve baş vurulan yöntemler bunun açık kanıtıdır. Eskiyi fetheden teori, yeni pratiğin inşasında aynı yöntemi kullana-

maz. Fethetme stratejisinin taktikleri farklı, inşa etme stratejisinin taktikleri farklıdır. Bunu anlayamayanlar için hayal kırıklıkları kaçınılmazdır. Pekala teori ile pratik arasında çelişki görebilir ve yeniye, isteklerine uymuyor diye sırt çevirebilirler. Örneğin Ekim Devrimi arafesinde olduğu gibi, Brest Ltovsk, savaş komünizmi, NEP ve kolektifleştirme süreç ve dönemlerinde yaşama küsenler gibi...

Ekim Devrimi zor koşulların ürünüdür ve zorluklar içinde zafer kazanmıştır. Ayrıca bu zaferin kalıcılaştırılması ayrı zorluklara gögüs germeyi ve risk göze almayı gerektirmiştir. 1950'lere kadar Bolşeviklerin her şeyi mükemmel yapmaları beklenemezdi. Zorunluluklar, onları birtakım yükümlülükler (sosyalizmin inşası gibi) altına sokmuştu ve bu, onları özgürlüklerden fedakarlık yapmaya itmiştir. Bundan dolayı Bolşevikler, bizzat kendilerini de değiştirmek zorundaydılar. Bunu anlayanlar, anlamayanlar; karşı olanlar ve direnenlerin bulunduğu bir ortamda yapmaya çalışmaları çatışmalara neden olmuştur. Bugünden bakıldığında yapılmaması gereken birçok şey yapılmıştır ama bunları bile kendi koşulları içinde değerlendirmek durumundayız. Çünkü "yapılmaması" gerekenlerin de nedenleri vardır, nedenler gözardı edilerek sonuçlar yargılanamaz. Tarih bizim tarihimizdir, onu bir bütün olarak sahiplenmedikçe, bugüne ve yarına dair olumlu dersler çıkaramayız.

5. Sosyalizm, mükemmel bir toplum değildir. O, boş bir alanda kurulmuyor. Marx'ın deyişiyle insanlar kendi tarihlerini yaparlar ama kendilerinin seçtiği koşullarda değil; hazır buldukları koşullar icinde yaparlar. İnsanın doğuşu gibi, sosyalizmin doğuşu da kanlı ve sancılı olur; onu kanlarından temizlemek, sancıları dindirmek sonraki kuşaklara düşer. Sonradan gelen kuşaklar, kendilerine bırakılan eseri beğenmeyebilirler, buna hakları vardır ve bundan dolayı da eleştirilemezler. Ama beğenmedikleri eseri daha iyiye doğru götürme yükümlülükleri vardır. Bu yükümlülükleri yerine getirmedikleri oranda suçludurlar. Sosyalizmi mükemmele yaklaştırmak, yapılmaması gerekenleri yapmamak, yanlışları düzeltmek vb. sonraki kuşakların işidir.

Sosyalizmin gerilemesinde en büyük pay sonraki kuşaklara aittir. Bunların bütün sorumluluğu geçmişe yüklemeleri sorumluluklardan kaçtıklarını gösteriyor. Geçmiş kuşaklar yaptıklarının sorumluluğunu üstlendiler; Lenin, Brest Ltovsk'u, NEP'i vb. benimserken, "bunlar sosyalizmin gereğidir" demiyordu; "tavizdir" diyordu ve bunu, iki adım atmak için bir adım gerilemek olarak niteliyordu. Bugün "günah keçisi" ilan edilmeye çalışılan Stalin de yaptıklarının sorumluluğunu üstleniyordu. Bugünkülerinin tavrı, ev sahibini haksız çıkaran hırsızın tavrıdır. Bugüne kadar yaptıklarını sosyalizm olarak adlandırdılar. Öyle olmadığı anlaşılınca geçmişi suçlamaya başladılar.

Sosyalizmin sorunlarını çözmeyi amaçlayan reformlara karşı değiliz. Karşı olduğumuz, sosyalizm adına yapılan ama gerçekte kapitalizme hizmet eden reformlardır. Sosyalizmi bir doğma olarak da görmüyoruz. Onun bir "geçiş süreci" olduğunu, değişmek ve gelişmek zorunda olduğunu; hem burjuva dünya karşısında hem de bilinçlenen toplum karşısında yeniden biçimlenmesi gerektiğini düşünüyoruz. Kendisini değişen koşullar altında yeniden üretmeyen her toplum yok olmaya mahkumdur.

6. Gelinen yerde sosyalist ülkelerin ekonomik ve siyasal olarak önemli ve ciddi sorunlarla karşı karşıya bulundukları açıktır. Bu sorunlar yeni başlamadı; ortaya çıkan, yılların birikimidir. Siyasal ve ekonomik örgütlenme toplumsal gelişmenin gerisindedir. Bu mekanizmalarla sorunun altından kalkınamaz. İktidar olmak için farklı, iktidar olduktan sonra farklı ve belli bir inşaadan sonra farklı araç ve yöntemlere ihtiyaç vardır. İktidar olmak için Bolşevik Parti yeterli olmuştur. Ama iktidar olduktan sonra yalınızca partinin gücüyle sosyalizm inşaa edilememiş, Çar'ın subay ve memurlarına ihtiyaç olduğu açığa çıkmıştır. Sonraki süreçte bu da yeterli olmamış, yeni kadro ve kuruluşa ihtiyaç duyulmuştur. Her yeni ihtiyaç yeni araç ve yöntemler gerektirir. Bu konuda başarılı olunduğu oranda ilerlenebilir, yoksa, karşılanamayan ihtiyaçlar, ne kadar korunurlarsa korunsunlar, eski araç ve yöntemleri işlemez hale getirir.

Sosyalist toplumda, kuruluş ve işleyiş bakımından herhangi bir toplumdan farklı olduğundan, siyasal iktidar özel bir işleve sahiptir. Siyasal iktidarın işlevsel sorunları onunla sınırlı kalmaz, ekonomik üretkenlik, teknolojik gelişme ve giderek bütün topluma yansır.

Biz, bunu ekonomiyi ve siyaseti içeren sosyalist demokrasinin yokluğunda arıyoruz. Sosyalist demokrasinin amacı, ortak bir iradenin ürünü olarak ortaya çıkan devletin üstlenmiş olduğu görevleri topluma aktarmaktır. Bu, bir zamanlar gerekli olan birçok kurum ve kuruluşun ya ortadan kalkması ya da biçim değiştirmesi demektir. Deneyler, yığınların yönetim faaliyetinden uzak tutulmasının belli bir süre bürokrasinin işini kolaylaştırdığını göstermiştir. Planlar yapılmış, toplum, inandığı idealler uğruna plan hedeflerini yerine getirmeye davet edilmiştir. Bunun karşılığında devlet, her vatandaşın asgari yaşam koşullarını güvence altına aldığını ilan etmiş ve asgari düzeyde de sözünde durmuştur. Açıkça itiraf edilmezse bile, her iki taraf zimmen yönetme-yönetilme ilişkisini kabul etmiştir.

Toplumu bir yana bırakalım, zamanla bundan yakınan bürokrasi olmuştur. Verdiğinin karşılığını alamayan bir mal sahibi gibi toplumdan yakınmaya başlamış, adeta onu nankörlükle suçlamıştır. Tembellik, ayyaşlık, plan hedeflerini yerine getirememek vb. gibi nitelemelerle ortaya çıkmış, çare olarak da zaman zaman kapitalist özendiriciler, zaman zaman da cezalandırıcı yöntemler kullanmıştır. Çalışanı "oyunbozan" ilan eden yönetici, kendi "oyunbozan"lığını görmezden gelmiştir.

Oysa, bu açmazın veya tıkanmanın nedeni bizzat -geçici olarak- iyi iş gören yığınların üretimin ve yönetimin sorumluluğundan uzak tutulmasıdır. Bir iş günü çalıştıktan sonra asgari yaşam olanaklarına hak kazanmaya koşullandırılmış bir toplum, doğaldır ki, bir zaman sonra neyi nasıl ve ne kadar ürettiğine değil, iş ve ücret garantisini elinde bulundurduğundan, iş gününü doldurmaya bakacaktır. Bu iş gününü nasıl dolduracağı -çalışmakla mı, aylaklık yaparak mı, yöneticiye rüşvet vererek işten kaytararak mı- pek önemli değildir. Yönetici bürokrat için de durum bundan pek farklı değildir. Çalışanlar kendisine hesap sormadığına göre ve üretilen üründen kendisi sorumlu olduğuna göre pekalâ yolsuzluk yapabilir (Bu gibi olaylar sıkça rastlanan türdendir).

Böyle bir yönetim biçiminin ortaya çıkaracağı tek sonuç, Marx'ın tanımladığı gibi, ama değişik süreçler izleyerek gerçekleşen ***"yabancılaşma"*** dır. Yönetenler ile yönetilenler arasındaki ilişki "insani" olmaktan çıkar, iki tarafın birbirini "araç" gibi gördüğü bir hâl alır. Sosyalizmin özü, insana değer vermekten geçer. İnsanlar birbirleriyle "kişisel" ilişki kurarlar ve ortak amaçlar için bir araya gelip ortak faaliyet gösterirler. Bunu sağlamanın yolu kapitalist özendiriciler veya cezalandırıcı yöntemler değil, kollektif bir faaliyet içinde insani faaliyetinden sorumlu kılmaktır. Sosyalist demokrasi bürokratlar için de tek kurtuluş yoludur. Toplumu kendi faaliyetinden ve sonuçlarından sorumlu olmaya itmek, ***"herkese emeğine göre"*** ye dayalı bir bölüşüm poli-

ULUSAL SORUNA YAKLAŞIMDA YANLIŞ OLAN LENİN DEĞİL,ONUN ÇARPIK YORUMLANMASIDIR

Merdan Xêbat

"Yine mi ulusal sorun!"

Konuyla ilgilenegelenler ve özel zeminlerdeki pratik-somut gelişmeler ışığında belli bir fikir edinenler, haklı olarak, böyle bir soru soracaklardır. Teorik tartışmalar pratik gelişmeler karşısında sönük kalıyor. Olmuş ve olanlardan değil, sadece söylenmişlerden kalkılarak yürütülen tartışma, doğrusu sıkıcı da oluyor. Denilebilir ki, "yüzyıllık sürecin ortaya koyduğu gibi, ezilen ve sömürge uluslar emperyalizme ve sömürgeci devletlerin her türden zoruna karşın kendi kaderlerini tayin etmeyi kendi ellerine almışlardır. Buna ilişkin tartışmalar özelin aynı doğrultudaki gelişimine hizmet eder dersler içermiyorsa skolastik bir tartışma olarak kalır". Doğrudur, yaşadığımız gerçeklik de bunun kanıtıdır. Kuzeyli halkımız da kendi kaderini kendi ellerine almaya karar vermesiyle bir istisna olmaktan çıkmıştır. "Nasıl tayin etmelidir?" sorusu yine tartışılabilir ama kendi kaderini tayin etmeli midir? sorusu gündemden fiilen düşmüştür.

Zaten tartışılacak konu bu değildir. Sorun, terkedilen bir yanlışın yerine bir başkasının konmasıdır. Kürdistan halkının uyanışı, ona ilişkin yaklaşımları da değiştiriyor. Kürdistan halkının kurtuluşa giden yolunu farklı dinamiklere bağlama eğilimi ve görüşünde olanlar, farklı hızda ve değişik zamanlarda bu görüşlerini yeniden gözden geçirme ihtiyacı duyuyor. Bu çerçevede değişik yapılanmaların içinde yer almış olan Kürdistanlı sosyalistler, grup veya tekil düzeyde ülke gerçeğine göre yeniden konumlanıyor. Diyalektik materyalist görüş, onu savunanlara karşı da zafer kazanıyor: Madde/realite düşüncelerin oluşumuna hükmediyor. Ancak bütün bu olumlu gelişmeler, olumlu tarzda olmuyor. Bugüne kadar bütünüyle teorik kalan ve somuta gözlerini kapayan görüş, şimdi de teoriye, genel doğrulara gözlerini kapatıyor; onu, bugüne kadarki yanlışının baş sorumlusu sayıp reddediyor.

Bu yaklaşımın en parlak örneğini, **NEWROZ** dergisinin 2. sayısındaki **"ULUSAL SORUN, ULUSAL BAĞIMSIZLIK VE ÖRGÜTLENME- I"** başlıklı makalesiyle **Kemal BİLGET** veriyor. Kuşkusuz bu makale bütünüyle yadsınmayı hak etmiyor. Olumlu bir yönelişi ifade ediyor. Bugüne kadar savunulan görüşlerin özeleştirisi olması, fazla bükülen çubuğun neden olabileceği yeni yanlışların anlaşılması durumunda onlardan vazgeçileceği beyanı, hem makeleye olumluluk kazandıran faktörlerdir ve hemde bu yanıtın yazılmasında cesaret kaynağıdır. Umut edilir ki, Kürdistan'lı sosyalistlerden gelen eleştiriler geleneksel yaklaşımın dışında, önyargılılıktan uzak bir biçimde değerlendirilir ve benimsenen yeni yanlışlar atılır.

Lenin'i Eleştirmek Cesaretin değil, Aklın işi olmalıdır.

K. Bilget, makalesinin hemen başında olası tepkiler ve kendi anlayışına dair bir dizi ön belirlemede bulunuyor. Yeri geldikçe bunlar üzerinde durulacaktır. Biri şöyledir:

"Yanlış olduğuna inandığım düşünceleri eleştirme cesaretim var. Yanlışımı anladığımda da o yanlıştan dönme gücüm de var"

"Yanlış olduğuna inandığım" denilen düşünceler, Lenin ile Stalin'in düşünceleridir. Bunları eleştirme "cesareti" de Bilget'e aittir. İfadeye göre; ortada bir yanlış var, eksik olan, çeşitli nedenlerle (örneğin, Bilget'in andığı "okuyucu tepkisi" vb. nedenlerle) yanlışı eleştirme cesaretidir. Böylece, günümüz koşullarında, Marksizm-Leninizmi somutu değiştirmede yöntemsel kavrayıp klavuz edinme ihtiyacının yerini, başka hiç kimsede olmayan yalnızca Bilget'te mevcut onu yadsıma cesareti alıyor. Eğer bu cesaret gösterilir ve Lenin ile Stalin yanlışlık abidesi olarak karşıya alınır, okuyucu tepkisine de aldırılmaz ya da yumuşatmak, için "yanlışı anlarsam dönerim" denirse, ulusal soruna yaklaşımda doğru çizgi yakalanmış olur!!!

Peki, ulusal sorun konusunda, hem Bilget'ten önce; hem de olumlu anlamda daha ileri bir bakış edinmiş olan, üstelik bunu Lenin'e, Stalin'e ve Marx'a dayanarak edinen ezilen ulus sosyalistlerine ne yapmalı? Bunlar, Bilget'in Le-

ninizmi yadsıyarak kabul ettiği **"bağımsız örgütlenme", "ulusal bağımsızlık", "birleşme"** ve benzeri görüşleri Marksizm-Leninizmi yadsımadan oluşturdular. Bilget'e göre "milliyetçiliğin kriterleri " olan bu kavramlar yıllardır savunuluyor. Komünist hareketin uluslararası teori ve pratiği, çağdaş ulusal kurtuluş hareketleri deneyi, Kürdistanlı sosyalistler tarafından somutun çözümü bakımından başarılı bir şekilde yorumlandı, teorik sonuçlar çıkarıldı ve buna uygun partik adımlar atılmaya çalışıldı. Kürdistanlı sosyalistler bugün de Leninizmi sahiplenirken Bilget neden yadsıyor? Sorun, ya Lenin (öyleyse ulusal sorunun ikinciliği) ya da ulusal sorunun ilkliği (öyleyse Lenin'in reddi) ikilemine itilebilir mi?

Kuşkusuz hayır, böyle bir ikilem yalnızca soruna yabancı kalmış olmayı Leninistlik sayan Bilget için sözkonusudur. Lenin'i eleştirme ve yadsıma cesareti var, ama onu yanlış yorumlamayı eleştiri cesareti yok. Özeleştiri denilen şey, Lenin'i yanlış yorumlamanın değil, onu izlemiş olmanın özeleştirisidir. Yanlış olan Bilget değil Lenin ile Stalin'dir. Bilget'in kabahati onların teorisini benimsemektir. Özeleştiriden Bilget'in payına düşen bu kadardır.

Yanlışı eleştirmek cesaret işimidir? Böyle bir soruya genellik içeren olumlu veya olumsuz hiçbir yanıt verilemez. Yanlışın farkına varıldığında takınılacak tutum, kişiden kişiye değişir. Kimileri için yanlışa karşı tutum almak cesaret işi olabilir. Örneğin; düşünce üretiminden mahrum kılınarak gerçek dünya karşısında gözleri bağlanmış, doğmalara bağlı kalmanın işin kuralı olduğuna inandırılmış kişiler için böyledir. Gün gelip gözünün bağı düştüğünde gerçekle yüzyüze kalan böyle bir kişi, gördüklerini kabullenmek için kulağını yüreğine verir, aklına değil. Fakat düşüncelere ve olaylara kitabi değil yöntemsel yaklaşan biri için, kendi düşüncesi olsa bile yanlışlığını kabul etmek cesaretin değil, aklın ve bilimselliğin gereğidir. Hele böyle bir kişi devrim denilen toplumsal ve siyasal bir aktivitenin içinde ise, bir gün bile yanlışa tahammül etme lüksüne sahip değildir.

Peki yanlışın ayırdına vardıktan sonra onu kabul etmekten kaçınan, ya da "kol kırılır yen içinde kalır" felsefesiyle geçiştirme yoluna sapan bilimsel düşünce sahibi biri için durum nedir? Böyle bir kişi ya bilimsel düşünceye sahip değildir, ya bulunduğu ortam onu bilimsel düşünmekten ve gerçeğin sıcaklığını hissetmekten alıkoymuştur, yada bilimsel düşünce adına doğmalara sarılmış, bilimselliğin ölçüsü olarak onlara bağlı kalmayı kafasına koymuştur. Bu durumda düşünceler veya teori eylem kılavuzu değil, önünde secdeye eğilinen ama gerekleri de yerine getirilmeyen bir ideal haline getirilmiş demektir. Gün gelir, eski sosyalist ülkelerde olduğu gibi oluşturulan ideallere saldırılır. Doğu Blokunda yıkılan heykellerin ülkemizdeki izdüşümü kafalarda yaratılan ideallere karşı tavır alış, Marksist-Leninist teoriden kaçıştır. M-L teoriye karşı tavır alış ona bağlılık gibi köktencidir, ama bu köktencilik kof ve içeriksizdir.

Lenin, parti programının UKKTH maddesini eleştiren Liebman'ı, Panyolovsk'nin papaz okulunu konu alan romanında "lahana turşusu fıçısına tükürmek"le övünen vezneciye benzetir. Papaz okulunda lahana turtuşu fıçısına tükürmek fiziksel cezalara hazır olma cesaretini gerektirir. Cesareti olmayan fıçıya tüküremez, diğer bir deyişle, Kilisenin ilahi kaynaklı disiplinine uyar. Bilget'in Lenin'i eleştiri cesareti bu türdendir. Sorun da burada başlıyor. Leninizmi bir papaz okulu olarak kavramak ve onun eleştirisi durumunda da afaroz edilmeyi veya başka cezalara çarptırılmayı göze almak...

Leninizm papaz okulu değildir. Eleştiriden muafda değildir. Fakat bu eleştiri cesareti değil, aklı /bilimsel yaklaşımı gerektirir. Reel sosyalizmin kapitalizmle ittifakından Lenin'i ve hatta Marx'ı sorumlu tutmak ne kadar yanlış ise, milliyetçi kalkışmalardan kalkarak "Lenin ile Stalin'in ulusal soruna yaklaşımı yanlıştı" demek de bir o kadar yanlıştır. İlerde üzerinde durulacağı gibi Bilget'in işi cesarete dökmesi nedensiz değildir. Kendi deyişiyle, *"Lenin'in teorik düzeyi ve bilgi birikiminin yanından bile geçemeyeceğimin bilincindeyim"*in ötesinde, yeniden okunmasını önerdiği Lenin'i anlayamamak gibi bir sorun var.

Teorik ve pratik kanıtlarla desteklenmeyen iddia, ithamın ötesine geçmez.

"Yazının özü, en azından birinci bölümü, Lenin'in ve Stalin'in ulusal sorundaki görüşlerinin ve politikalarının eleştirisidir" diyen Bilget, makalesinin ileriki bölümlerinde eleştirisini Lenin ile Stalin'in *"ulusların kendi kaderini gerçek anlamda"* savunmadıklarına dayandırıyor. Ve şu soruları soruyor: *"... ezen ulus komünistleri ulusal sorunun çözümünü, ayrılıp bağımsız devlet kurma hakkı olarak savundular mı; ulusların tarihsel ve nesnel gereksinmelerine, ulusların hak eşitliğine gerçekten sahip çıktılar mı?"* Doğruluğundan kuşku duyulmasın diye büyük harflarle verilen yanıt şudur: *"ASLA!"*

Harfler büyük ama iddia küçük.

Lenin'in UKKTH'nı gerçek anlamda savunup savunmadığı nasıl anlaşılabilir? Bunu anlamak için bazı kriterler olmalı, vardır da: 1- Lenin'in teorik yaklaşımına 2) UKKTH'nın parti programındaki yerine ve yorumlanış biçimine, 3) Farklı yaklaşıma sahip olan kesim ve kişiler karşısındaki tutumuna ve 4) Pratik tavrına bakarak, Lenin'in, savunduklarında samimi olup olmadığı anlaşılabilir. Doğrusu, Lenin'i "gerçek

anlamda UKKTH'nı savunmadığ"yla suçlamak cesaret işidir. Çünkü Lenin'in teorisine, çözüm anlayışına ve pratik tutumuna eğilerek O'nun samimiyetsizliğini kanıtlamanın olanağı yoktur. Bilimsel yöntemle Lenin'e yaklaşıldığında hakkını teslim etmek zorunluluk olur. Ulusal soruna yaklaşımıyla Lenin'in reddi sözkonusu olursa, bunu bilimsel yaklaşım değil, ancak ve ancak K.Bilget'e münhasır cesaret başarabilir.

Lenin'in UKKTH'nı savunusu, K.Bilget'in ileri sürdüğü gibi, birliği sağlamak ve Rusya'nın o günkü devlet sınırlarını baki kılmak amacıyla "ezen ile ezilen arasındaki güvensizliği kaldırmaya yönelik" değildir. Lenin bunu işler, ve bunda yadsınacak bir şey yoktur. Üzerinde ayrıca durulacaktır. Lenin'in anlayışı bir teoriye dayanır. Der ki, emperyalizm çağında ulusal sorun, 19. yüzyıl ulusal sorunlarından farklı olarak, sömürge ve ezilen halkların emperyalizmden kurtuluş sorunu halini almıştır. Avrupa'da ulusal devlet oluşturarak terihsel olarak ilerici bir rol oynamış olan burjuvazi, başka halkları ve ulusları tahakküm altına alarak gericileşmiştir. Sömürgelerde palazlanan burjuvazi metropol proletaryası karşısında güçlenmekte, devrimi önleyebilmektedir. Dolayısıyla sömürge ülkelerdeki her kurtuluş hareketi burjuvaziye darbedir. Proletarya bunu görmeli ve sınıf mücadelesinde ezilen halkların desteğini almalıdır. Ezilen halklar da, siyasal bağımsızlık elde edilse bile, emperyalizm çağında ve kapitalist sistem içinde ekonomik bağımsızlığın elde edilemeyeceği bilinciyle, gerçek kurtuluşun vücut bulacağı sosyalizm için proletaryanın saflarında olmalıdır.

Lenin'in UKKTH anlayışı bu teorik temele dayanır. Bilindiği gibi bu teorisi başta Polonyalı komünistler ve onların önderi Rosa Luxemburg tarafından eleştirilmiş, hayalcilik ve ezilen ulus burjuvazisine destek olmakla suçlanmıştır. Hatta Lenin, Marx ile Engels'in, burjuva demokratik devrimler çağında Çek vb. halkların kendi kaderini tayin hakkına karşı oluşları örnek verilerek Marksizmden sapmayla suçlanmıştır. Lenin bu saldırılar karşısında, K.Bilget tarafından Lenin'e karşı kullanılan İngiltere, İrlanda örneğine dayanmış ve emperyalizm çağında bunun geçerli olduğunu savunmuştur.

Uluslararası Londra Kongresi (1896)nin yeni bir bakışı başlatan kararı bilinir. K. Bilget'in bunu bilmemesine olanak yok. Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı'nı okuduğuna göre en azından gözüne çarpmıştır. Bu karar, parti programına konulan UKKTH maddesinin ilkesel temeli olmuştur. Kararda, Enternasyonal Kongresinin, "...*bütün ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkını tam olarak desteklediği*..."ilan edilir. Bütün uluslar genel ifadesi sorunu belirsiz hale sokmak amacı taşımıyor. Polonyalı sosyalistlerin talep ettikleri özel bir ayrıcalığı tanımamayı hedefliyor. Bu kararda ezilen ülke proleterlerine uluslararası sosyal-demokrasiyle bütünleşmeleri çağrısı da var. Fakat bu, birincinin inkarı olarak yorumlanamaz ve ASLA Lenin'in UKKTH'nı gerçek anlamda savunmadığının kanıtı yapılamaz. Yine kararda belirtildiği gibi, *"ulusal baskı ve zulüm mevcut olduğu bir durumda"* ezilen ulus sosyalistlerine nasıl ulusal kurtuluş görevleri hatırlatılıyor ve bağımsızlık talebiyle ortaya çıkmalarına hak veriliyorsa, onlara dünya ölçekli hedefleri doğrultusunda mücadeleden geri kalmamaları da hatırlatılıyor. Eğer ortak bir amaç varsa bunu hatırlatmakta bir kötülük olmadığı gibi, art niyet de aranmaz.

UKKTH'nın ne anlama geldiği konusunda en açık düşünceye sahip olan yine Lenin'dir. Lenin bu ilkeyi reddedenler kadar onu yanlış yorumlayanlara karşıda mücadele etmiştir. O, şüpheye mahal bırakmayacak şekilde UKKTH'den ne anlaşılması gerektiğini şöyle ifade etmiştir: ***"Ezilen ulusun ayrılıp kendi devletini kurmasıdır."*** Gerek enternasyonalin kararı ve gerekse parti programındaki UKKTH maddesi Lenin tarafından her fırsatta yalnızca bu biçimde açıklanmıştır. Lenin'de başka anlama gelebilecek herhang ibir açıklama bulmaya, icad etmeye çalışmak zorlama olacaktır. Ve bu açıklama, sadece UKKTH'nın kapitalizm koşullarındaki yeri bakımından değil, genel ve sosyalizm koşullarında da geçerlidir. *"Kapitalizm koşullarında olabilir ama sosyalizmde gereksizdir ve "ayrılma" biçiminde yorumlanamaz"* diyerek itirazda bulunan Bolşeviklere karşı da Lenin'in tutumu farklı olmamıştır. Sosyalizm koşullarında da UKKTH geçerlidir ve Devrimden sonra Sovyet anayasasındaki 17. madde bunun ifadesidir. UKKTH dendiğinde akla gelen ilk şey ayrılma hakkıdır.

İlginç bir durumdur: o günün koşullarında Lenin'i bu düşüncelerinde samimi olmamakla, UKKTH'nı gerçek anlamda savunmamakla suçlayan PSP'liler, Bundçu Liebmanlar ve Ukraynalı Yurkeviçlerin yerini K.Bilget alıyor. Ukraynalı Yurkeviç, Ukrayna protelaraysı üzerindeki etkisini azaltmak için Lenin'i, UKKTH'nı gerçek anlamda savunmamakla suçlar. Bu suçlamaya; "Çarlığı yıkmak bizim görevimiz değil" diyen PSP'liler ve topraktan edildikleri için "ulusal kültürü" kurtarmaya çalışan, UKKTH'nı kendileri bakımından "işe yaramaz" olarak algılayan Bundçular da katılır. Fakat diğer yandan, R.Luxemburg gibi Marksistler UKKTH'nı savunduğu için Lenini eleştirilirler. Bu kesimin başlıca dayanağı, **"UKKTH'ni savunmak ezilen ulus burjuvazisine çanak tutmaktır"** iddiasıdır. Bunlara göre emperyalizm çağında ulusal bağımsızlık bir hayal idi ve ezen ulus komünistlerinin görevi ezilen ulusun değil -çünkü bundan burjuvazi yararlanmış olacak- ezilen ulus proletaryasının kendi kaderini tayin hakkını desteklemekti.

Bu durum karşısında kime inanmalı? Milliyetçi sosyalistlere mi, doğmatik Marksitlere mi, yoksa Lenin'e mi ? Lenin milliyetçileri mahkum ederken UKKTH'nı "gerçek anlamda" savunmuyor gibi görünüyor. Fakat emperyalizm ve ulusal kurtuluş hareketler gerçeğini göremeyenleri eleştirirken de gerçeğin ötesinde "aşırı" UKKTH'cı görünüyor. Onları "Şovenlikle" "ezen ulus burjuvazisine hizmet etmekle" vb. suçluyor.

Bundan çıkarılacak tek sonuç Lenin'in düşüncesinden ve samimiyetinden kuşku duyulamayacağıdır. O, ne ulusların bağımsızlık istemini görmezden gelmiştir, nede ezilen ulus proletaryasının kendi öz çıkarlarına sahip çıkması gerektiğini. Doğrudur, proletaryanın davasını her zaman ulusal çıkarların ilerisinde tutmuştur, ama proletaryanın üstün çıkarları adına ezilen ulusun ayrılma istemini zorla bastırmamış ve günü geldiğinde hiç istemediği halde ezilen ulus burjuvazisinin elini sıkmıştır. Eğer bazıları için ortada anlaşılmaz, karışık bir durum varsa bu, Lenin'in gerçek anlamda UKKTH'nı savunmamasından değil, kısmen O'nu anlayamamaktan ve kısmen de o gün içinde bulunulan karmaşık koşullardan ileri geliyor. Hem ezilen, hem ezen ulus proleterlerinin omuz omuza savaşım verdiği koşullarda gündeme giren ulusal istemlere bugün Bilget'in istediği türden bir yanıt vermesi kolaydır. Ancak unutulmamalı ki, o günün koşullarında, R.Lüxemburg gibi marksistler karışıklığa çözüm bulamayarak elenmişlerdir. Ama Lenin hem doğru bir teorik perspektif, hem akılcı bir taktik ve hem de doğru bir pratikle (ayrılmak isteyen uluslara bu hakı teslim ederek) karışıklığı aşmayı başarmıştır. Ne acı ki, Türkiye gibi bir ülkede ulusal sorunun kendine özgü çözüm sürecini ancak pratiğin dayatmasıyla kavrayan Bilget, neredeyse yüzyıl önce, bugüne de ışık tutan bir teori oluşturmuş olan Lenin'i yadsıyor. Oysa Kürdistanlı sosyalistler başkasına değil, Lenin'e dayanarak bir fikir edinip bugünü yorumlamışlardır.

Bu noktada yanıt bekleyen önemli bir soru var. K.Bilget neden Lenin'i yadsıyıp, milliyetçilik zeminine oturan görüşler benimsiyor? Marksist-Leninist teoride komünistlerin ulusal baskı ve zulüm koşullarında ulusal kurtuluş görevlerini görmezden gelemeyeceklerini ve bağımsızlık talebiyle ortaya çıkmaya tam hakları olduğu gerçeğini yeni fark ettiği için mi? Yoksa UKKTH'nin gerçek anlamını yeni öğrendiği için mi? Yada, bir komünist olarak kendi proletaryasını örgütleme görevini ve eğer bir kurtuluş olacaksa bunun proletarya önderliğinde olması gerektiğini yeni anladığı için mi?

Bu sorulara olumlu yanıt vermek pek yerinde olmaz. Bilget, Lenin'in yanlışlığını Yugoslavya ve bugünkü BDT'deki ulusal ayrışmalara dayandırıyor. Buna Kürdistandaki durum eklenince manzara tamamlanıyor ve realite Bilget'in zihninde Lenin'in reddine dönüşerek dergi sayfalarında boy gösteriyor. Haklı olarak sorduğu bir soru var: *"Avrupa ulusları birleşmeye doğru yol alırken sosyalist uluslar neden ayrılıyor?"* Bu soru tartışılabilir ancak yeri burası olmadığından bir iki konuya açıklık getirmekle yetineceğiz.

Avrupa, burjuva-demokratik devrimlerin yaşandığı bir kıtadır. Bu, ulusal sorunların büyük ölçüde çözümlendiği anlamına gelir. Böyle bir alanda geçerli olan kapitalizmin ekonomik-siyasal ve kültürel birleştirci eğilimidir. Kapitalizmin bu özelliğini/eğilimini Marx da görür, Lenin de. Buna karşın Avrupa'da hala çözüm bekleyen ulusal ve azınlık sorunları vardır. İrlanda, Bask, Katalonya, İskoçya vb. bunlardan bazılarıdır. Merak edilmesin bunlara yenileri de eklenecektir. Fransa ve Almanya'nın birbirlerinin topraklarında ve üçüncü devletlerin (İsviçre, Avusturya, Polonya gibi) topraklarında gözü vardır. Kaynaşmaya koşut alttan alta gelişen bu eğilim de var. Milliyetçi akımların Avrupa'ya da sirayet etmesi ihtimal dışı tutulmamalıdır.

Eski SB'ne gelince; "Neden ayrışıyorlar?" sorusu kadar, "neden ayrışmasınlar" sorusu da hak sahibidir. Onları birleştiren sosyalizm (çarpık da olsa) ortadan kalktıktan sonra neden ayrışmasınlar? üzerinde durulup yanıt bulunması gereken soru bu değil, sosyalizmin yıkılışıdır. Eğer S.B'de sosyalizmin yıkılışından Lenin sorumlu tutulmuyorsa, ulusların ayrışmasından da sorumlu tutulamaz ve buna dayanarak Lenin yadsınamaz

Tam eşitlik koşullarında ulusal bölgesel özerlik yanlış değildir. Ama mutlak da değildir.

Bilget, *"Lenin'in gerçek düşüncesi ulusal yerel özerkliktir"* diyor, ve buna kanıt olarak Rosa Lüxemburg'la giriştiği polemikten bir pasajı gösteriyor. Lenin bu pasajda öz olarak, temel önemde olan bütün ekonomik ve siyasal sorunların **ÖZERK YEREL DİYETLERİN** değil, merkezi yöntemin denetiminde/yetki alanı içinde olması gerektiğini ifade eder ve "Rosa Lüxemburg Marksist olduğuna göre" der, "bunu kabul etmek durumundadır." K.Bilget'in bundan çıkardığı sonuca göre; Lenin'in UKKTH anlayışı, ulusların ayrılıp bağımsız devletlerini kurmak değil, merkezi bir yönetim altında "özerkliktir."

Bugüne kadar aynı görüşleri savunmuş olan Bilget, tahammülün son sınırına gelmiş birinin sabırsızlığıyla ve alaycı bir üslupla *"Ve Marksist olan herkes Lenin'in bu yazdıklarını savunmalıdır!"* diyor.

Birkaç noktaya açıklık getirmekte fayda var.

1- Makalenin bütünü, o günün koşullarında, Rusya'daki ulusal sorunların burjuva-demokratik tarzda çözümüne ilişkin çeşitli yaklaşımlara verilen yanıtları içerir. Ulusal diller, özerklik ve merkeziyetçilik, kültürel özümleme vb. konularda Lenin, Liberallerden Rosa Luxemburg gibi marksistlere kadar birçok yaklaşıma eleştiriler yöneltir. Rosa Luxemburg'a yönelen eleştirinin nedeni çifte standart kullanmasıdır. Lüxemburg ulusal bölgesel özerkliği yalnızca Polonya için istiyor. Lenin de neden diğer uluslara uygulanamayacağını sorguluyor. Bu bakımdan Bilget'in vardığı sonuç isabetsizdir.

2 - Bilget'in de aktardığı gibi **"kapitalist toplum için"** deniliyor. Hem Rosa Lüxemburg hem de Lenin bu konuda aynı görüştedirler. Onları bu görüşte birleştiren Marx'tır. Marx merkeziyetçiliğin kapitalizm için ihtiyaç olduğunu ve sosyalizme de ancak bu yoldan geçilebileceğini, bundan dolayı proletaryanın merkeziyetçilikten yana olması gerektiğini söyler. Lenin'in "Marksist tavır" demesi ve Lüxemburg'un da bu görüşe katılması bundandır. Bunu Lenin'e mal etmek ancak bu düşüncenin gerçek sahibini bilmemekle mümkün olur. Eleştiri olacaksa muhatap Marx'ın kendisidir. Lenin'in kusuru Marx'ı izlemiş olmaktır.

3 - Lenin **"tam eşitlik koşullarında"** bu çözümü önerir. Yani, eğer değişik uluslar ayrılmayı değil de bir arada kalmayı yeğlerlerse ve her türden ulusal baskı kaldırılırsa, proletaryayı bölecek ve yeni eşitsizlikler doğurabilecek federasyonun yerine ulusal bölgesel özerkliği yeğler. Bu bakımdan da Bilget'in vardığı sonuç isabetsizdir.

4 - Marksist olmak ille de bunu savunmayı gerektirmez. Ama Marksist olmak federasyon, ulusal kültürel özerklik veya bağımsızlığı demek de değildir. Farklı uluslar bir arada kalmaya karar verdikten sonra, hangi çözüm biçiminin geçerli veya proletaryanın sınıf çıkarlarına yararlı olacağı, içinde bulunulan tarihsel ve somut koşullara bağlıdır. Lenin için, ulusal bölgesel özerklik mutlak değil, sınıf çıkarları bakımından tercihdir. Mutlak olan, uluslara, kendi kaderlerini tayin etme hakkını vermektir. Uluslar ayrılmayı, bölgesel özerkliği ve federasyonu yeğleyebilirler. Nitekim Lenin, ayrılmalarını istemediği halde Polonya ile Finlandiya'nın bağımsızlığını tanımış, ulusal bölgesel özerklik yerine de federasyonu benimsemiştir. Bu benimseyiş "katlanılır" cinsinden değildir; devrimden sonra Lenin bunun gerekli olduğuna inanmış ve bilindiği gibi 1922'lerdeki merkezileşme ve özerklik girişimini erken bulup eleştirmiştir.

5 - Lenin'in UKKTH'den anladığı ulusal bölgesel özerklik değildir. Bir önceki bölümde O'nun UKKTH'den ne anladığı ortaya konmaya çalışıldı. Lenin, parti komisyonunda UKKTH'nin ne anlama geldiğini kendisinin ne anladığını ve onun ne anlama geldiğini açıklamaktan bıkmış olacak ki, komisyon üyelerinin (ki bunlardan Martinov ekonomist, Goldhlatt Bundçudur) görüşlerini aktararak açıklar. Martinov'un tutanaklardaki UKKTH belirlemesi şöyledir:

".... ulusların kendi kaderini tayin etmeleri teriminin geniş olarak yorumlanması gerektiği görüşündedir; Bu terim, ancak ulusların kendilerini ayrı siyasal bütünler olarak kurmak hakkı anlamına gelir ve bölgesel kendini yönetme söz konusu değildir."

Goldhlatt'ın görüşü:

"Ulusların kendi kaderini tayin etme hakkına karşı çıkılamaz. Bir ulus bağımsızlık uğruna savaştığı zaman, ona karşı çıkılmamalıdır. Plehanov'un dediği gibi, Polonya, Rusya ile yasal evlenmeye girmeyi reddederse; o buna zorlanmamalıdır."

Lieber'in görüşü:

"Eğer herhangi bir ulus, Rusya'nın sınırları içinde yaşamak istemiyorsa, elbette ki parti bu ulusun önüne engeller koymayacaktır." (Bkz. UKKTH Lenin ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Hakkı adlı makalenin IX. bölümü)

Bu alıntılardan da açıkça görüleceği gibi geçelim Lenin'i sonradan bu görüşü reddetmiş olanlar bile UKKTH'den ezilen ulusun ayrılmasını anlamışlardır. Sanki Bilget'e yanıt veriyormuş gibi Martinov, "bölgesel kendini yönetme sözkonusu değildir" diyor. Martinov'un bunu anlayabildiği koşullarda "Lenin UKKTH'den ulusal yerel-özerkliği anlıyor" demek, en azından ona yönelik bir haksızlıktır.

Birliğin Önündeki Engelleri Kaldırmak Bugünün de Görevidir

Bilget, Lenin için *"... ayrılıp bağımsız devlet kurma hakkı gerçek bir savunu değildir. Amaç, birliği savunmak, birliğin önündeki engellerden biri olan güvensizliği güvene çevirmektir"* diyor.

Amaç eleştiri olursa neden bulmakta zorluk çekilmez. Sormak gerekiyor, ulusların birliği önündeki engelleri kaldırmak istemekte ne gibi bir kötülük var? Günümüz koşullarında ulusal boğazlaşmadan burjuvazinin, emperyalizmin yararlandığı açık değil mi? Ulusları birbirine karşı kışkırtarak ulusal pazar egemenliği altında tutan, kendi proletaryasını "ulusun çıkarları" adına pasifize eden burjuvazi değil mi? Eğer tam eşitlik koşullarında ulusların bir arada kalmalarında yarar varsa ve bunu gerçekleştirmek de ezen ulus egemenlerinin baskı ve zulüm politikasıyla yarattığı güvensizliği ortadan kaldırmaktan geçiyorsa, bunu yapmaya çalışmakta ne gibi bir kötülük olabilir? Bugünkü çözülüş karşısında, ulusların kaynaşması doğrultusundaki tarihsel eğilimi ve bu genel doğruyu unutmak doğru olur mu?

Lenin'i UKKTH'nı gerçek anlamda savunmamakla suçlayan Bilget, aslında kendisini anlatıyor. Bu yazıdan anlaşılan Bilget'in UKKTH'ni gerçek anlamda savunmadığıdır. Önce "ezen ulus komünistleri ulusal sorunun çözümünü, ayrılıp bağımsız devlet kurma hakkı olarak savundular mı; ulusların tarihsel ve nesnel gereksinmelerine, ulusların hak eşitliğine gerçekten sahip çıktılar mı?" diye sormak ve ardından da " ASLA" yanıtını vermek ancak ve ancak ne savunduğundan emin birinin işi olabilir. Bilget, Lenin'i doğru yorumladığından o kadar emin ki, O'nun adına itirafta bulunmakta sakınca görmüyor ve ezilen ulusun aldatılmışlık psikolojisiyle Lenin'e ateş püskürüyor. O'nu ulusal soruna önem vermemekle suçlayan Bilget, sınıf sorunlarına önem vermeyerek ulus zeminine oturuyor. Bu bakış, yanlızca Lenin'in ulusal sorun anlayışının reddi değildir, aynı zamanda sosyalizm fikrine de reddiyedir. "Ulusun hakları, ihtiyaçları" vb. bunları Bilget yeni keşfetmiş olabilir ve bunlara aşırı paha biçebilir ama yıllardır bunlara işaret ediliyordu. Sorun bu değil, sorun, "ulusal hakları", "ihtiyaçları" vb. gaspedilmiş bir halkın, şu emperyalizm koşullarında ve kapitalizmi doya doya yaşamış olmanın bıkkınlığı içinde hangi yönde, kendi kaderini tayin etmesi gerektiğidir. Şimdiye kadar Kürdistanlı sosyalistler bağımsızlığı, emperyalizmden ve sömürgeci devletlerden Kürdistan'ı arındırarak sosyalizmi inşa etmenin aracı olarak yorumladılar, amaç olarak değil. Geçmişte Lenin, ezilen ve sömürge halklara ulusal kurtuluş hedefini gösterirken sosyalizme yönelmelerini, kapitalizm gelişmediği için erken görüyordu. Tıpkı Polonya, İrlanda vb. ülkelerin bağımsızlığını isteyen ama oralarda proleter bir devrim beklemeyen Marx gibi. Fakat 20. yüzyılda Lenin, Polonya ve İrlanda'nın istisna olmaktan çıktığını, emperyalizmden kurtuluş sorununun genel olduğunu ilan etti. Günümüzde de, salt ulusal kurtuluşçuluk, salt ulusun hakları vb. yeterli değildir. Çünkü en geri sömürgelerde bile kapitalizm, sosyalizmin inşası için bir temel yaratmıştır. Ezilen ulus sosyalitleri, sosyalizmin inşası için Lenin'in gözettiği kapitalizmin gelişmesini hemen hiç gözetmek durumunda değildirler, çünkü kapitalizm, Kürdistan gibi ülkelerde bile bir hayli yol almış, egemen üretim biçimi olmuştur.

Fakat Bilget'in itirazları bitmiyor. Ezilen ulus burjuvazisi ayrıldığında, ezen ulus komünistlerinin *"zor kullanmama"* tutumunu begenmiyor. Bu *"... komünistlerin iradesi dışındadır. Kabul ediyor olmaları bir zorunluluktur"* diyor ve ekliyor. *"Kaldı ki, günümüzde ve yakın geçmişte (1917 sonrası) bu anlayışın sahipleri ulusların bağımsızlık ilanları karşısında saygılı ve hoşgörülü olmak bakımından tertemiz değillerdir."*

Zor kullanmamayı zorunluluk olarak algılamak erdemliliktir ve Lenin ile Stalin bunun bilincine varmışlarsa eleştirilecek değil, örnek alınacak bir tutumdur bu. Açıktır, yüzyıl sonra bile uygarlık şampiyonu dünya egemenleri bunun bilincine varamamışlardır. Ezilen halkların sırtında en modern silahlarıyla boza pişirmeye devam ediyorlar. Demek ki; Lenin ile Stalin'in düzeyine bile varılmamıştır, yeni Lenin ve Stalinler çıkıncaya kadar varacağı da yoktur. Diğer yandan, Lenin ile Stalin'i ulusların bağımsızlık ilanları karşısında "tertemiz" olmamakla suçlamak, o günün koşullarından habersiz olmakla birdir. Hele hele çok daha farklı ve rahat koşullarda temiz kalmayı başaramamış birinin bu eleştiriyi yöneltmeye hiç hakkı yoktur. Bugünden bakıldığında, o günün koşullarından bağışık ele alındığında, birçok şeye yanlıştır demek kolaylığı var ama bu yaklaşım ne tarihi doğru yorumlayabilir ne de günceli.

Marx ile Engels'i ulusal sorun konusunda Lenin'den ilerde görmek bir başka yanılgıdır. Unutmamalıdır ki, geçmişte ve günümüzde bu konuda en çok eleştiri alan Marx ile Engels'tir. Yine unutmamalıdır ki, UKKTH'nı reddeden Rosa Lüxemburg Marx ile Engels'i Lenin'in karşısına dikmiştir. Ulusal sorun konusunda Marksist teoriye en büyük katkılar Lenin'den gelmiştir. Bunu görmemek en büyük eksikliktir.

Bir başka yanlış daha: Bilget, Marx ile Engels'in, ulusların birliğini, bağımsızlık sonrası bir süreç olarak gördüklerini söylüyor. Lenin'i ise bunu bilmemekle veya anlayışının farklı olduğunu söylemekle itham ediyor. Lenin'in yeniden okunmasını öneren Bilget'in Lenin'i okuyup okuyamadığı büyük bir soru olarak orta yerde duruyor. Çünkü Lenin, "SOSYALİST DEVRİM VE ULUSLARIN KADERLERİNİ TAYİN HAKKI (TEZLER) adlı makalesinde (Bkz. UKKTH) aynen şöyle diyor:

"Nasıl ki, insanlık, sınıfların ortadan kalktığı döneme ancak ezilen sınıfın diktatörlüğünün sürdüğü bir geçiş dönemini aşarak ulaşabilirse, ulusların kaçınılmaz olan bütünleşmesine de ancak bütün ezilen ulusların kurtulduğu yani ezen ulustan ayrılma özgürlüğüne kavuştuğu bir geçiş dönemini aşarak varabilir."

Peki sorun nedir? Bilget bunları bilmiyor mu? Elbette ki biliyor ama bugüne kadar nasıl hep ulusal sorunun önemini vurgulayan Lenin'in bu yanını görmezden geldiyse, bundan sonra da olumsuz anlamda, görmezden geliyor. Pratiğin baskılanması altında Lenin'i tek yanlı anlamayı sürdürüyor. Kendisinin tek yanlı yorumunu Lenin'in bütünsel görüşü sayıp reddediyor. Yani, bir sarkaç gibi bir uçtan diğer uca savuruluyor. Anlaşılıyor ki, sorun Lenin'i okumak değildir. Sorun onun ve Marx'ın yöntemini koruyup, somut duruma en uygun çözümü bulabilmektedir. Günün ihtiyacı budur ve bu ihtiyaç, herkesten çok Lenin'i yadsıyan Bilget için geçerlidir.

Federasyona Komelên Kurdistanê Lı Swed Kongra xwe 12 Çekır.

Dı 22-23 Sıbatê da Federasyona Komelên Kurdistanê lı Swed, lı bajarê Stockholmê Kongra xwe ya gışti pêk ani.

Jı 146 nûnerên (delege) kû jı 42 Komelên* edamê Federasyonê hatıbûn helbıjartın, 114 nûner amade bûn û her wıha Kongrê hat vekırın.

Pışti kû Kongrê divan helbıjart, û jı bo biranina şehidên Kurdıstanê dekak rawestiya; gor rojeva xwe kır.

Mivanên kû jı hın parti yên Swed û Federesyonun gelên dın hatıbûn Kongrê, pışgırıya xwe jı têkoşina gelê Kurd ra nişan dan û serfiraziya Kongrê xastın.

Pışti kû, organên Federesyonê raporên xwe pêşkeş kırın û ew hatın rusipikırın; Kongre derbasi mada destûrê bû.

Mıneqeşên her mezın lı ser du xalên destûrê kû hatıbûn pışniyar kırın derketın.

Pışniyara yêkem jı Komela Jınên Kurd lı Stockholmê hatı bû. Gor pışniyarê dıbe xala lı ser Komela Jınan usa bı hata gohartın: "Yeketiyek Jınên Kurd lı Swed bê organize kırın û nûnerên xwe gor hejmara endamên kû dı Kongra Yektiya Jınan da beşdarın bên helbıjartın, û mafê wani beşdari Kongra Federesyon hebe". Lê pışniyar nehat qabul kırın. Her çıkes pışniyarê ji nivi pırtır deng gırtın ji, jı ber kû gor destûrê, jı bo guhartına xalên destûrê 3/2 pırani dengan pêwist bû qabul hatın. Her wıha pışniyarek ji, jı bo çekırına Kongra Federesyonê hebû. Gor pışniyarê; dıbe "Kngra Federesyon ne salê carê, du sala carê be çekırın". (Gor destûrê Kongra Federoesyon salê carê ye.) Vê pışniyarê ji, bı kêmasıya 4 dengan wenda kır.

Ev pışniyar, her sê Kongrê dawi ji hat pışniyar kırın lê nehat qabul kırın.

Kongrê, organên Federasyonê ji nu da helbıjartın û se biryarên konkret kırtın:

1- Jı bo helbıjartına lı Kurdıstana Başûr yê heyetek jı 3 kesan bışine Kurdıstana Başûr.

2 - Federesyon bı navê Kongrê yê jwı hukumetê û parti yên Swed daxwaza bıke kû, lı dış rasismê û dujmınatiya piyani hın tedbiren konkret bıkre.

3- Federasyon, yê namek jı hükümeta Tırk ra bışine û teröra devlata Tırk lı Kurdıstan protesto bıke.

*Federasyona Komelên Kurdıstan lı Swedê dı 1980 da hatê damezrandın.İro nêzi 8.000 endamên xwe hene Jı xweyni çar parçên Kurdıstane, Kurdên Sovyet û Lübnan ji dı Federasyon da cıh dıkrın.

Rusya'da Zamlara ve Yeltsin Hükümetine Karşı Komünist Yürüyüş

9 Şubat pazar günü Moskova'da 100 bini aşkın kişi zamları ve hükümetin politikasını protesto etmek için yürüdü.

Yeltsin'ci Moskova valisi G.Popov yürüyüşleri yasakladı.

Yasağa rağmen onbinlerce komünist, 24 Şubat'ta Sovyet Ordusu'nun 74. kuruluş yıldönümünü kutlamak için yürüyüşe geçti. Moskova polisi ile göstericiler çatıştı.

Darbe sonrası suskun ve durgun olan Rusya ve diğer bazı eski Sovyet Cumhuriyetlerinde, bir hafta gibi kısa bir süre içinde iki ayrı yürüyüş düzenlendi. çeşitli haber ajanslarının bildirdiğine göre, Rusya'daki bütün Komünist Parti ve grupların organize ettiği; 9 Şubat yürüyüşüne 1000 bin; 24 Şubat yürüyüşü ise 30 bini aşkın kişi katıldı. Lenin portresi ve Kızıl bayrakların dışında en çok göze çarpan pankartlarda; "Yeltsin hükümetinin istifa etmesini, Sovyetler Birliği'nin yeniden kurulmasını, Halk kongresinin hemen toplanmasını ve Sovyetler Birliği'ni dağıtanların cezalandırılması" gibi talepler yer alıyordu.

İki gün sonra, Yeltsinci Moskova valisi G. Popov yüzbinlerin taleplerinden korkmuş olacak ki yürüyüşleri yasakladı. Fakat yasağa rağmen 24 Şubat'ta yaklaşık 30.000 komünist Sovyet Ordusu'nun 74. kuruluşu yıldönümünü anmak için Moskova'daki "Meçhul Asker" anıtına yürüdü. Yürüyüş kortejini anıtın bulunduğu Manegeplatsen'e sokmayan binlerce polis ile yürüyüşçüler arasında çatışma çıktı. Kortej, Yeltsin ve hükümeti aleyhinde sloganlar atarak alanı terk etti.

Sovyetler Birliği'nin yıkılışından sonra iktidara oturan Yeltsin, kapitalizme ve pazar ekonomisine dönüş programını hemen başlattı. İlk elden fiyatlar serbest bırakıldı. Zamlar birbirini izledi. Hükümetin raporuna göre, Aralık 1991'den bu yana fiyatlarda %350, sendikaların raporuna göre %500-600 arası bir artış oldu. Daha şimdiden halkın yarısından fazlası temel gıda maddelerini satın alabilme gücünden yoksun. Yeltsin'ci Moskova valisi, halkın %95'inin açlıkla kaşı karşıya olduğunu belirtiyor.

Son araştırmalara göre, son 5 ay içinde proteyin alımı yarı yarıya düşmüş, kalori alımı 5 kat azalmış durumda.

Daha önce üretim dallarının çeşitli Cumhuriyetler'e bölünmüş olması ve mal değiş tokuş mekanizmasının Sovyetler Birliği ile birlikte yıkılması, durumu daha da kritikleştiriyor.

Rusya, diğer Cumhuriyetlere ticaret, ortak para birimi ve merkezi bir bankanın yaratılmasını dayatıyor. Bu gerçekleşmediği takdirde, diğer Cumhuriyetlerle yapacağı bütün ticareti dolar karşılığı yapacağı ile tehdit ediyor. En azından, şu an hem Ukraynia, hem de Kazakistan öneriye sıcak bakmıyorlar.

Bütün bunlara, Karadeniz filosu ve Kırım adasının kime ait olacağı çelişkisi; Rusya'da değişik azınlıkların milliyetçi temelde hoşnutsuzluklar, ve yeni kurulan devletler arasında varolan siyasi ve ekonomik anlaşmazlıklar da eklenince "Bağımsız Devletler Topluluğu"nun ekonomik, siyasi durumu daha da çıkmaza giriyor. Çıkmaza sokmakla kalmıyor, BDT'nin yaşayıp yaşayamayaca ğı konusunda koskoca bir soru işareti bırakıyor. Hergün giderek kötüleşen geçim koşulları, Sovyetler Birliği'nin lağv edilmesi ve bununla birlikte işçi ve emekçilerin daha önce sahip oldukları bazı sosyal-siyasal hakları yitirmeleri, son aylarda emekçi yığınların değişik biçimlerde protestolarına yol açtı.

Ocak ayı içinde Moskova'da hemşireler ve hastahane personeli çalışma ve yaşam koşullarının düzeltilmesi amacıyla greve gitti. Sibirya ve Komi maden ocaklarında maden işçileri uyarı grevleri yaptı. Leningrad da taxi şoförleri zamları protesto ve maaşlarının artırılması için greve gitti. Benzer eylemler diğer Cumhuriyet'lerde de yapılmakta. Şimdilik, grevler ve protesto eylemleri biribirinden bağımsız ve lokal gelişmekte ama, birçok yetkili ve bağımsız çevreninde belirtitği gibi, "sessizliğin arkasında büyük bir fırtına" var.

Bu eylemler, Sovyet emekçilerinin onyıllardır mücadele ile elde ettikleri hakları kolay kolay teslim etmeyeceklerinin işaretleridir.

Ancak, Rusya ve diğer Cumhuriyet'lerde reel sosyalist anlayışın yaratmış olduğu tahribatların yığınlar üzerindeki etkisi sürüyor. Sosyalist demokrasiyi, Marksist-Leninist ideolojiyi emekçi iktidarının kaçınılmaz bileşeni olduğunu savunan çeşitli komünist örgütlenmeler ise, henüz yığınların desteğini kazanmış değiller.

Bu gün, Yeltsin politikasının alternatifi ne eski Komünist Partisi, ne de Ordudur. Bu politik kaos, eski Sovyet Cumhuriyetleri hakkında belirsiz bir geleceğin işaretlerini veriyor. Ancak belkide bu sessizlik ve kaos, bir fırtınanın habercisidir.

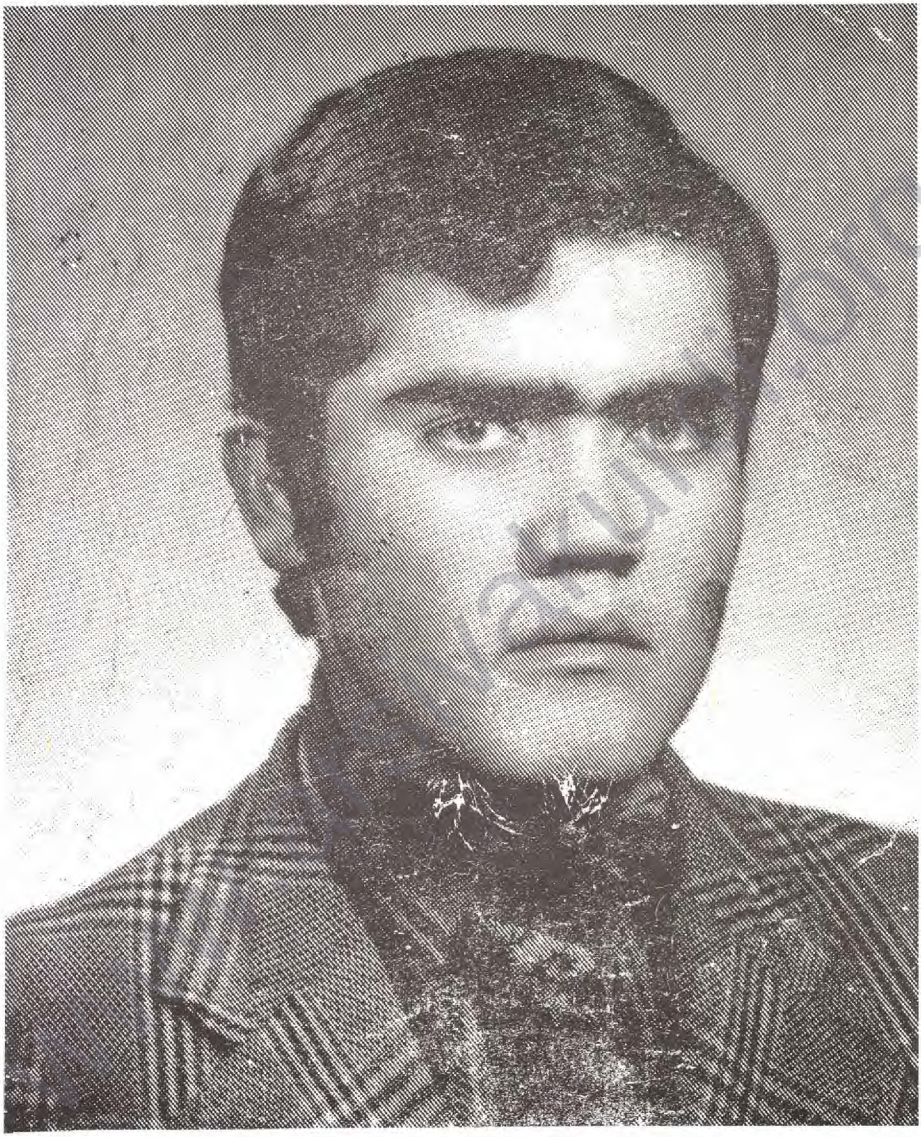

ALİ YAYLACIK

KÜRDİSTAN DEVRİMCİ-SOSYALİST HAREKETİNİN
YILMAZ BİR NEFERİYDİ. YİĞİT VE YILMAZ KİŞİLİĞİ
BİZE ÖRNEK OLCAKTIR.
ŞEHİT OLUŞUNUN 13. YILINDA ANISI MÜCADELEMİZDE YAŞIYOR.

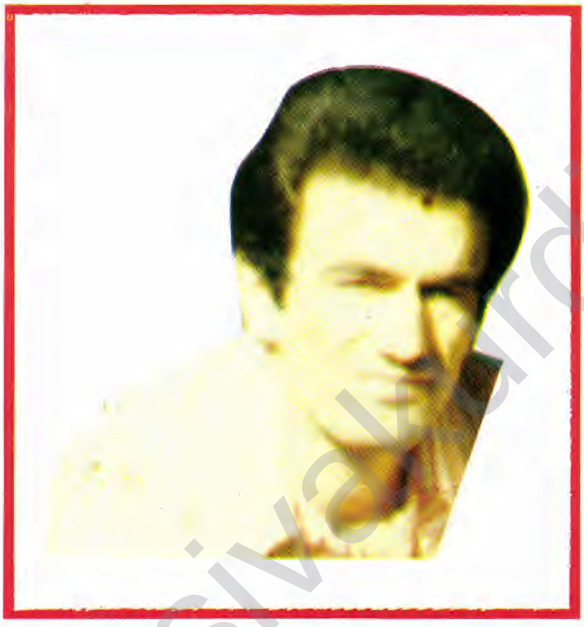

HÜSEYİN AYDIN

KÜRDİSTAN DEVRİMCİ-SOSYALİST HAREKETİNİN ÖNDERLERİNDEN BİRİYDİ. FAŞİZMİN ZİNDANLARINDA ÖNDER VE ÖRNEK TUTUMUNU SÜRDÜRDÜ. ŞEHİT OLUŞUNUN 7. YILINDA, DESTANSI KİŞİLİĞİ MÜCADELEMİZDE YAŞIYOR.

www.arsivakurdi.org